

N. 73

ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERING

SEANCE DE L'APRES-MIDI  
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGE:

Page 2184.

COMMUNICATION:

Page 2184.

Parlement européen.

PROPOSITION DE LOI (Retrait):

Page 2184.

M. Storme. — Proposition de loi modifiant l'article 1180 du Code judiciaire, qui est actuellement pendante à la commission de la Justice.

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Page 2184.

M. Cudell. — Proposition de loi tendant à insérer dans le titre IX du livre premier du Code de commerce une section 7bis intitulée: «De l'entreprise uninominale à responsabilité limitée.»

M. de Seranno et consorts. — Proposition de loi modifiant le Code des impôts sur les revenus.

M. Bascour. — Proposition de loi modifiant la loi du 16 juillet 1973 garantissant la protection des tendances idéologiques et philosophiques.

M. Lagasse et consorts. — Proposition de loi complétant la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires en vue d'adapter les institutions paritaires aux régions créées par l'article 107quater de la Constitution.

M. De Bondt et consorts. — Proposition de loi modifiant la loi du 3 août 1960 accordant des avantages sociaux aux universités et établissements assimilés.

M. R. Gillet et consorts. — Proposition de loi visant à instaurer un contrôle des établissements ouverts au public pour l'utilisation d'équidés.

M. Moureaux et consorts. — Proposition de loi portant organisation d'un référendum relatif à la création et à la délimitation de la région de Bruxelles prévue à l'article 107quater de la Constitution.

M. Bonmariage et consorts. — Proposition de loi portant organisation d'un référendum relatif à la mise en œuvre et à la délimitation de la région wallonne prévue à l'article 107quater de la Constitution.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2184.

MEDEDELING:

Bladzijde 2184.

Europees Parlement.

VOORSTEL VAN WET (Intrekking):

Bladzijde 2184.

De heer Storme. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 1180 van het Gerechtelijk Wetboek, dat thans aanhangig is bij de commissie voor de Justitie.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijde 2184.

De heer Cudell. — Voorstel van wet tot invoeging in titel IX van het eerste boek van het Wetboek van koophandel van een afdeling 7bis onder het opschrift: «Eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid».

De heer De Seranno c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

De heer Bascour. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt.

De heer Lagasse c.s. — Voorstel van wet tot aanvulling van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, ten einde de paritaire organen aan te passen aan de gewesten ingesteld bij artikel 107quater van de Grondwet.

De heer De Bondt c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 3 augustus 1960 houdende toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen.

De heer R. Gillet c.s. — Voorstel van wet tot invoering van controle op de inrichtingen, voor het publiek geopend voor het gebruik van paardachtigen.

De heer Moureaux c.s. — Voorstel van wet houdende organisatie van een referendum over de oprichting en afbakening van het gewest Brussel waarin artikel 107quater van de Grondwet voorziet.

De heer Bonmariage c.s. — Voorstel van wet houdende organisatie van een referendum over het tot-stand-brengen en het afbakenen van het Waalse Gewest waarin artikel 107quater van de Grondwet voorziet.

**M. Dalem et consorts.** — Proposition de loi sur le relèvement des plafonds d'exonération pour emprunts hypothécaires pour les familles qui acquièrent leur première habitation.

**M. Van Nevel et consorts.** — Proposition de loi complétant l'article III de la loi du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux.

**M. Cudell.** — Proposition de loi réglementant le contrat de franchise.

**M. Coen et consorts.** — Proposition de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés.

**M. R. Gillet et consorts.** — Proposition de résolution invitant les pouvoirs régionaux, provinciaux et locaux à exonérer les veuves, orphelins, pensionnés et bénéficiaires d'indemnités d'invalidité, des taxes sur les chiens.

**M. Désir et consorts.** — Proposition de résolution concernant les dégâts occasionnés à un organe de presse.

*Orateurs:* M. Désir, Mme Pétry, MM. Vandevoort, Van Ooteghem, André, Bertrand, Wyninckx, M. le Président, p. 2185.

**M. Bonmariage et consorts.** — Proposition de résolution sur le manifeste-appel des Prix Nobel contre l'extermination par la faim et sur la contribution que la Belgique doit apporter à cette action.

*Orateur:* M. Bonmariage, p. 2188.

#### PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant création d'une personne juridique de droit public dénommée « Palais des Beaux-Arts ».

Discussion générale (suite). — *Orateurs:* M. De Bondt, Mme Mathieu-Mohin, MM. Van Ooteghem, De Kerpel, Storme, Mme De Backer-Van Ocken, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, adjoint à M. Geens, ministre de la Communauté flamande, M. Hansenne, ministre de la Communauté française, p. 2189.

#### Discussion et vote d'articles:

A l'article 5: *Orateurs:* Mme Mathieu-Mohin, M. Hansenne, ministre de la Communauté française, p. 2199.

A l'article 6bis (nouveau): *Orateur:* M. Van Ooteghem, p. 2201.

A l'article 10: *Orateurs:* MM. Windels, De Bondt, Mme De Backer-Van Ocken, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, adjoint à M. Geens, ministre de la Communauté flamande, Mme Mathieu-Mohin, M. Hansenne, ministre de la Communauté française, p. 2202.

A l'article 14: *Orateurs:* M. Van Ooteghem, Mme De Backer-Van Ocken, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, adjoint à M. Geens, ministre de la Communauté flamande, p. 2203.

A l'article 18: *Orateurs:* M. De Bondt, Mme De Backer-Van Ocken, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, adjoint à M. Geens, ministre de la Communauté flamande, p. 2204.

**De heer Dalem c.s.** — Voorstel van wet tot verhoging van de grensbedragen inzake belastingvrijstelling voor hypothecaire leningen voor gezinnen die hun eerste woning verkrijgen.

**De heer Van Nevel c.s.** — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel III van de wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landseigendommen.

**De heer Cudell.** — Voorstel van wet tot regeling van de franchiseovereenkomst.

**De heer Coen c.s.** — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen.

**De heer R. Gillet c.s.** — Voorstel van resolutie waarbij de gewestelijke, provinciale en plaatselijke overheid worden verzocht om de weduwen, wezen, gepensioneerden en gerechtigden op invaliditeitsuitkeringen vrij te stellen van de hondenbelasting.

**De heer Désir c.s.** — Voorstel van resolutie betreffende de schade toegebracht aan een persorgaan.

*Sprekers:* De heer Désir, mevrouw Pétry, de heren Vanderpoorten, Van Ooteghem, André, Bertrand, Wyninckx, de Voorzitter, blz. 2185.

**De heer Bonmariage c.s.** — Voorstel van resolutie over het manifest van de Nobelprijswinnaars tegen uitroeiing door hongersnood en over de bijdrage die België aan deze actie moet leveren.

*Spreker:* de heer Bonmariage, blz. 2188.

#### ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet tot oprichting van een publiekrechtelijke rechtspersoon genaamd « Paleis voor Schone Kunsten ».

Algemene bespreking (voortzetting). — *Sprekers:* de heer De Bondt, mevrouw Mathieu-Mohin, de heren Van Ooteghem, De Kerpel, Storme, mevrouw De Backer-Van Ocken, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap, de heer Hansenne, minister van de Franse Gemeenschap, blz. 2189.

#### Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 5: *Sprekers:* mevrouw Mathieu-Mohin, de heer Hansenne, minister van de Franse gemeenschap, blz. 2199.

Bij artikel 6bis (nieuw): *Spreker:* de heer Van Ooteghem, blz. 2201.

Bij artikel 10: *Sprekers:* de heren Windels, De Bondt, mevrouw De Backer-Van Ocken, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap, mevrouw Mathieu-Mohin, de heer Hansenne, minister van de Franse Gemeenschap, blz. 2202.

Bij artikel 14: *Sprekers:* de heer Van Ooteghem, mevrouw De Backer-Van Ocken, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap, blz. 2203.

Bij artikel 18: *Sprekers:* de heer De Bondt, mevrouw De Backer-Van Ocken, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap, blz. 2204.



Projet de loi tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.

Demande de consultation du Conseil d'Etat. — *Orateurs*: M. le Président, M. Storme, M. Ph. Moureaux, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles, MM. De Meyer, S. Moureaux, le chevalier de Stexhe, Seeuws, Lallemand, Van der Elst, Wyninckx, Jorissen, André, Gijs (*question préjudicielle*), Windels, Delmotte, Wyninckx (*motion d'ordre*), M. Eyskens, premier ministre, M. Vanderpoorten, Gijs, Cooreman, De Bondt, Croux, De Clercq, p. 2204.

#### INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de Mme Mathieu-Mohin au Vice-Premier ministre et ministre des Classes moyennes et du Plan et à M. Akkermans, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, sur « les difficultés des apprentis francophones qui désirent travailler dans la périphérie bruxelloise ».

*Orateurs*: Mme Mathieu-Mohin, M. Desmarests, Vice-Premier ministre et ministre des Classes moyennes, du Plan et adjoint à la Communauté française, M. Akkermans, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, adjoint à M. Geens, ministre de la Communauté flamande, p. 2195.

Interpellation de Mme Mathieu-Mohin à M. Akkermans, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, sur « la politique discriminatoire en matière de lotissements à Crainhem et dans l'ensemble de la périphérie ».

*Orateurs*: Mme Mathieu-Mohin, M. Akkermans, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, adjoint à M. Geens, ministre de la Communauté flamande, p. 2197.

#### PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 2218.

**Le gouvernement.** — Projet de loi portant approbation de la Convention n° 147 concernant les normes minima à observer sur les navires marchands, adoptée à Genève le 29 novembre 1976 par la Conférence internationale du Travail lors de la 62<sup>e</sup> session.

#### PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 2218.

**M. Deleecq:**

1. Proposition de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés, modifiée par les lois du 6 juillet 1973 et du 5 janvier 1976;
2. Proposition de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés, modifiée par les lois du 6 juillet 1973 et du 5 janvier 1976.

#### PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 2218.

**M. Lagasse.** — Propositions de déclaration de révision de la Constitution.

#### PROPOSITION DE LOI (Renvoi):

Page 2218.

Renvoi à la commission de la Justice de la proposition de loi modifiant l'article 141 de la loi du 4 août 1978 de réorientation économique, qui est actuellement pendante à la commission des Affaires sociales.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981  
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

Ontwerp van wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

Verzoek om raadpleging van de Raad van State. — *Sprekers*: de Voorzitter, de heer Storme, de heer Ph. Moureaux, minister van Justitie en Institutionele Hervormingen, de heren De Meyer, S. Moureaux, ridder de Stexhe, Seeuws, Lallemand, Vander Elst, Wyninckx, Jorissen, André, Gijs (*voorafgaande vraag*), Windels, Delmotte, Wyninckx (*motie van orde*), de heer Eyskens, Eerste minister, de heren Vanderpoorten, Gijs, Cooreman, De Bondt, Croux, De Clercq, blz. 2204.

#### INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van mevrouw Mathieu-Mohin tot de Vice-Eerste minister en minister van Middenstand en van het Plan en tot de heer Akkermans, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, over « de moeilijkheden van de Franstalige leerlingen die wensen te werken in de Brusselse randgemeenten ».

*Sprekers*: mevrouw Mathieu-Mohin, de heer Desmarests, Vice-Eerste minister en minister van Middenstand, van het Plan en adjunct voor de Franse Gemeenschap, de heer Akkermans, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap, blz. 2195.

Interpellatie van mevrouw Mathieu-Mohin tot de heer Akkermans, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, over « het discriminerend beleid inzake verkavelingen in Kraainem en in de randgemeenten in hun geheel ».

*Sprekers*: mevrouw Mathieu-Mohin, de heer Akkermans, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap, blz. 2197.

#### ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2218.

**De regering.** — Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 147 betreffende minimumnormen op koopvaardijschepen, aangenomen te Genève op 29 oktober 1976 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar 62<sup>e</sup> zitting.

#### VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2218.

**De heer Deleecq:**

1. Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 27 juni 1969, betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan minder-validen, zoals gewijzigd bij de wetten van 6 juli 1973 en 5 januari 1976;
2. Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan minder-validen, zoals gewijzigd bij de wetten van 6 juli 1973 en 5 januari 1976.

#### VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 2218.

**De heer Lagasse.** — Voorstellen van verklaring tot herziening van de Grondwet.

#### VOORSTEL VAN WET (Verwijzing):

Bladzijde 2218.

Verwijzing naar de commissie voor de Justitie van het voorstel van wet tot wijziging van artikel 141 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering, dat thans aanhangig is bij de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

## INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 2218.

**M. Lutgen** au Premier ministre et au ministre de l'Emploi et du Travail sur « la demande d'un cadre spécial temporaire introduite par les pouvoirs organisateurs de l'enseignement catholique aux fins de remplir des tâches éducatives dans les internats libres ».

**M. De Bondt** au Premier ministre et au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'absence d'une décision à prendre d'urgence concernant un projet CST déposé par l'association représentative des pouvoirs organisateurs de l'enseignement catholique en faveur des internats libres ».

## INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 2218.

**De heer Lutgen** tot de Eerste minister en tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de aanvraag om een bijzonder tijdelijk kader ingediend door de inrichtende machten van het katholiek onderwijs ten einde opvoedende taken te verrichten in de vrije kostscholen ».

**De heer De Bondt** tot de Eerste minister en tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « het uitblijven van een hoogdringende beslissing over een BTK-project ingediend door de representatieve vereniging van de inrichtende machten van het katholiek onderwijs ten behoeve van de vrije internaten ».

## PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

## VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

**MM. Mesotten et Bogaerts**, secrétaires, prennent place au bureau.

**De heren Mesotten en Bogaerts**, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 20 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 20 m.

## CONGE — VERLOF

**M. Dalem**, retenu par d'autres devoirs, demande d'excuser son absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Dalem, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

## COMMUNICATION — MEDEDELING

## Parlement européen — Europees Parlement

**M. le Président.** — Par lettre du 16 juillet 1981, le président du Parlement européen transmet au Sénat une résolution sur la prévention du terrorisme.

Bij brief van 16 juli 1981 zendt de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat een resolutie over de bestrijding van het terrorisme.

— Renvoi à la commission des Relations extérieures et de la Défense et, pour information, aux commissions de la Justice et de l'Intérieur.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en de Defensie en, ter kennisgeving, naar de commissies voor de Justitie en de Binnenlandse Aangelegenheden.

## VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

## Intrekking — Retrait

**De Voorzitter.** — De heer Storme heeft het bureau medegedeeld dat hij zijn voorstel van wet tot wijziging van artikel 1180 van het Gerechtelijk Wetboek, dat thans aanhangig is bij de commissie voor de Justitie, wenst in te trekken.

**M. Storme** a fait connaître au bureau qu'il désire retirer sa proposition de loi modifiant l'article 1180 du Code judiciaire, qui est actuellement pendante à la commission de la Justice.

Ik stel u derhalve voor dit voorstel van wet van onze agenda af te voeren.

Je vous propose dès lors de rayer cette proposition de loi de notre ordre du jour. (*Assentiment.*)

## VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

## Inoverwegingneming — Prise en considération

## Bespreking en stemming — Discussion et vote

**De Voorzitter.** — Er werd gisteren overeengekomen om vandaag te beslissen over de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan de lijst in uw bezit is. Ik stel u voor te beginnen met de voorstellen waarover opmerkingen werden gemaakt en eerst met het voorstel van wet tot wijziging van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt (van de heer Bascour).

Ainsi que nous en étions convenus hier, nous avons à nous prononcer sur la prise en considération des propositions dont la liste vous a été distribuée.

Je propose de commencer par les propositions au sujet desquelles des remarques ont été formulées et tout d'abord par la proposition de loi modifiant la loi du 16 juillet 1973 garantissant la protection des tendances idéologiques et philosophiques (de M. Bascour). (*Assentiment.*)

Er werd voorgesteld dit voorstel van wet te verwijzen naar de commissie voor Onderwijs en Wetenschap.

Il est proposé de renvoyer cette proposition de loi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

**De heer Vanderpoorten** heeft echter voorgesteld dit voorstel te verwijzen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en Hervorming der Instellingen.

De commissie ad hoc is het voorstel van de heer Vanderpoorten bijgevalen.

**M. Vanderpoorten** propose le renvoi de cette proposition à la commission de Révision de la Constitution et des Réformes Institutionnelles.

Kan de vergadering daarmee instemmen?

Le Sénat est-il d'accord? (*Assentiment.*)

Il en sera donc ainsi.

Dan is aldus besloten.

Nous passons à la proposition de loi visant à instaurer un contrôle des établissements ouverts au public pour l'utilisation d'équipés (de M. Roland Gillet et consorts).

Wij gaan over tot het voorstel van wet tot invoering van controle op de inrichtingen voor het publiek geopend voor het gebruik van paardachtigen (van de heer Roland Gillet c.s.).

De commissie ad hoc valt het voorstel bij van de heer Vanderpoorten die de verwijzing vraagt naar de commissie voor de Justitie. M. Vanderpoorten propose le renvoi à la commission de la Justice.

Le Sénat est-il d'accord?

Is de Senaat het daarmee eens? (*Instemming.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

Au sujet de la proposition de loi portant organisation d'un référendum relatif à la création et à la délimitation de la région de Bruxelles prévue à l'article 107<sup>quater</sup> de la Constitution (de M. Moureaux et consorts) et de la proposition de loi portant organisation d'un référendum relatif à la mise en œuvre et à la délimitation de la région wallonne prévue à l'article 107<sup>quater</sup> de la Constitution (de M. Bonmariage et consorts), M. Vanderpoorten a des doutes quant à leur caractère constitutionnel.

Wat betreft het voorstel van wet houdende organisatie van een referendum over de oprichting en afbakening van het gewest Brussel waarin artikel 107<sup>quater</sup> van de Grondwet voorziet (van de heer Moureaux c.s.) en het voorstel van wet houdende organisatie van een referendum over het tot-stand-brengen en het afbakenen van het Waalse gewest waarin artikel 107<sup>quater</sup> van de Grondwet voorziet (van de heer Bonmariage c.s.) vraagt de heer Vanderpoorten zich af of zij wel grondwettig zijn.

Je propose de renvoyer ces deux propositions de loi à la commission de Révision de la Constitution et des Réformes institutionnelles, si M. Vanderpoorten y consent.

Ik stel voor deze twee voorstellen van wet naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen te verwijzen, indien de heer Vanderpoorten het hiermede eens is. (*Instemming.*)

Il en sera donc ainsi.

Dan is hiertoe besloten.

Wat betreft het voorstel van wet tot aanvulling van artikel III van de wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen (van de heren Van Nevel c.s.) stelt de heer Vanderpoorten voor dit te verwijzen naar de commissie voor de Justitie.

M. Vanderpoorten propose de renvoyer la proposition de loi complétant l'article III de la loi du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux (de M. Van Nevel et consorts) à la commission de la Justice.

Gaat de vergadering hiermee akkoord?

Le Sénat est-il d'accord? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

In verband met het voorstel van wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen (van de heren Coen c.s.) waren er enkele moeilijkheden, maar de commissie ad hoc was van oordeel dat dit wel tot de nationale bevoegdheid blijft behoren, gezien het gaat over de tegemoetkomingen.

Ik stel voor dit voorstel van wet naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden te verwijzen.

Je propose de renvoyer à la commission des Affaires sociales la proposition de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (de M. Coen et consorts). (*Assentiment.*)

Nous passons maintenant aux propositions de résolution.

Wij behandelen thans de voorstellen van resolutie.

La première proposition concerne les dégâts occasionnés à un organe de presse (de M. Désir et consorts).

Het eerste voorstel van resolutie betreft de schade toegebracht aan een persorgaan (van de heren Désir c.s.).

La parole est à M. Désir.

M. Désir. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, chers collègues, dans la nuit du 4 au 5 juillet, les locaux de la rédaction et de l'imprimerie de l'hebdomadaire *Pour* ont été incendiés volontairement. Des enquêteurs ont relevé que treize foyers avaient été simultanément allumés aux trois niveaux des bureaux et des ateliers de cet organe de presse. La thèse de l'attentat est incontestable, comme il est incontestable que l'escalade de la violence se poursuit dans notre pays. Parce que certains dénoncent cette violence, d'autres veulent les réduire au silence par la violence.

Au lendemain de cet acte inqualifiable, des voix se sont élevées dans tous les milieux pour condamner unanimement une action jusqu'ici impensable dans un pays qui s'est toujours présenté comme défenseur de la libre expression.

Parmi les voix officielles qui se sont fait entendre pour la défense de cet hebdomadaire francophone, il y avait de nombreuses voix flamandes, et je citerai parmi elles le ministre d'Etat Vermeulen et le président actuel de la Ligue belge pour la Défense des Droits de l'Homme, Marc De Kock.

A ces voix officielles se sont jointes celles de plus de 200 journalistes de la presse écrite, de la radio et de la télévision, ainsi que des artistes, des sportifs qui, habituellement, se tiennent éloignés de la chose politique mais qui, en cette circonstance, ont spontanément exprimé leur sympathie et leur indignation aux victimes de l'intolérance.

Il nous a semblé aujourd'hui qu'il fallait faire davantage et c'est à cette assemblée, la dernière à siéger avant les vacances, qu'il appartient de demander au gouvernement de faire un geste concret pour que cet organe de presse brutalement et scandaleusement réduit au silence soit en mesure de reprendre, à bref délai, ses parutions.

Nous ne voulons pas attendre la rentrée d'octobre et le renvoi en commission. C'est pourquoi, aujourd'hui, je vous demande d'adopter la procédure d'urgence et de mettre aux voix, dès cet après-midi ou ce soir, notre résolution. Je vous remercie. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

M. le Président. — M. Désir propose donc de traiter encore de cette résolution aujourd'hui et de ne pas la renvoyer en commission.

De heer De Bondt. — Dat is een verandering van de regeling van de werkzaamheden.

M. le Président. — Il s'agit de savoir si, oui ou non, il faut renvoyer ce texte en commission.

La parole est à Mme Pétry.

Mme Pétry. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, il faut savoir exactement de quoi on parle.

J'ai cru comprendre hier que la prise en considération de la proposition de résolution déposée avec «renvoi en commission», figurait aujourd'hui à notre ordre du jour à 14 heures.

Allons-nous donc renvoyer ce projet en commission ou, comme le demande M. Désir, en traiter aujourd'hui même? C'est un problème sur lequel le Sénat et le groupe auquel j'appartiens auront sans doute à se prononcer tout à l'heure.

Mais ce n'est pas exactement de cela, monsieur le Président, que je désirais parler.

En mon nom personnel et, j'en suis convaincue, au nom du groupe socialiste, je tiens à dire publiquement qu'il serait aisé à certains, en prenant connaissance de la résolution déposée et sur laquelle ne figurent ni la signature du groupe socialiste, ni même celle d'un seul de ses mandataires, alors qu'elle a été contresignée par des représentants de tous les autres groupes...

M. Vanderpoorten. — Non!

Mme Pétry. — ... de dénoncer la carence d'une signature socialiste au bas d'une résolution de ce genre.

Pourquoi cette motion n'a-t-elle pas été signée par le Parti socialiste? Comme il est d'usage dans une assemblée parlementaire démocratique, certains collègues prennent des initiatives et sollicitent des signatures. Celle de M. Cudell du groupe socialiste a été sollicitée. Étant donné qu'il est absent pour le moment, je m'autorise d'en parler en son lieu et place. A une réflexion et même à une proposition d'amendement du texte, il n'a pas été répondu suffisamment à temps pour que le document imprimé et connu de l'extérieur porte une signature socialiste. (*Signes de dénégation de M. Désir.*)

Je n'incrimine personne, monsieur Désir. Ceci est l'histoire du travail parlementaire au Sénat.

Quoi qu'il en soit, et bien que n'étant pas mandatée officiellement par mon groupe, je crois pouvoir dire en son nom, comme il l'a d'ailleurs fait en d'autres circonstances, par la voix de son président notamment, avec toutes les voix auxquelles vous venez de faire allusion, monsieur Désir, que tous les membres du Parti socialiste dénoncent l'acte de violence, qui est surtout le reflet d'une certaine violence que nous appelons « fascisme ». Que celui-ci soit de gauche ou de droite, nous le dénonçons. Nous ne pouvons, en aucun cas, l'accepter.

Compte tenu de la philosophie qui se dégage de la résolution, l'ensemble du PS, j'ose l'affirmer, s'indigne avec tous les démocrates de ce pays et dénoncent l'opération commando dont nous avons pu voir les résultats sur nos écrans de télévision.

Il importe qu'aucune équivoque ne subsiste pour qui voudrait voir dans l'absence de signature de membres du Parti socialiste une quelconque indication.

Il ne m'appartient pas de prendre attitude quant au renvoi en commission ou à la prise de décision dès aujourd'hui. Mais je tiens à attirer l'attention sur les différents aspects de la proposition. Du point de vue de sa philosophie, je n'ai rien à dire car je n'y vois aucune équivoque, sauf à la dernière phrase en ce qui concerne nos responsabilités. En tout cas, que le texte soit renvoyé en commission ou que nous soyons appelés tout à l'heure d'en décider, nous demanderons quelle en est la signification exacte.

J'ai interrogé à ce sujet certains des cosignataires: que signifie « estime que tout doit être mis en œuvre pour éviter la disparition de cet organe de presse » ? Les réponses ont varié selon les personnes interrogées.

Nous voulons éviter toute équivoque. S'agit-il, en l'occurrence, d'aider un hebdomadaire qui vient d'être assailli, à continuer à vivre ou de permettre la naissance d'un quotidien dont nous n'avons actuellement aucun moyen de savoir s'il répondrait aux critères du régime actuel de subvention dans le cadre de l'aide accordée à la presse ?

Telle est la seule question que nous nous posons. Nous demandons aux signataires de la résolution de nous éclairer.

Je tiens à réaffirmer la solidarité du Parti socialiste quant à la philosophie de la résolution pour dénoncer l'acte commis.

Ma conclusion, je la trouve chez Voltaire qui l'exprime mieux que moi. « Je ne suis pas d'accord, disait-il, avec ce que vous dites, mais je me battrai jusqu'à mon dernier souffle pour que vous ayez la liberté de le dire. » C'est comme cela que nous le ressentons. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

**De heer Vanderpoorten.** — Mijnheer de Voorzitter, ik wil eenvoudig het volgende zeggen zonder de grond van de zaak aan te raken, aangezien het hier gaat om een voorstel tot inoverwegingneming.

Toen ik deze tekst van resolutie heb gelezen, voelde ik mij als een lid van een familie die een huwelijksfeest geeft en mij in de keuken laat eten. Mijn handtekening komt op de tekst niet voor. Bij mijn weten ben ik vier jaar fractievoorzitter. Mijnheer Désir schijnt dat niet te weten. Ik vind het alleszins niet zeer vriendelijk mij niet te hebben ugenodigd zijn resolutie te tekenen. Ik verneem nu dat mevrouw Pétry ook over het hoofd werd gezien. Er zijn twee Vlaamse socialist, de heren Wyninckx en Adriaenssens, en twee Waalse liberalen, de heren Henrion en Wathélet, die hebben getekend. De heer Henrion heeft aangeboden zijn handtekening door het mijne te laten vervangen. Ik heb ook vernomen dat de heer Gijs zich in dezelfde ongezellige situatie bevindt als ikzelf.

**De heer Windels.** — Dat is juist.

**De heer Vanderpoorten.** — De heer Wyninckx zal u zeggen dat de heer Adriaenssens zijn plaats zal afstaan aan de heer Gijs.

**De heer Wyninckx.** — Ik kan dat zelf ook zeggen.

**De heer Vanderpoorten.** — Ik heb het er vlug aan toegevoegd opdat hij het zelf niet zou moeten zeggen, mijnheer de Voorzitter.

Dit wat de hoffelijkheid in de vormen betreft. Daar het om een inoverwegingneming gaat moeten wij het voorstel verwijzen naar de bevoegde commissie voor onderzoek van alle elementen die daarbij in aanmerking komen. (*Applaus op de banken van de liberalen.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Wyninckx.

**De heer Wyninckx.** — Mijnheer de Voorzitter, collega Vanderpoorten heeft reeds gezegd dat de heer Adriaenssens bereidt is zijn handtekening terug te trekken om aan een collega van een andere fractie de gelegenheid te geven op deze lijst voor te komen.

Naar aanleiding van sommige verklaringen ten opzichte van de heer Désir wens ik erop te wijzen dat hij tijdig met ons contact had opgenomen, dat wij deze tekst in onze fractie hebben besproken en zelfs geamendeerd. De heer Désir heeft daarmee rekening gehouden zodat wij op dat punt alleszins niet de kritiek kunnen uiten die door sommige leden van deze vergadering ten opzichte van de initiatiefnemer werd gemaakt. Ik wens dit te zeggen ten einde de objectiviteit te dienen.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

**De heer Van Ooteghem.** — Mijnheer de Voorzitter, om de objectiviteit te dienen, moet worden bevestigd dat alle fracties van de Senaat tegen brandstichtingen zijn of ze nu komen van links of van rechts, zoals mevrouw Pétry terecht heeft gezegd.

Ruim een jaar geleden heb ik een resolutie ingediend om de brandstichting in het Vlaams atheneum van Etterbeek te veroordelen. Dat voorstel van resolutie is nog altijd hangende in de commissie. Ik stel voor dat beide resoluties samen worden behandeld. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

**M. le Président.** — Il s'agit, certes, de prise en considération, mais il est surtout question présentement de la demande de M. Désir de ne pas envoyer cette proposition de résolution en commission et d'en discuter aujourd'hui même. Le Sénat doit se prononcer sur ce point.

La parole est à M. André.

**M. André.** — Ne serait-il pas alors possible, monsieur le Président, d'examiner aujourd'hui, en même temps que la proposition de résolution, la proposition de résolution présentée par l'ensemble des groupes du Sénat et qui concerne la faim dans le monde ?

**M. Wyninckx.** — D'accord.

**Mme Pétry.** — Puis-je poser une question, monsieur le Président, avant qu'on procède au vote ?

**M. le Président.** — Vous avez la parole, madame.

**Mme Pétry.** — Pour concilier les points de vue, qui sont partagés, la commission ne pourrait-elle tenir une courte réunion cet après-midi, pendant la poursuite d'un autre débat, pour qu'on sache de quoi on parle ? Si nous examinons cette proposition aujourd'hui, ce que je souhaite, j'aimerais que nous ayons l'occasion de discuter du fond en séance publique, car des questions doivent pouvoir être posées et des amendements éventuellement apportés.

Je voudrais une réponse à ma proposition.

**M. le Président.** — Le Sénat est-il d'accord que la commission se réunisse cet après-midi et que nous discussions, ce soir encore, en séance publique de la proposition de résolution ? (*Protestations sur de nombreux bancs.*)

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

**De heer Vanderpoorten.** — Mijnheer de Voorzitter, waar staat dat een spoedbehandeling dezelfde dag moet plaatsvinden ? Het heeft geen zin dit vandaag te doen. Als wij zien wat er vandaag nog allemaal op de agenda staat, dan is dit onmogelijk. (*Applaus op de liberale banken, op de banken van de CVP en op de banken van de Volksunie.*)

Ik vermoed dat de Senaat unaniem bij de inoverwegingneming van de resolutie van de heer Désir reprobation ten aanzien van die brandstichting kan uitspreken en akkoord zal gaan met de wens dit weekblad te steunen met alle wettelijke middelen. (*Applaus op de banken van de CVP, op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

**De Voorzitter.** — Als de spoedbehandeling gevraagd wordt, moet de Senaat zich hierover uitspreken.

**De heer Vanderpoorten.** — Mijnheer de Voorzitter, dit is niet ernstig. Gisteren heeft men die spoedbehandeling niet gevraagd; gister-



ren stond op de agenda enkel de inoverwegingneming van een voorstel van resolutie. Iedereen zak het ermede eens zijn om dat voorstel van resolutie in overweging te nemen.

Vandaag vraagt men de spoedbehandeling. Dit is een nieuw element waarover geen enkele fractie heeft kunnen delibereren. Een dergelijke stemming komt als een verrassing, wat mij niet behaagt.

Enkele woorden over de grond van de zaak. Als bewezen wordt dat die brandstichting een misdadig opzet was, is deze een schandaal en zullen wij ze veroordelen. Wij hebben er geen enkel bezwaar tegen dat er dag- of weekbladen blijven bestaan die niet onze overtuiging delen, die kritiek op ons uitoefenen en die allerlei zaken vertellen waarmee wij het niet eens zijn. Dit is persvrijheid.

Nu in het wilde weg doen stemmen over een voorstel van resolutie is niet ernstig. Trouwens, wat betekent de laatste zin van die tekst? Er staat geen enkel concreet voorstel in.

Laten wij de resolutie in overweging nemen, naar de bevoegde commissie verzenden en zo spoedig mogelijk in openbare zitting behandelen. Dit is mijn gecombineerd voorstel. (*Applaus op de liberale banken, op de banken van de CVP en op de banken van de Volksunie.*)

**De heer Van Herreweghe.** — Een wijs voorstel.

**M. le Président.** — La parole est à Mme Pétry.

**Mme Pétry.** — Monsieur le Président, nous avons le texte de la résolution sous les yeux. Le dernier point précise: «Estime que tout doit être mis en œuvre pour éviter la disparition de cet organe de presse.»

Que signifie exactement cette dernière phrase? De deux choses l'une: ou bien, elle ne veut rien dire; ou bien, elle signifie qu'on demande de façon concrète de l'argent au gouvernement. Ou bien on vote pour avoir bonne conscience un texte qui n'a aucune signification et on semble ainsi répondre au vœu des intéressés; ou bien on renvoie la proposition de résolution en commission, sachant pertinemment qu'avant octobre, tout n'aura pas été mis en œuvre; ou bien une réunion de la commission se tient cet après-midi encore et on en débat de façon suffisamment approfondie pour savoir avec exactitude ce sur quoi on va voter.

Mais il ne faut pas «faire semblant», ce qui est de la pure démagogie. (*Exclamations sur de nombreux bancs.*)

**De heer Jorissen.** — Over demagogie moogt gij spreken!

**M. le Président.** — La parole est à M. Bertrand.

**M. Bertrand.** — Monsieur le Président, nous devons constater qu'on discute du fond. La demande de M. Désir est très claire: il souhaite qu'on se prononce sur l'urgence.

Je vous demande, au nom de mon groupe, de procéder au vote nominatif sur la procédure d'urgence. Et dans trente secondes, nous serons fixés.

**Mme Pétry.** — Avec discussion approfondie!

**M. Busieau.** — Qu'entend-on par urgence?

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Wyninckx.

**De heer Wyninckx.** — Mijnheer de Voorzitter, dit misverstand ontstaat naar mijn gevoelen in verband met een discussie over de inhoud, namelijk over de laatste zin.

**De Voorzitter.** — Wij discussiëren niet over de inhoud.

**De heer Wyninckx.** — Die discussie is volop bezig! Mijnheer de Voorzitter, ik stel voor dat wij ons eerst uitspreken over de spoedbehandeling. Dat zal ons in tweede instantie de mogelijkheid bieden gevolg te geven aan het voorstel van onze collega Pétry die vraagt dat men zich daarover in de commissie, vandaag nog, zou beraden. Het heeft geen zin dit debat te verschuiven tot half oktober of begin november. De nood bestaat nu!

**M. Busieau.** — Je le répète, que veut dire l'urgence?

**M. le Président.** — Qu'on en discute aujourd'hui encore.

**M. Busieau.** — Sans aller en commission?

**M. le Président.** — On discutera de cette procédure dans quelques instants.

La question est de savoir si, oui ou non, une discussion aura lieu ici cet après-midi, discussion préparée éventuellement par une réunion de la commission.

**M. Busieau.** — Et puis on verra de quelle façon on organise l'urgence. C'est bien cela?

**M. le Président.** — Nous allons passer au vote sur la procédure d'urgence.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

124 membres sont présents.

124 leden zijn aanwezig.

64 votent oui.

64 stemmen ja.

60 votent non.

60 stemmen neen.

En conséquence, la procédure d'urgence est décidée.

Derhalve is tot spoedbehandeling besloten.

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Bertrand, Bogaerts, Bonmarriage, Bruart, Busieau, Canipel, Cerf, Coen, Conrotte, Coppens, Cudell, Cugnon, De Baere, Deconinck, De Graeve, De Rore, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme, Donnay, Egelmeyers, Férier, Mme Gillet (Lucienne), MM. Gillet (Roland), Goossens, Gramme, Guillaume (François), Hismans, Hostekint, Hubin, Humblet, Lagasse, Lagneau, Lambiotte, Leclercq, Lecoq, Lepaffe, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM. Meunier, Moureaux, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Payfa, Mme Pétry, MM. Poulain, Radoux, Mme Remy-Oger, MM. Renard, <sup>c</sup>aws, Spitaels, Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Van den Eynden, Van Spitael, Vernimmen, Wathélet (Jacques) et Wyninckx.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

MM. Akkermans, Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, M. Bril, Mme Buyse, MM. Capoen, Carpels, Claeys, Cooreman, Cornelis, Daems, De Bondt, De Clercq, Decoster, De Kerpel, Deleek, Mme De Loore-Raeymaekers, MM. Descamps, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Geens, Gerits, Jorissen, Kenens, Kevers, Kuylen, Lagae, Mme Maes-Vanrobaeys, MM. Maes, Mainil, Mesotten, Nauwelaerts, Mme Pannels-Van Baelen, MM. Paque, Pede, Peeters, Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mme Staels-Dompas, M. Storme, Mme Turf-De Munter, MM. Vandenaabeele, Van den Broeck, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborcht, Van der Elst, Vandezande, Vangeel, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Verbit, Waltniel, Windels et Leemans.

**De heer Vanderpoorten.** — Mijnheer de Voorzitter, mag ik doen opmerken dat veel leden die in de zaal aanwezig zijn, niet hebben gestemd?

**De heer Jorissen.** — Dat mag niet!

**De Voorzitter.** — Ze worden geacht zich te hebben onthouden.

**De heer Vanderpoorten.** — Dan moeten zij dat volgens het reglement justifiëren.

**De heer Pede.** — Mijnheer de Voorzitter, ik kwam juist de zaal binnen op het ogenblik van de stemming. Ik zou neen hebben gestemd.

**M. S. Moureaux.** — Le vote est définitif.

**M. Vanderpoorten.** — Oui, mais il y en a qui n'ont pas voté.

**M. le Président.** — Je propose à l'assemblée de suivre la suggestion de Mme Pétry et donc de renvoyer la proposition de résolution en commission des Finances. (*Exclamations ironiques sur divers bancs.*)

**M. Cooreman.** — Non, en commission de l'Intérieur.

M. Busieau. — En commission de la Justice! (*Sourires.*)

De Voorzitter. — Er is geen reden tot lachen. Tot hiertoe zijn de aangelegenheden in verband met de pers steeds behandeld in het kader van de begroting van de Eerste minister en daarvoor is de commissie voor de Financiën bevoegd. Ik begrijp zeer goed dat men in dit geval van mening kan zijn dat andere commissies meer geschikt zijn. Maar het is niet aan mij om suggesties in dit verband te doen. Normaal worden dergelijke problemen, hoe gek dat ook moge lijken, in de commissie voor de Financiën besproken.

Iedereen die het wenst kan de vergadering van de commissie voor de Financiën bijwonen.

Ik nodig de voorzitter van die commissie uit, de commissie bijeen te roepen.

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de verwijzing van de andere voorstellen. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des autres propositions, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangekondigde commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

**PROPOSITION DE RESOLUTION SUR LE MANIFESTE-APPEL DES PRIX NOBEL CONTRE L'EXTERMINATION PAR LA FAIM ET SUR LA CONTRIBUTION QUE LA BELGIQUE DOIT APPORTER A CETTE ACTION**

*Prise en considération*

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE OVER HET MANIFEST VAN DE NOBELPRIJSWINNAARS TEGEN UITROEIJING DOOR HONGER EN OVER DE BIJDRAGE DIE BELGIE AAN DEZE ACTIE MOET LEVEREN**

*Inoverwegingneming*

M. le Président. — Mesdames, messieurs, j'ai reçu une lettre de M. Bonmariage qui va dans le même sens que la demande de M. André, à savoir la prise en considération d'une proposition de résolution sur le manifeste-appel des Prix Nobel contre l'extermination par la faim et sur la contribution que la Belgique doit apporter à cette action.

M. Bonmariage demande que cette question soit traitée d'urgence aujourd'hui.

Voici le texte de cette proposition de résolution déposée par MM. Bonmariage, Gijs, Delmotte, André, Wyninckx, Vanderpoorten, Van Ooteghem, Wathelet et Renard:

« Le Sénat,

— Conscient de ce que chaque année plus de 30 millions d'êtres humains meurent de faim et de malnutrition;

— Rappelant le manifeste-appel contre l'extermination par la faim lancé le 24 juin 1981 par plus de 50 lauréats du Prix Nobel de toutes les disciplines et de toutes les nationalités;

— Partageant la conviction selon laquelle l'extension de la mort par la faim est due à l'absence de volonté politique des Etats et des autres forces de pouvoir dans le monde, d'y faire face;

— Convaincu de la nécessité de donner une priorité absolue à l'objectif de permettre de vivre aux millions d'être humains que la faim et le sous-développement anéantissent, en choisissant et votant de nouvelles lois, de nouveaux budgets, de nouveaux projets qui soient mis en œuvre immédiatement;

— Considérant que les mesures techniques destinées à garantir la survie de dizaines de millions d'êtres humains qui sont déjà pratiquement à l'agonie existent en grand nombre, qu'elles sont connues de même que les mesures qui permettraient le développement économique des pays du tiers et du quart monde;

— Faisant sienne l'injonction des Prix Nobel qu'il faut que tous et chacun donnent valeur de loi au devoir de sauver les vivants et de ne pas tuer ou exterminer même par inertie, par omission ou par indifférence;

1. Affirme que le droit à être libéré de la faim est un droit inaliénable de la personne humaine et proclame le devoir de contribuer à

l'existence effective de ce droit pour tous les hommes (conformément au Pacte sur les droits économiques, sociaux et culturels adopté le 16 décembre 1966);

2. Engage le gouvernement à faire des objectifs de l'appel des lauréats du Prix Nobel, l'axe central de sa politique en matière de relations extérieures et de coopération au développement;

3. Demande au gouvernement d'élaborer, seul ou en collaboration avec d'autres pays, un plan d'urgence concret destiné à arracher à la mort de faim et de malnutrition, une population déterminée particulièrement menacée dans son existence;

4. Engage le gouvernement à mettre en œuvre les mesures diplomatiques nécessaires pour conjurer au plus tôt le fléau de la faim et en particulier à demander immédiatement la convocation du Conseil de Sécurité des Nations Unies sur le problème de la faim dans le monde comme une menace grave pour la paix et la sécurité internationales;

5. Invite le gouvernement à porter effectivement à 0,7 p.c. du PNB le niveau de l'aide publique au développement dans le respect des engagements internationaux et notamment de la résolution 2626 approuvée par l'Assemblée générale des Nations Unies en octobre 1970;

6. Souhaite la création d'un fonds mondial de développement tel qu'il est prévu dans le rapport Brandt avec des pouvoirs de décision contraignants qui soient équitablement répartis entre pays industrialisés et pays en voie de développement et invite le gouvernement à prendre toutes les initiatives nécessaires pour en promouvoir la création;

7. Rappelle l'importance primordiale dans le cadre de l'aide alimentaire d'urgence, du transport et de la distribution des denrées et invite le gouvernement à étudier la possibilité de convertir certains moyens militaires, terrestres, marins ou aériens en forces logistiques de transport des denrées alimentaires et d'autres produits de première nécessité pour assurer, sous l'égide des institutions internationales, le transport rapide des aides;

8. Demande au gouvernement pour réaliser effectivement la stratégie pour la troisième décennie de développement, de conférer aux résultats des négociations globales Nord-Sud une force juridique obligatoire;

9. Souhaite ouvrir au plus tôt un débat sur le problème de la faim dans le but de définir et mettre en œuvre des mesures et des moyens politiques immédiats et concrets pour contribuer à enrayer ce fléau.»

« De Senaat,

— Bewust dat jaarlijks meer dan 30 miljoen mensen in de wereld van honger en ondervoeding sterven;

— Herinnerende aan het manifest tegen de uitroeiing door honger, op 24 juni 1981 uitgevaardigd door meer dan 50 Nobelprijswinnaars van alle disciplines en van alle nationaliteiten;

— De overtuiging delend volgens welke de uitbreiding van de hongerdood te wijten is aan de afwezigheid van de politieke wil bij de Staten en de andere machten in de wereld om deze hongerdood te bestrijden;

— Overtuigd van de noodzaak dat absolute voorrang moet worden gegeven aan het verzekeren van het leven van de miljoenen mensen die door honger en onderontwikkeling uitgegroeid worden, door nieuwe wetten, nieuwe begrotingen en nieuwe projecten te kiezen en goed te keuren, die onmiddellijk worden uitgevoerd;

— Overwegende dat er talrijke technische middelen bestaan om om het overleven te verzekeren van tientallen miljoenen mensen die nu praktisch stervende zijn, dat deze middelen bekend zijn, en dat dit ook geldt voor de maatregelen die de economische ontwikkeling van de derde en vierde wereld mogelijk kunnen maken;

— De uitdrukkelijke aanbeveling van de Nobelprijswinnaars overnemende dat een ieder het tot zijn plicht moet rekenen de levenden te redden en niet te doden of uit te roeien, ook niet door laksheid, nalatigheid of onverschilligheid;

1. Bevestigt dat het recht om van de honger bevrijd te worden een onvervreemdbaar recht van iedere mens is en verklaart dat het een ieders plicht is bij te dragen tot de werkelijke verwezenlijking van dat recht voor alle mensen (overeenkomstig het Pact betreffende de economische, sociale en culturele rechten, goedgekeurd op 16 december 1966);

2. Zet de regering aan om van de doelstellingen van de oproep van de Nobelprijswinnaars de hoofdlijnen te maken van haar beleid inzake buitenlandse betrekkingen en ontwikkelingssamenwerking;

3. Vraagt aan de regering, alleen of in samenwerking met andere landen, een concreet urgentieplan op te stellen om bepaalde bevol-



kingsgroepen, die ernstig in hun bestaan bedreigd zijn, te ontrukken aan hongerdood en ondervoeding;

4. Zet de regering aan de noodzakelijke diplomatieke maatregelen op gang te brengen om de gesel van de honger zo snel mogelijk te bezweren en, in het bijzonder, onmiddellijk de bijeenroeping van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties te vragen over het probleem van de honger in de wereld als een zware bedreiging van de internationale vrede en veiligheid;

5. Verzoekt de regering uit eerbied voor de internationale verbin-  
tenissen en meer bepaald voor de resolutie 2626 goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in oktober 1970, het niveau van de openbare ontwikkelingshulp op 0,7 pct. van het BNP te brengen;

6. Wenst de oprichting van een wereldfonds voor ontwikkelings-  
samenwerking, zoals voorgesteld in het verslag-Brandt, met dwin-  
gende beslissingsbevoegdheden die billijkerwijze verdeeld worden  
tussen geïndustrialiseerde en ontwikkelingslanden, en nodigt de re-  
gering uit alle noodzakelijke initiatieven te nemen ten einde de  
oprichting ervan aan te moedigen;

7. Herinnert aan het groot belang, in het kader van de dringende  
voedingshulp, van het vervoer en de distributie van levensmiddelen  
en nodigt de regering uit de mogelijkheid te bestuderen om bepaalde  
militaire transportmiddelen te land, ter zee en in de lucht te gebrui-  
ken als logistieke voorzieningen voor het vervoer van levensmidde-  
len en andere allernoodzakelijkste produkten ten einde, onder be-  
scherming van de internationale instellingen, het snel vervoer van de  
hulpverlening te verzekeren;

8. Vraagt de regering, ten einde de strategie voor het derde ont-  
wikkelingsdecennium effectief te verwezenlijken, aan de uitslagen  
van de wereldwijde Noord-Zuidonderhandelingen dwingende juridi-  
sche kracht te verlenen;

9. Wenst zo spoedig mogelijk een debat te openen over het pro-  
bleem van de honger ten einde concrete en onmiddellijke politieke  
maatregelen en middelen te bepalen en in werking te stellen om tot  
het bestrijden van die gesel bij te dragen. »

La parole est à M. Bonmariage.

**M. Bonmariage.** — Monsieur le Président, chers collègues, je vous  
invite à mettre entre parenthèses, durant quelques instants, la dis-  
cussion qui vient d'avoir lieu et à accorder un peu d'attention à la  
proposition que j'aimerais formuler et que M. André a bien voulu  
soutenir.

Il s'agit de prendre en considération, cet après-midi, et d'examiner  
avec le bénéfice de l'urgence, (*exclamations sur de nombreux  
bancs*)...

**M. S. Moureaux.** — Ecoutez avant de protester. C'est incroyable !

**M. Bonmariage.** — ...la résolution que nous avons déposée,  
contre-signée par l'ensemble des groupes parlementaires. En effet, il  
n'est pas un groupe qui n'ait signé.

**Mme Pétry.** — Ce sont des vœux pieux.

**M. Bonmariage.** — Cette résolution concerne la réponse à donner  
à l'appel des Prix Nobel en faveur des populations qui chaque jour  
meurent de faim.

Ik durf, mijnheer de Voorzitter, mijn geachte collega's ook in het  
Nederlands uit te nodigen om mijn voorstel te steunen.

Het probleem waarover het hier gaat is geen Vlaams-Waalse aan-  
gelegenheid, noch een kwestie van meerderheid of oppositie. Alle  
mensen van goede wil kunnen en moeten samenwerken om dit nijp-  
pend probleem op te lossen.

C'est la raison pour laquelle je vous demande de soutenir ma pro-  
position et celle de M. André, de décider l'urgence et de voter  
aujourd'hui encore cette résolution.

Nous manifesterions ainsi tous ensemble notre volonté de ne pas  
oublier qu'en dehors de nos pays riches, où nous avons la faculté de  
discuter de milliards, il existe de par le monde des millions d'êtres  
humains qui meurent de faim et en faveur desquels nous pourrions  
souhaiter voir mener une action efficace.

**M. le Président.** — Je vais inviter le Sénat à se prononcer sur la  
procédure d'urgence.

**M. Bonmariage.** — Je demande le vote nominatif, monsieur le  
Président.

**M. le Président.** — Cette demande est-elle appuyée? (*Plus de neuf  
membres se lèvent.*)

Le vote nominatif étant régulièrement demandé, il va y être  
procédé.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

118 membres sont présents.

118 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, la procédure d'urgence est décidée.

Derhalve is tot spoedbehandeling besloten.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. Akkermans, Bailly, Bascour, Basecq, Bataille, Mme Ber-  
naerts-Viroux, MM. Bertrand, Bogaerts, Bonmariage, Bril, Bruart,  
Canipel, Capoen, Carpels, Cerf, Claeys, Coen, Conrotte, Cooreman,  
Coppens, Cornelis, Cugnon, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De  
Baere, De Bondt, De Clercq, Deconinck, Decoster, De Kerpel,  
Deleecq, Mme De Looze-Raeymaekers, MM. De Rore, Descamps,  
De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme,  
Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Donnay, Egelméers, Féris,  
Geens, Gerits, Gijs, Gillet (Roland), Goossens, Gramme, Guillaume  
(François), Hismans, Hostekint, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jorissen,  
Kenens, Kevers, Kuylen, Lagae, Lagasse, Lagneau, Lahaye, Lam-  
biotte, Leclercq, Lecoq, Lepaffe, Mme Maes-Vanrobaeys, MM.  
Maes, Mainil, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM.  
Meunier, Moureaux, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, M.  
Neuray, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Payfa, Pede, Pee-  
ters, Mme Peury, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, MM. Poulain,  
Radoux, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM.  
Sondag, Spitaels, Storme, Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Mme  
Turf-De Munter, MM. Vandenabeele, Van den Broeck, Van den  
Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Van der Elst,  
Vanderpoorten, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaver-  
beke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuysen, Van  
Ooteghem, Van Spitael, Verbist, Waltniel, Wathélet (Jacques), Win-  
dels et Leemans.

ONTWERP VAN WET TOT OPRICHTING VAN EEN PUBLIEK-  
RECHTELIJKE RECHTSPERSOON GENAAMD «PALEIS  
VOOR SCHONE KUNSTEN»

*Voortzetting van de algemene beraadslaging*

PROJET DE LOI PORTANT CREATION D'UNE PERSONNE  
JURIDIQUE DE DROIT PUBLIC DENOMMÉE «PALAIS DES  
BEAUX-ARTS»

*Continuation de la discussion générale*

**De Voorzitter.** — Wij zetten de algemene behandeling voort van  
het ontwerp van wet betreffende het Paleis voor Schone Kunsten.

Nous reprenons la discussion générale du projet de loi concernant  
le Palais des Beaux-Arts.

Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Mijnheer de Voorzitter, dames ministers,  
heren ministers, geachte collega's, ik had reeds vanmorgen de ge-  
legenheid om tot de Voorzitter de met redenen omklede vraag te rich-  
ten om over dit ontwerp het advies van de Raad van State te  
vragen.

De Voorzitter, in zijn wijsheid, heeft besloten niet onmiddellijk  
daarop negatief in te gaan, maar zich bij zijn besluitvorming te laten  
voorlichten door het verloop van het debat over het eigenlijke ont-  
werp. Daarom tracht ik nu, weliswaar met een zekere tegenzin, mijn  
steentje bij te dragen in de bespreking van dit ontwerp.

*De heer Basecq, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

Zoals u hebt gezien heb ik enkele amendementen ingediend bij  
sommige artikelen. Ik zal in de bespreking van de artikelen alleen  
het woord voeren bij artikel 10 en bij het finale artikel 18, de colle-  
ga's en de ministers vriendelijk vragend door stil lezen, van mijn

amendementen en mijn commentaar bij de andere artikelen kennis te willen nemen, om aldus de tijd van de Senaat niet langer dan nodig in beslag te nemen. Met mijn schriftelijke toelichting moet het voor de leden van de Senaat mogelijk zijn in alle klaarheid te stemmen.

De argumenten die ik bij de algemene bespreking wens te ontwikkelen, kunnen in vier punten worden samengevat.

Ten eerste, de algemene beoordeling van de tekst van het ontwerp. Het moet mij van het hart, ik heb het in de gesloten kring van de commissie ook gezegd, dat ik de tekst enorm slordig vind opgesteld en dat hij op een ontzettend laag peil staat inzake het hanteren van de legistieke pen. Laten wij daar echter niet over kaken; het is er vandaag het klimaat niet voor. Diegenen die op een objectieve wijze de tekst lezen — er zijn er velen buiten het Parlement die daartoe in staat zijn — laat ik oordelen over de juistheid van mijn of andere uitspraken.

Ik steun mij op een gedeelte van het advies van de Raad van State dat in 1978 werd uitgebracht en dat opgenomen werd in het document 438/1 van de Kamer, zitting 1979-1980.

U weet dat de Staat thans als deelgenoot participeert in de vereniging zonder winstoogmerk «Paleis voor Schone Kunsten». Die participatie bezit overigens, via de goedkeuring door het Parlement van de wet van 3 augustus 1922, een wettelijke basis. Ik zal hierop bij de verdediging van mijn amendement op artikel 10 nog nader ingaan.

De Raad van State heeft bijzondere belangstelling voor artikel 15 van de statuten van de VZW «Paleis voor Schone Kunsten».

Zoals u bekend, participeert, naast de Staat, ook de stad Brussel in deze privaatrechtelijke instelling. Artikel 15 stipuleert wat zal geschieden bij ontbinding van de VZW. Zo'n artikel dient trouwens krachtens de wet in elk statuut van een VZW voor te komen.

Dit artikel 15 dat de opbouw van mijn betoog verantwoordt, luidt: «In geval van ontbinding der maatschappij zal er tot hare vereffening worden overgegaan overeenkomstig de bepalingen der wet.» Dit is een klassieke uitdrukking.

En verder: «... maar haar roerend en onroerend bezit zal aan de stad Brussel toekomen, welke zal gehouden zijn aan de goederen een bestemming te geven welke zoveel mogelijk het doel nabij komt, met het oog waarop de vereniging gesticht werd». Vervolgens zegt het artikel — en dat is zeer belangrijk: «In dit geval zal de stad op gelijke voet met de Staat, de lasten op zich nemen, welke voortvloeien uit de dienst der aflossing en de interesten van de lening voorzien bij voorgaand artikel 12.»

In artikel 12 van de statuten van de VZW «Paleis voor Schone Kunsten» staat dat de Staat de leningen die de VZW zal aangaan, zal waarborgen en dat de Staat de financiële lasten ervan op zich neemt. Het is om die reden trouwens dat men op de Rijkschuldbegroting jaarlijks een bedrag vindt dat gelijk is aan het bedrag van de financiële lasten van de gecumuleerde leningen die in de loop der jaren door de instelling werden aangegaan onder staatswaarborg.

De Raad van State zegt ook: «Het ontwerp sluit in dat de voormelde vereniging zonder winstoogmerk zal ontbonden worden en dat haar patrimonium zal overgaan naar een nieuwe instelling die een organisme van de categorie B zal zijn en de taak van de vereniging zal voortzetten.»

Tenslotte lezen wij: «De Raad van State is de mening toegedaan dat onderhavig wetsontwerp eerst aan het Parlement kan worden voorgelegd nadat twee beslissingen zijn getroffen: a) een besluit van de vereniging zonder winstoogmerk waarin deze zichzelf ontbindt; b) een beslissing van de stad Brussel waarbij zij de rechten die zij ontleent aan voormeld artikel 15 van de statuten afstaat aan de Staat of aan een door de Staat op te richten instelling. Beide beslissingen zouden slechts uitwerking hebben op de dag dat de Staat of de op te richten instelling de taken van de vereniging zonder winstoogmerk zal overnemen.»

Tot daar de citaten uit het advies van de Raad van State.

Wat wordt er thans aan uw goedkeuring onderworpen?

In het verslag van de heer Piot bij dit ontwerp kan men in bijlage een ontwerp van overeenkomst in toepassing van artikel 10 van het ontwerp raadplegen. Wat staat erin? Eerst worden de contracterende partijen vermeld: de Belgische Staat, de stad Brussel, de VZW «Paleis voor Schone Kunsten» en de openbare instelling die we thans zouden creëren.

Artikel 1 van het ontwerp van overeenkomst bepaalt: «De stad Brussel vertegenwoordigd zoals hierboven en de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel» verklaren, elk wat hen betreft, af te staan aan de Belgische Staat een complex van gebouwen gevormd door en gekend onder de benaming «Paleis voor Schone Kunsten te

Brussel» gekadastreerd ... en hebbende een oppervlakte van ...» Hier volgt dan de paragraaf waarop ik speciaal uw aandacht wil vestigen: «De stad, wat haar betreft, aanvaardt te verzaken aan de eigendom van de terreinen en gebouwen, onder het uitdrukkelijk beding dat in geval de culturele affectatie van het afgestane terrein en gebouw ophoudt, de eigendom ervan zal terugkeren aan de stad...»

Verder wordt in paragraaf 2 van artikel 10 van het ontwerp van wet dat wij thans behandelen gezegd: «De Staat neemt te zijnen laste de interesten en de terugbetaling van alle leningen die door de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel» onder staatswaarborg zijn aangegaan.»

Dat wil zeggen dat artikel 15 van de ontwerp-overeenkomst betreffende de vereniging zonder winstoogmerk met voeten wordt getreden, want de VZW is niet ontbonden en het advies van de Raad van State wordt niet gevolgd. Men stapt dus over de verplichting van de stad Brussel opgenomen in de statuten van de vereniging zonder winstoogmerk «Paleis voor Schone Kunsten» heen. Alleen de lasten worden uitsluitend aan de Staat overgedragen en op de stad Brussel rust verder geen enkele verplichting. Slechts bij de beëindiging — en ik moet toegeven dat dit hypothetisch is — van de culturele zending van de openbare instelling die wij zouden creëren keren de eigendom van de gronden en gebouwen die de exploitatie van het Paleis mogelijk maken naar de stad Brussel terug. Dit is een transactie waarbij de Staat het vruchtgebruik heeft van deze eigendom, zolang de culturele activiteit geschetst in dit ontwerp blijft duren. De naakte eigendom en nadien de volle eigendom behoren aan de stad Brussel. Dit is in strijd met artikel 15 van de statuten, want aan de stad Brussel wordt geen enkele verplichting opgelegd met betrekking tot de totaliteit van de lasten die op het ogenblik op deze private vereniging zonder winstoogmerk drukken. Deze afwijking van middele: is mijns inziens moeilijk verdedigbaar en het verwondert mij in hoge mate dat de ontwerpers van deze wet — in dit geval de ministers die het ontwerp bij de Kamer hebben ingediend en onze collega's van de Kamer die er geen aanstoot hebben aan genomen — geen rekening hebben gehouden, enerzijds met het advies van de Raad van State en anderzijds met de statuten van de VZW «Paleis voor Schone Kunsten» die, hoe dan ook, de verplichting voor de stad Brussel inhielden.

Ik beschouw dat als een zware fout in het ontwerp en begrijp niet goed hoe men daar kan inlopen. Dit kan worden verholpen door de goedkeuring van mijn amendement bij artikel 10 dat ik straks zal verdedigen.

Alhoewel het Paleis voor Schone Kunsten een privé-vereniging is, hebben nochtans in 1922 de regering en het Parlement een zeer nauwgezette procedure gevolgd. Wat is er toen gebeurd? Vermits het om een privé-vereniging ging, heeft men eerst de vereniging zelf opgericht. De Eerste minister en de toenmalige minister van Financiën waren daarbij betrokken en zij verbonden de Staat onder het beding van goedkeuring door het Parlement. Dat was ook het geval voor degenen die de stad Brussel vertegenwoordigden. Die verbonden zich bij de stichting van de VZW Paleis voor Schone Kunsten onder beding van goedkeuring door de gemeenteraad van de stad Brussel.

Nadien heeft het Parlement zich gehaast om deze verbintenis, die door de ministers die ik daarnet heb genoemd was aangegaan, bij wet vast te leggen. Bij de afkondiging van de wet is de VZW rechs in actie gekomen en op dat ogenblik heeft de stichting juridisch uitwerking gekregen.

De Raad van State heeft gesuggereerd: ten eerste, de VZW te ontbinden onder het opschortend beding van het tot-stand-komen van de nieuwe instelling, maar met buiten werking treden van artikel 15 met betrekking tot de VZW Paleis voor Schone Kunsten; ten tweede, het overdragen bij akte tussen de Staat en de VZW Paleis voor Schone Kunsten van de roerende en onroerende goederen en het op zich nemen door de Staat van de lasten die daarop drukken; ten derde, een artikel van deze betekenis in de wet die de openbare instelling tot stand brengt, in te voegen.

Zodra die wet van kracht wordt, treedt de openbare instelling in werking en is er een volstrekte continuïteit voor de activiteiten van de instelling, evenals voor de sociale status van het personeel van wat voorheen VZW Paleis voor Schone Kunsten was en, nadien, volgens de bepalingen van de wet, een openbare instelling parastatale B.

Men kan mij dus niet in waarheid tegenwerpen dat een dergelijke methode gebrek aan continuïteit zou veroorzaken. Deze methode zou trouwens een overeenkomst van het type zoals thans vervat in de bijlage onmogelijk maken.

Het Parlement heeft geen enkele zekerheid dat de overeenkomst in die vorm zal geschieden. In het andere geval zal die overeen-

komst, bij akte verleden, als een bijlage aan de wet zijn gehecht en zal er volledige klaarheid zijn over de termen van de overdracht van de roerende en onroerende bezittingen van de te likwideren VZW. Dat is heel belangrijk, maar zulks is niet mogelijk in de huidige omstandigheden.

Later op de dag zal ik nog een opmerking maken, bij de behandeling van artikel 18. Daaruit zal blijken dat deze wet helemaal niet kan worden toegepast, als men tenminste de letter en de geest ervan wil eerbiedigen.

Ik zal nog twee punten behandelen, waarop ik geen amendementen heb ingediend, en dan kom ik tot mijn besluit.

Ik vraag aandacht voor artikel 5, paragraaf 4, c. Daar is sprake van onverenigbaarheden voor de leden van de raad van beheer van de op te richten instelling. Mensen die een leidende functie hebben of lid zijn van de raad van beheer van een van de aangesloten verenigingen zouden geen deel kunnen uitmaken van de raad van beheer van de op te richten instelling.

Uit de discussie in de commissie blijkt dat «aangesloten verenigingen» betekent wat nu in de wandeling «dochtermaatschappijen van het Paleis voor Schone Kunsten» wordt genoemd, als ik het goed heb begrepen. In het ontwerp is er nergens enige aanduiding of definitie van wat in de tekst van artikel 5 door «aangesloten verenigingen» wordt bedoeld. Het ontwerp laat ons dus volledig in het duister omtrent dit aspect van de zaak dat nochtans, zoals iedereen weet, één van de grote zorgen is in verband met het Paleis van Schone Kunsten en wellicht de aanleiding is geweest van het zeer vérdragend regeringsinitiatief dat wij thans bespreken.

Tenslotte is er de kwestie van het personeel. Er zijn een 150-tal personeelsleden met diverse kwalificaties en van verschillende leeftijd. Daarvan zijn 21 ouder dan 65 jaar en nog steeds in functie, wellicht voor taken aangepast aan de leeftijd die ze hebben bereikt. Al het personeel wordt door dit wetsontwerp overgenomen, en mits de Koning de vereiste besluiten neemt inzake kader- en personeelsstatuut, zoals gebruikelijk in uitvoering van de wet van 16 maart 1954, zullen zij personeel worden van een openbare instelling en dus het statuut krijgen van rijkspersoneel terwijl personeelsleden die een hogere leeftijd hebben bereikt automatisch met pensioen zullen gaan met de status van een lid van het overheidspersoneel.

Wij hebben vernomen — de minister heeft ons de resultaten voorgelegd — dat de diensten voor de Begroting enkele jaren geleden een enquête — gekend als enquête nr. 25 — hebben uitgevoerd naar de geldelijke toestand van het Paleis voor Schone Kunsten en van de dochtermaatschappijen. Daarin wordt vastgesteld — dit verwondert ons niet en dit is ook geen kritiek want het gaat over de vaststelling van een politiek van betaling van personeel door een privé-instelling — dat het peil van lonen, wedden en vergoedingen in deze sector gemiddeld beduidend hoger was dan voor analoge kwalificaties in de rijksadministratie of in instellingen die daarmee gelijk kunnen worden gesteld.

Indien ik mij niet vergis, zal het personeel worden overgenomen met behoud van de huidige pecuniaire regeling. Dat staat mij tegen. Niet dat ik dit enige landgenoot niet zou gunnen, maar de regering weet dat in de commissie voor de Infrastructuur een wetsontwerp aanhangig is met betrekking tot het Wegenfonds en de opname van het personeel van de intercommunale vereniging voor de autoweg E3 binnen het Wegenfonds. Vrijdag vóór 14 dagen heeft de Ministerraad een wetsontwerp goedgekeurd met betrekking tot de regularisatie van een aantal personeelstoestanden in de verschillende fondsen voor scholenbouw, personeelstoestand die door velerlei arresten van de Raad van State en opeenvolgende contradictoire beslissingen zeer onduidelijk was geworden. In al die gevallen gaat de regering uit van het beginsel dat rechtszekerheid voor een groot aantal personen die thans die rechtszekerheid niet genieten, wordt afgewogen tegen het op het niveau brengen van de andere personeelsleden van de rijksadministratie, regieën en fondsen inzake pecuniair statuut. Dit brengt *in concreto* mee dat de personeelsleden die deze rechtszekerheid verkrijgen een deel van de meerkosten die zij in de huidige situatie hebben verworven, zouden verliezen.

Waar is de coherentie in de regeringspolitiek terzake? Als men grote groepen personeelsleden het statuut geeft van rijkspersoneel, maar met reductie van de pecuniaire voordelen, waarom wordt het dan ook hier niet gedaan? Ik heb de indruk, dat dit te wijten is aan het feit dat dit ontwerp gedurende lange jaren een lijdensweg heeft gekend en dat men dergelijke royale opties heeft genomen in betere tijden, opties die men vandaag echter onmogelijk nog kan verdedigen.

Ik zou het dan toch decent vinden dat, voor zover men nu korp- sen of groepen van personeelsleden in de rijksadministratie incorporeert of in nieuwe op te richten of bestaande parastatalen, A of B, men al deze ambtenaren op gelijke manier behandelt en dat men als prijs van de werkzekerheid tegelijkertijd een adaptatie, het in de rang brengen onder het pecuniair oogpunt zou verzorgen.

Ik meen dat dit voor de regering, nog méér dan voor het Parlement, een belangrijke verantwoordelijkheid met zich brengt. Het moet niet moeilijk zijn in het betreffende artikel 15 een wijziging aan te brengen, zodanig dat dit doel kan worden gerealiseerd.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal mij veroorloven straks bij de bespreking van de artikelen 10 en 18 opnieuw het woord te vragen. De amendementen op de andere artikelen zal ik niet in openbare vergadering verdedigen, omdat zij voor de hand liggend zijn en trouwens zeer overtuigend. De andere amendementen die ik heb voorgedragen zijn alleen van aard te remediëren aan de meest opvallende slordigheden op het stuk van legistische verwoording en om de tekst meer in overeenstemming te brengen met de terminologie van de huidige Grondwet en van de wetten van 8 en 9 augustus 1980, in uitvoering van de aldus gewijzigde Grondwet.

M. le Président. — La parole est à Mme Mathieu.

Mme Mathieu-Mohin. — Madame et monsieur les ministres, mes chers collègues, mon groupe est évidemment très sensible à l'importance culturelle qu'il y a de maintenir les diverses activités qui prennent place dans le cadre du Palais des Beaux-Arts et qui atteignent parfois un public international.

Il est indispensable de maintenir cet établissement en vie. Toutefois, nous estimons regrettable que ce projet de loi très important doive être voté rapidement, avant même que l'accord de tous les intéressés ait été obtenu à ce sujet. Il apparaît, en effet, que l'avant-projet de contrat, rédigé par le cabinet de Mme De Backer, n'a pas encore recueilli l'accord de tous les futurs cosignataires.

C'est à la demande de commissaires de l'Education nationale que ce projet de contrat nous a été remis. Nous avons travaillé jusqu'à présent, dans une atmosphère assez vague, ne connaissant même pas la position exacte de tous les intéressés, si ce n'est en nous informant personnellement. En effet, les derniers contacts pris avec la ville de Bruxelles, par exemple, remontent à octobre 1979. Depuis lors, le corps scabinal de Bruxelles n'a pas été tenu au courant de l'avancement des travaux législatifs concernant le Palais des Beaux-Arts, ce qui est tout de même pour le moins étonnant! Je sais que le cabinet de M. Hansenne a pris contact avec lui, après que moi-même j'aie été en communication, plusieurs fois, avec l'échevin chargé du problème du Palais des Beaux-Arts.

Dans l'avant-projet de Mme De Backer, il n'est pas question d'inclore automatiquement des représentants de la ville de Bruxelles dans le conseil d'administration, ni de la pleine propriété réclamée par la ville de Bruxelles des parkings situés sous la voirie et communiquant avec le bâtiment.

Il est vrai que, par contre, cet avant-projet prévoit la possibilité pour la ville de Bruxelles de conserver la propriété des magasins situés rue Ravenstein et rue Baron Horta, ainsi que du retour à la ville de Bruxelles du Palais des Beaux-Arts s'il n'avait plus d'affectation culturelle; mais étant donné que cet avant-projet n'en est encore qu'au stade préparatoire et n'a pas encore obtenu la signature des participants, notre groupe estime devoir émettre des réserves pour l'avenir.

De même, en ce qui concerne le conseil d'administration, plutôt que de voir les membres nommés par le Roi sur proposition du ministre compétent, nous aimerions les voir nommer à la proportionnelle des groupes politiques, par les membres du *Vlaamse Raad*, du Conseil communautaire allemand et du Conseil de la communauté française.

J'ai d'ailleurs déposé à ce sujet des amendements tendant à remédier aux diverses lacunes que j'ai soulignées, et sur lesquels l'assemblée aura à se prononcer.

Nous souhaitons voir reconnaître les droits de la ville de Bruxelles qui, acculée financièrement, ainsi que la plupart de nos communes, ne peut plus supporter les charges très lourdes d'ailleurs, qui lui incombent à l'égard du Palais des Beaux-Arts. Nous souhaitons que soient respectés son droit de représentation au sein des organes de gestion et d'administration et son droit de récupération, sous certaines conditions. Ceci est amplement justifié par l'importance des subsides de la ville de Bruxelles aux différents groupes-



ments artistiques qui occupent le Palais des Beaux-Arts et par l'apport à l'ASBL « Palais des Beaux-Arts », lors de sa constitution, d'un terrain d'une valeur considérable.

Dernière remarque, qui nous semble extrêmement importante: nous espérons également qu'il sera encore tenu compte dans l'avenir de la représentativité majoritaire de 80 p.c. de francophones à Bruxelles pour le choix des activités culturelles du Palais des Beaux-Arts.

Il doit être certainement possible, comme cela s'est fait jusqu'à présent, de maintenir intelligemment des activités culturelles bilingues, sans nuire cependant à la population francophone. Des expositions et des concerts peuvent très bien être portés sur le quota de la communauté néerlandophone sans que soit imposé un supplément de pièces de théâtre ou de conférences en néerlandais qui attireraient très peu de public. Ceci mènerait d'ailleurs à une concurrence avec l'infrastructure existante.

Madame et monsieur les ministres, pourriez-vous rencontrer de manière satisfaisante nos desiderata?

Je vous le dis, dès à présent, étant donné qu'aucun contrat n'est encore signé entre les parties preneuses, notre groupe s'abstiendra au vote du projet. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

**De heer Van Ooteghem.** — Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, na een grondige analyse van het ontwerp van wet tot oprichting van een publiekrechtelijke rechtspersoon genaamd « Paleis voor Schone Kunsten », moeten wij zeggen dat wij dit ontwerp van wet niet zullen en kunnen goedkeuren en dat het ongelooflijk is dat men met zo'n ontwerp van wet nog in dit half-rond durft te verschijnen nadat wij onze culturautonomie in 1971 en de gewestvorming in 1980 hebben verworven.

Dit bewijst eens te meer hoe weinig wij in feite hebben verworven in de augustusdagen van vorig jaar. Dit wordt trouwens nu reeds toegegeven door heel wat gewezen voorstanders van de jongste wet op de staatshervorming. Wij stellen inderdaad vast dat ondanks de autonomie van de gemeenschappen, wij hier staan voor een nationale VZW, een parastatale B, die zal afhangen van de ministers die de in het Brussels gewest gevestigde tweetalige culturele inrichtingen onder hun bevoegdheid hebben en dat de twee gemeenschappen, die mekaar in Brussel zouden moeten ontmoeten er alle twee niet veel zullen bij te pas komen.

De leden van de raad van beheer zullen worden benoemd door de Koning op voordracht van de bevoegde minister. Noch de Vlaamse Raad, noch de Vlaamse Executieve, noch de Franse Raad en Franse Executieve, noch de Cultuuraad voor de Duitstalige gemeenschap krijgen inspraak in de instelling « Paleis voor Schone Kunsten » van Brussel, instelling waarvan het doel is — volgens artikel 3, b: « de gebouwen ter beschikking te stellen van instellingen en verenigingen waarvan het doel is culturele activiteiten te Brussel en in andere drie taalgebieden te organiseren en het overleg tussen deze bedoelde instellingen en verenigingen te bevorderen. »

De overname geschiedt trouwens in volle dubbelzinnigheid. De VZW « Paleis voor Schone Kunsten » wordt niet ontbonden vooraleer het akkoord met de Staat wordt gesloten. Het voorgestelde akkoord met de stad Brussel is niet aan alle partijen bekend, onder andere niet aan de stad Brussel zelf, die sinds drie jaar niets meer gehoord heeft vanwege de Staat.

Het personeel zou worden overgenomen met het voordeel van de verworven rechten die voortvloeien uit de gesloten arbeidsovereenkomst, verworven rechten inzake anciënniteit, bezoldiging en legale en extra-legale pensioenrechten. De personeelsleden kunnen het statuut van vast benoemd ambtenaar krijgen zonder dat aan de voorwaarden van een nieuw uit te voeren statuut moet worden voldaan, zodat sommigen onder hen in feite vast benoemd zouden moeten worden nadat zij reeds op pensioen zouden zijn gesteld.

Een dergelijke regeling is niet verantwoord in een periode tijdens welke men het iedere dag heeft over besparingen. Enerzijds laat men de kleine man inleveren en anderzijds laat men naast de legale, de extra-legale pensioenrechten en bezoldigingen bestaan. De voorziene regeling is dan ook een discriminatie tegenover de personeelsleden van de andere parastatale instellingen.

In artikel 14 bepaalt men dat de personeelsformatie voor de toekomst zal worden vastgesteld met inachtneming van de partitief tussen de Franse en Vlaamse gemeenschap op alle niveaus. Als men zonder meer het legertje van 41 bedienden, 54 werklieden en 58 leden van het zaalpersoneel, zonder toepassing van de taalwetten zal overgenomen hebben, dan zullen de Vlamingen moeten wachten tot over het jaar 2000 om taalpariteit te krijgen.

Zelfs de passieve kennis van de andere landstalen is niet vereist om in een raad van beheer zitting te hebben, hoewel mevrouw de staatssecretaris De Backer — en wij willen er wel de nadruk op leggen — heeft verklaard in de commissie dat een simultaanvertaling noodzakelijk zal zijn zo de Franstaligen de passieve kennis van het Nederlands en het Duits niet zouden bezitten. Dit zal meer dan noodzakelijk zijn want een lid van de commissie verklaarde reeds dat wij de Franstaligen in de raad van beheer zouden uitsluiten mochten wij de passieve kennis van deze twee talen eisen.

Hoewel dit niet zeer vleien is voor de Franstaligen, kunnen wij onmiddellijk vaststellen dat, zo er geen simultaanvertaling komt, alles in het Paleis zal blijven zoals vroeger: in het Frans. Zelfs voor het onthaal is er geen tweetaligheid te Brussel vereist. Op die vraag antwoorde de minister voor Waalse Aangelegenheden « dat die een probleem van interne organisatie is en van werkverdeling, opdat elke vraag behoorlijk zou kunnen worden beantwoord in de taal waarin ze gesteld werd »; dus tweetaligheid aan de loketten en niet van de ambtenaren.

Dat de raad van beheer daarop zal moeten waken, bladzijde 17 van het verslag, is niet meer dan logisch maar uitsluitend een vrome wens die aansluit bij zovele vrome wensen uit het verleden. In ieder geval schijnen de taalwetten van 1962-1963 voor deze overname niet te bestaan.

Financieel is het al niet veel beter gesteld. Het « Paleis », gebouwd op grond van de stad Brussel met geld van de Staat, met een gecumuleerd verlies van 699 miljoen, afgerond dus 700 miljoen, met een schuld van 420 miljoen, wordt voorwaardelijk eigendom van de Staat, zonder de eraan gehechte winkels natuurlijk en met de uitdrukkelijke voorwaarde dat, in geval van stopzetten van culturele activiteiten, gebouw en grond zouden terugkeren naar de stad Brussel.

*De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op*

De gemeenschappen moeten dus niet alleen opdraaien voor de investeringen, maar eveneens voor een jaarlijks verlies van 70 miljoen.

Er is ook grote dubbelzinnigheid inzake de opdracht. Artikel 3 bepaalt de opdracht van de instelling: a) het beheer waarnemen; b) de voorwaarden bepalen voor het terbeschikkingstellen van de gebouwen aan instellingen en verenigingen die zouden culturele activiteiten organiseren te Brussel en in de andere drie taalgebieden; c) het overleg tussen deze instellingen en verenigingen bevorderen.

Op de herhaalde vragen werd door de betrokken ministers en staatssecretarissen geantwoord dat de VZW « Paleis voor Schone Kunsten » niet zou organiseren en de culturele manifestaties zou overlaten aan dochterverenigingen die dan de huur en de onkosten van de in het Paleis georganiseerde manifestaties volledig zouden moeten betalen. De aanvaarding en de akkoorden met deze dochterverenigingen zouden moeten worden herzien.

Onmiddellijk een paar opmerkingen ter zake. In de nota van 9 juli 1981 ten behoeve van de voorzitter en de leden van de commissie van Onderwijs en Wetenschap van de Senaat staat er voor de werking 16 980 000 frank ingeschreven. Bij de inkomsten is er een post « Verhuring en diverse inkomsten »: 39 325 000 frank. Als het Paleis niet organiseert, waarvan dan deze uitgaven en deze inkomsten? Trouwens kunnen wij ook niet begrijpen dat de VZW « Paleis voor Schone Kunsten » enkel zou beheeren en niet organiseren en daarvoor moet beschikken over 41 bedienden en 54 werklieden. Het spreekt vanzelf dat de verenigingen en organisaties, die integraal de onkosten zouden moeten terugbetalen, dat niet aankunnen en zeer vlug zullen failliet gaan.

In het verleden — en dat blijkt uit het verslag van de Groep « Paleis voor Schone Kunsten » te Brussel en ik leg hier het accent op Groep — was de verwevenheid tussen de VZW Paleis en de verscheidene met haar samengaande culturele genootschappen zeer groot. Dat staat trouwens in artikel 3, onder b en c.

Maar wij vinden het in het aangehaalde verslag van het ministerie van Financiën, bestuur van de Begroting en van de Controle op de Uitgaven, op bladzijde 2, waarin sprake is over een organieke en financiële rekening van de Groep Paleis voor Schone Kunsten.

Op bladzijde 4 lezen we: « Aanvankelijk trachtte het Paleis voor Schone Kunsten zelf kunstactiviteiten te organiseren. Na gedurende twee jaar een tekort te hebben geboekt, gaf het zich rekenschap van de moeilijkheden en besloot voortaan het onroerend beheer en het artistiek beheer te splitsen en de last van het laatstgenoemde te spreiden over een reeks onafhankelijke en verantwoordelijke zusterverenigingen zonder winstoogmerken. » De aldus opgerichte zusterverenigingen zijn statutair onafhankelijk van hun moedervereniging maar de ontstentenis van statutaire banden wordt ondervangen door feitelijke banden: gemeenschappelijke beheerders en overeen-



komsten die verschillen volgens de economische voorwaarden van ieder. Daarenboven zijn al die instellingen ondergebracht in het Paleis voor Schone Kunsten met zijn administratie. Dit alles schept een feitelijke eenheid en groep.

In financieel opzicht stortten sommige, waaruit wij mogen besluiten niet alle verenigingen, tot vóór kort hun bijdrage in het PSK waarmee dan uiteraard verlieslatende verenigingen ondersteund werden.

Het spreekt dus vanzelf dat wij, met de overname van de bedieningen en de werklieden, mensen overnemen die werken voor de dochterverenigingen ondergebracht in het Paleis voor Schone Kunsten. Het staat op bladzijde 4 zwart op wit.

De verwevenheid wordt trouwens toegegeven in het rapport op bladzijde 20: «Doch in de voorbije jaren zijn er in hoofde van de dochterverenigingen schulden ontstaan ten opzichte van de VZW: het betreft niet-betaalde huurgelden of niet-betaalde vergoedingen voor geleverde prestaties, bijvoorbeeld de VZW verzorgt de boekhouding van sommige dochterverenigingen. Zijn schuldenaar ten opzichte van de VZW Paleis voor Schone Kunsten: Culturele Actie, «Jeunesse musicale de Bruxelles», Jeugd en Muziek Brussel en het Kunst- en Cultuurverbond.

In omgekeerde richting heeft ook de VZW Paleis voor Schone Kunsten schulden ten opzichte van sommige dochterverenigingen, ingevolge thesaurievoorschotten, Aldus heeft de VZW op 31 december 1980 een schuld van ongeveer 3 miljoen 500 000 frank ten opzichte van de Vereniging voor Tentoonstellingen, van 2 miljoen 450 000 frank ten opzichte van Europalia en van 6 miljoen 680 000 frank ten opzichte van de Vereniging voor Artistieke en Culturele Verspreiding.»

Welke zijn nu de dochterverenigingen die samen met de moedervereniging Paleis voor Schone Kunsten in het Paleis werken en waartussen wij de duidelijke band hebben bewezen? Wij sommen ze even op: Paleis voor Schone Kunsten te Brussel, «Société Philharmonique de Bruxelles», «Société des Expositions», «Jeunesse et Arts plastiques», «Association pour la diffusion artistique et culturelle (Adac)», «Action culturelle», Kunst- en Cultuurverbond, «Jeunesse musicale de Bruxelles», «Fédération nationale des Jeunesses musicales», «Fédération internationale des Jeunesses musicales», Europalia.

In het Paleis voor Schone Kunsten werden ook verwante verenigingen onthaald en ondergebracht: «Association pour l'Information culturelle», «Musée du Cinéma», «Cinémathèque royale de Belgique», «Service national des ciné-clubs», «Concours musical international Reine Elisabeth de Belgique».

Aan de taal zal u direct merken dat het grootste deel ervan Franstalige VZW zijn en wij als Vlamingen slecht bedeed geweest zijn — en wij weten dat al zeer lang — door het Paleis voor Schone Kunsten. Maar het zijn ook deze verenigingen en ook de Franstalige ervan die in het verleden en nu nog altijd in Vlaanderen Franstalige voorstellingen organiseren en artikel 3, b en c, staat hen dit recht verder toe.

Met andere woorden, dit nationaal ontwerp van wet laat, in een periode waarin wij de culturele autonomie reeds lang verworven achten voor onze Vlaamse gemeenschap, dit alles verder toe en de raad van beheer zal niet beletten dat de Franstalige verenigingen hun activiteiten blijven ontplooiën in onze Vlaamse gemeenschap en al de mooie woorden waarmee men de Vlaamse gemeenschap wil paaien zijn slechts schijn. De werkelijkheid is en zal anders zijn.

Men gaat honderden miljoenen vergoeden in de bodemloze frans-kiljonse put van het «Paleis», terwijl het culturele leven in Vlaanderen deze meer dan nodig heeft om zich staande te houden en uit te stralen. Daarom verzetten wij ons met klem tegen dit ontwerp. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer De Kerpel.

**De heer De Kerpel.** — Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, mijnheer de minister, geachte collega's, het komt mij voor dat in deze Hoge Vergadering de overtuiging leeft dat, gezien deze lange lijdensweg, vandaag het ontwerp niet mag worden klem gereden. Dit wil niet zeggen dat collega De Bondt onbeslagen ten ijs is gekomen. Ik vind dat het ontwerp van doorslaggevend belang is voor de rol en de toekomst van de hoofdstad Brussel, zeker in de huidige stand van de institutionele hervorming, gelet op de wordingsgeschiedenis van het ontwerp en de enorme betekenis van het Paleis voor Schone Kunsten in het kader van de gemeenschappelijke culturele zaken, vooral te Brussel.

Tijdens de bespreking van het wetsontwerp tot oprichting van een publiekrechtelijke rechtspersoon, genaamd Paleis voor Schone Kunsten, hebben in de commissies van Kamer en Senaat, en in de openbare vergadering van de Kamer, zowel de staatssecretaris mevrouw De Backer als de minister van de Franse Gemeenschap, de heer Hansenne, er terecht op gewezen dat, zo het Paleis voor Schone Kunsten reeds sedert 50 jaar nationaal en internationaal een aanzienlijke faam heeft verworven, het nieuwe Paleis dat paritair en in een geest van pluralisme zal worden beheerd, een ontmoetingsplaats bij uitstek moet zijn waar onze twee gemeenschappen mekaar harmonieus in symbiose kunnen blijven ontmoeten bij gelegenheid van hoogstaande kunstmanifestaties van internationaal formaat die er zullen blijven worden georganiseerd, te meer daar de zetel van deze nieuwe instelling gevestigd blijft in het administratief arrondissement van Brussel-Hoofdstad.

Zoals de heer De Bondt eraan heeft herinnerd werd op 4 april 1922 te Brussel voor notaris Poelaert bij authentieke akte de VZW Paleis voor Schone Kunsten opgericht waarvan deel uitmaakten de Belgische Staat, de provincie Brabant, de stad Brussel en verscheiden vooraanstaande personen uit de politieke en sociale wereld. Intussen is er veel water door de Brusselse Zenne gelopen. De wens wordt geuit dat ondanks alle politieke wisselvalligheden, menselijke en communautaire strubbelingen deze eerbiedwaardige instelling vandaag een stelsel van autonomie en verantwoordelijkheid verwerft, nochtans getemperd door een nauwkeurig gedefinieerde administratieve en financiële controle.

Daarom was het fundamenteel en primordiaal dat in de bijlage II van het voortreffelijk verslag van collega Piot ervan melding wordt gemaakt dat bij de structuurhervorming van het Paleis het gebouw wordt overgedragen ofschoon de stad het volle eigendomsrecht zal behouden van de winkels gelegen ten voorhoofde van de Ravensteinstraat en de Baron Hortastraat die deel uitmaken van het complex, en een grondwaarde vertegenwoordigen van 16 miljoen. Het gebouw wordt overgedragen tegen het op 30 juni 1981 approximatieve bedrag van de schulden, namelijk 420 340 000 frank. Ik heb hier vele andere bedragen horen noemen. De schulden zouden zelfs oplopen tot een 600 à 700 miljoen.

**De heer De Bondt.** — Het is in elk geval meer dan wij denken.

**De heer De Kerpel.** — Met recht en reden hebben vele commissarissen en sprekers op deze tribune om een precieze opgave verzocht van de financiële resultaten om inzicht te krijgen in de totaliteit van de financiële gevolgen van de voorgenomen herstructurering. Zij vroegen ook om mededeling van boekhoudkundige bescheiden en van jaarrekeningen van de VZW en van de dochterverenigingen over de jongste vijf jaar.

Eindelijk is de tijd aangebroken voor duidelijke afspraken op dit stuk tussen de instelling en de regering, zoals ook voor andere nationale gemeenschappelijke instellingen, zoals bijvoorbeeld de Munt-schouwburg, ten einde ernstig toezicht te waarborgen na een nauwkeurige inventaris, een deugdelijke staat van bevinding en een rigoureuze, scrupuleuze reglementering voor de controle van inkomsten en uitgaven in overeenstemming met de regels vastgelegd bij de wet van 16 maart 1954 — als parastatale B — betreffende de controle op bepaalde instellingen van openbaar nut.

In deze gedachtengang is het niet van belang ontbloot even de nieuwe kersverse directeur Gerard Mortier van de Koninklijke Munt-schouwburg, die een forser beleid wil uitbouwen, over zijn ervaringen van budgettaire aard aan het woord te laten. Ik citeer uit een interview met Albert De Sutter in de *Gazet van Antwerpen* van 7 april 1980 drie maanden na zijn aanstelling. Ik citeer wat hij zei over zijn budgettaire ervaring: «Het budget van de Munt is een vaag budget. Het is zeer moeilijk om in de structuur en in de verhouding van dit budget door te dringen, om er de geheimen van te ontsluiten en te zien hoe het functioneert.»

Tot slot onderschrijf ik volkomen de woorden van mevrouw de staatssecretaris De Backer in de Kamer, dat de fouten, begaan in het verleden geen alibi mogen zijn voor de toekomst.

Terloops, maak ik van de gelegenheid gebruik om te zeggen dat de reuze-inspanning die thans voor dit Paleis wordt gedaan ook niet ten koste mag zijn van de verdere uitbouw van de culturele infrastructuur voor de Nederlandstalige gemeenschap te Brussel, in de lijn van wat u zelf en uw verdienstelijke voorgangers reeds hebben gepresteerd.

Ik wil u ook verzoeken, zoals reeds andere collega's hebben gedaan, onder andere de heer Van Ooteghem, er angstvallig over te waken dat in deze uitverkoren ontmoetingsplaats voor talrijke culturen, de verschillende grote cultuurgemeenschappen en volksgemeenschappen van ons land op volledig gelijke voet behandeld en

gewaardeerd zouden worden, met dien verstande dat het personeel, bij welke manifestatie ook, het onthaal en de voorlichting minstens tweetalig, om niet te zeggen meertalig zou zijn. Dit is trouwens ook het geval bij de toeristische dienst van Brussel aan de Grasmarkt. Want, niemand zal ontkennen dat het Paleis voor Schone Kunsten een toeristische attractiepool bij uitstek is van Brussel, internationale Europese hoofdstad, zoals het nogmaals overduidelijk bewezen is en ten overvloede tot uiting kwam bij de uitmuntende Breughelentoonstelling die ettelijke tienduizenden bezoekers uit alle hoeken van de wereld naar Brussel heeft gelokt, zoals ook bleek ter gelegenheid van andere hoogtepunten en uitschieters, zoals collega Seeuws het deze morgen heeft gezegd.

Zoals het Congressenpaleis, zoals het Academiepaleis, het Paleis van Justitie en het Koninklijk Paleis moet dit Paleis voor Schone Kunsten het symbool bij uitstek zijn, het klanbord van de gelijkwaardige uitstraling van onze culturen in dit gecommunautariseerd en geregionaliseerd land. Meer nog, het Paleis voor Schone Kunsten moet het apanage, de kwintessens zijn van het tweetalig karakter en de gelijkberechtiging van de cultuurgemeenschappen in deze hoofdstad. Dit, opdat Brussel niet alleen voor hen die er leven, wonen en werken maar ook voor alle Vlamingen, Walen en Brusselsaars meer en meer onze trots en minder en minder onze schande zou worden. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Storme.

**De heer Storme.** — Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, geachte collega's, ik zal op het einde van dit debat vrij kort gaan omdat er al heelwat kritische opmerkingen zijn gemaakt. Ik zal ze op een rijtje zetten omdat ik meen dat de huidige tekst niet als dusdanig kan worden goedgekeurd en dat bepaalde artikelen dienen te worden geamendeerd.

Bij artikel één stel ik vast dat wij vandaag opnieuw staan voor de zoveelste oprichting van een nieuwe parastatale. Het wordt *des Guten zu viel*. Er werden de jongste weken reeds verschillende parastatale instellingen opgericht en er zijn er nog in het vooruitzicht gesteld. Ik weet niet of dit de weg is.

Bij artikel 3 is in de bepaling B sprake over Brussel en de andere drie taalgebieden. Dit is een onbegrijpelijke tekst. Hij werd toegevoegd in het uitstekend rapport van collega Piot. Slechte teksten moeten geen toelichting krijgen in uitstekende rapporten, maar uitstekende rapporten moeten worden omgezet in goede teksten.

Een derde bedenking geldt artikel 10. Ik zal er niet in detail op ingaan vermits collega De Bondt hierover reeds uitvoerig heeft gesproken. Wanneer wij de artikelen 10 en 18 naast elkaar leggen, staan wij voor de vrij onoplosbare moeilijkheid dat de Koning eerst de wet moet in werking laten treden krachtens artikel 18, maar dat, vooraleer de wet in werking kan treden, er een overeenkomst moet worden afgesloten. De Raad van State heeft een keurig voorstel geformuleerd om deze onoverkomelijke tegenstrijdigheid een oplossing te bieden. Wij kunnen ons volledig achter dit voorstel scharen.

Tot besluit nog een algemene beschouwing: slaan wij in deze tijd van economische crisis niet de verkeerde weg in door privé-instellingen uit de culturele sector publiekrechtelijk te maken, terwijl het toch de hoogste tijd wordt om een aantal culturele sectoren opnieuw te privatiseren, ware het maar om aan het prangende vraagstuk van de overheidsfinanciën een oplossing te bieden? Op het ogenblik kunnen wij ons niet tegelijk brood en spelen veroorloven. Het brood alleen zal volstaan. *(Applaus op sommige banken van de meerderheid.)*

**De Voorzitter.** — Het woord is aan staatssecretaris De Backer.

**Mevrouw De Backer-Van Ocken,** staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik dank eerst de heer Piot voor zijn bijzonder goed en klaar verslag over de besprekingen in de commissie. Ik dank eveneens de voorzitter en de leden van de commissie voor de grondige wijze waarop zij het ontwerp hebben besproken.

De meeste bezwaren tegen dit ontwerp zijn door de uitleg van deze ochtend wel opgevangen of zullen verder kunnen worden weergelegd ter gelegenheid van de bespreking van de amendementen. Toch wil ik nogmaals de bedoeling van het ontwerp samenvatten. Terzelfder tijd antwoord ik hiermede op bepaalde vragen, onder meer van de heer Van Ooteghem.

De regering heeft in het verleden herhaaldelijk de staatswaarborg verleend aan leningen die door de VZW Paleis voor Schone Kunsten werden afgesloten. In 1974 stelde de regering als voorwaarde voor deze staatswaarborg de herstructurering van de VZW. Het resultaat

van de discussies van de beide cultuurministers in opdracht van de regering over deze herstructurering ligt voor u in de vorm van dit ontwerp.

Volgens het ontwerp zal er een parastatale worden opgericht met als enig doel het beheer van de gebouwen of de infrastructuur. De parastatale kan zelf geen culturele manifestaties organiseren. Het beheer van de gebouwen zal op een volkomen paritaire basis tussen de gemeenschappen geschieden. Dit weerspiegelt zich zowel in de samenstelling van de beheersinstanties als op het vlak van het personeel. De Duitstalige betrokkenheid bij het beheer wordt gewaarborgd. Het Rijk zal de infrastructuur van de VZW overnemen evenals het personeel in dienst van de VZW, voor zover dit het statuut van de parastatale aanvaardt en mits inachtneming van de pariteit.

Ik wil ook onmiddellijk ingaan op enkele andere opmerkingen van de heer Van Ooteghem.

Vele kritieken op het ontwerp hebben eigenlijk betrekking op het verleden. Wij hebben dit ontwerp ingediend omdat er in het verleden inderdaad bezwaren zijn gerezen tegenover de werkwijze van het Paleis voor Schone Kunsten. Het gaat dus niet op omwille van fouten of het scheefgroeien van bepaalde situaties in het verleden, het huidige ontwerp te veroordelen, dat gemaakt is om die scheefgegroeide toestanden recht te zetten.

De verslaggever en de voorzitter van de bevoegde Senaatscommissie hebben allebei aangetoond welke lange lijdensweg dit ontwerp heeft doorgemaakt en hoe de vorming van de verschillende regeringen eruit is af te lezen.

Sommige door de commissie aangeklaagde formuleringen werden, zoals de heer Piot heeft aangetoond, overgenomen uit bepaalde adviezen van de Raad van State. Hiermee antwoord ik, zoals de heer Piot, op de vragen gesteld door de heer Storme.

Het is moeilijk om in bepaalde omstandigheden te zeggen dat de Raad van State niet moet worden gevolgd en in andere omstandigheden wel, tenzij men daar een duidelijke oorzaak voor kan geven.

Wat het advies van de Raad van State betreft in verband met de voorafgaandelijke oprichting van de VZW en de voorafgaandelijke beslissing van de stad Brussel, wil ik erop wijzen dat de stad Brussel reeds in 1976 een beslissing heeft genomen. Deze beslissing werd overigens aan de leden van de commissie medegedeeld. Anderzijds heeft de VZW «Paleis voor Schone Kunsten» zelf bij herhaling de wens uitgesproken om te worden ontlast van het beheer en de desbetreffende infrastructuur en te worden omgevormd tot een parastatale instelling. Deze wens werd ook schriftelijk bevestigd. De leden van de commissie werden uitgebreid in kennis gesteld van al de documenten die daarop betrekking hebben.

De maatregelen die zich opdringen dienen inderdaad in de goede volgorde te worden getroffen. De methode die door de heer De Bondt in zijn amendement bij artikel 10 wordt aanbevolen, houdt trouwens ook een opschortende voorwaarde in voor het in voege treden van de wet. Trouwens, artikel 18 leidt tot dezelfde conclusie. De ontbinding van de VZW en de oprichting van de nieuwe instelling moeten gelijktijdig kunnen gebeuren. De lange lijdensweg van het ontwerp bewijst trouwens wat de moeilijkheden zouden zijn geweest bij een ontbinding van de VZW bij de aanvang van de procedure en de oprichting van de nieuwe instelling na een jarenlange discussie over dit ontwerp. De VZW is trouwens nog partner in de bespreking voor de overname van het gebouw en de grond. De regering laat geen enkele inspanning onverlet opdat de nieuwe instelling spoedig in werking zou kunnen treden. Er is een akkoord, wat de ontbinding van de VZW betreft, met de stad Brussel. Er moet alleen nog worden gezorgd dat dit op een goede manier en gelijktijdig met de oprichting van de nieuwe instelling kan gebeuren. Aan de leden van de commissie werd trouwens een ontwerp van overeenkomst tot overname bezorgd. Dit voorontwerp moet met de VZW en de stad Brussel worden besproken. De stad Brussel werd hiertoe reeds uitgenodigd.

Wat de aangesloten verenigingen betreft, mijnheer De Bondt, het gaat hier duidelijk om verenigingen die in de toekomst door de parastatale instelling zullen worden toegelaten manifestaties te organiseren in het Paleis voor Schone Kunsten. Het Paleis voor Schone Kunsten — ik herhaal het ten overvloede — mag zelf geen manifestaties organiseren.

De begrotingsenquête waarover de heer De Bondt heeft gesproken, werden door de Senaat meer dan tien jaar geleden gedaan. Sinds die tijd — en zo antwoord ik meteen aan de heer Van Ooteghem — heeft men niet meer met dezelfde toestand te maken.

Wat het personeel betreft, verwijs ik graag naar het verslag, waar men op bladzijde 23 een duidelijk antwoord vindt. Er staat namelijk: «Een ander lid van de commissie is geneigd dit standpunt — men bedoelt van het eerste lid — bij te treden, tenzij de regering

verzekert dat dit slechts een voorlopige situatie is en dat bij het in werking treden van de nieuwe instelling een normale toestand kan worden geschapen. De staatssecretaris bevestigt dat het de bedoeling is zo spoedig mogelijk een normale personeelsformatie en een normaal personeelsstatuut in te voeren. De personeelsleden die in dienst waren, hebben verder hun taak waargenomen op uitdrukkelijk verzoek, precies omdat de regering wenst dat de nieuwe instelling « met een nieuwe lei » zou kunnen starten. »

In de documenten staat hoe ik in de commissie uitgebreid uitleg heb gegeven over de vraag hoe het komt dat er inderdaad zoveel mensen zijn boven de pensioengerechtigde leeftijd. Omdat dit ontwerp in behandeling was, wilde men geen nieuw personeel aanwerven in de tussenperiode, omdat dit tot moeilijkheden aanleiding zou geven.

Ik dank de heer De Kerpel, die van op het veld weet hoe belangrijk deze instelling is. Hij zet ons ook aan om waakzaam toe te zien.

Mijnheer de Kerpel, bij de behandeling van dit ontwerp, zowel in de Kamer als in de Senaat, heb ik er steeds op gewezen, dat bij volkomen pariteit in het beheer en bij het personeel, eigenlijk vertrouwen moet bestaan in deze mensen die door de gemeenschap worden aangeduid. De scheeftrekkingen, die men vreest voor de toekomst omdat zij bestonden in het verleden, mogen eigenlijk niet meer voorkomen, vermits wij kunnen steunen op mensen in de raad van beheer en bij het personeel die wij, de ganse gemeenschap, bedoel ik, zelf volkomen vertrouwen.

Mijnheer Storme, ik denk dat ik door mijn antwoord aan de heer De Bondt, vanmorgen en nu, voldoende ben ingegaan op uw opmerkingen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Hansenne, ministre.

**M. Hansenne**, ministre de la Communauté française. — Monsieur le Président, chers collègues, permettez-moi de m'associer aux remerciements exprimés par ma collègue Mme De Backer, à l'égard du rapporteur, du président et des membres de la commission.

La réforme de l'Etat ne permettant pas à un ministre de la Communauté française et, de surcroît député, d'être un familier des travaux de cette assemblée, je ne puis que me réjouir de la qualité des travaux de la commission à l'occasion de l'examen de ce projet de loi.

Afin d'éviter toute répétition, je me limiterai à répondre plus particulièrement aux interrogations formulées au cours de la discussion générale, par Mme Mathieu.

Cette dernière se pose deux types de questions. Elle souhaite d'abord que la désignation des membres du conseil d'administration de l'établissement public que nous envisageons de créer ne dépende pas de l'exécutif, mais soit assurée par les conseils de communauté. Il me paraît impossible, dès l'instant où nous considérons qu'il s'agit d'une institution culturelle nationale, d'envisager que cette désignation ne soit pas faite par une institution nationale. Ce serait, à mon sens, une singulière manière de respecter l'autonomie des communautés que d'imposer, par une loi nationale, une obligation à l'une ou l'autre communauté. Cette procédure serait d'ailleurs à la fois contraire au prescrit constitutionnel et, plus fondamentalement, à l'esprit même de l'autonomie communautaire.

La seconde interrogation de l'honorable membre a trait à la ville de Bruxelles.

Je crois pouvoir rassurer Mme Mathieu sur un point en tout cas : j'ai rencontré l'échevin des propriétés publiques de la ville de Bruxelles cette semaine encore et puis certifier qu'il n'y a aucune équivoque dans les rapports existant entre le gouvernement et la ville de Bruxelles en ce qui concerne les bâtiments et les éléments fondamentaux de la convention qui doit être passée entre l'Etat et la ville. Il n'y aura — j'en suis convaincu et j'en ai eu confirmation cette semaine — aucune difficulté à arrêter cette convention dans les délais les plus brefs.

Mme Mathieu trouve d'autre part regrettable qu'aucun représentant de la ville de Bruxelles ne siège au conseil d'administration.

Il convient, à cet égard, de faire une distinction. Il est exact qu'il n'y a pas à ce conseil de représentant de la ville de Bruxelles puisque celle-ci n'est pas associée au projet. Il s'agit, en effet, d'une institution nationale, créée et supportée par le gouvernement. Rien n'empêche cependant que des membres bruxellois siègent dans ce conseil et je ne vois aucune impossibilité à ce qu'un représentant de la ville de Bruxelles, comme tel, en fasse partie. Il faut, je le répète, faire une distinction entre le fait et le droit; rien ne s'oppose à une telle éventualité dans le projet en question. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Mijnheer de Voorzitter, ik veroorloof mij nog twee opmerkingen te maken.

De eerste is gericht tot minister Hansenne in verband met zijn laatste uitspraak. Hij heeft gezegd, wat wij reeds buiten het Parlement vernamen, met name dat er een stilzwijgende overeenkomst is tussen de Staat en het schepencollege van de stad Brussel, dat er toch nog een lid van het schepencollege lid zal zijn van de raad van beheer, zonder dat zulks *expressis verbis* in de tekst van de wet staat. Dit betekent een bijkomend voordeel voor de stad Brussel, op een ogenblik dat zij ontlast wordt van haar verplichtingen met betrekking tot de lasten die op haar drukken, krachtens artikel 15, tweede lid, van de statuten van de VZW.

De tweede opmerking richt ik tot staatssecretaris De Backer.

Het valt inderdaad heel moeilijk, mevrouw de staatssecretaris, u tegen te spreken omwille van de grote beminnelijkheid waarmee u uw commentaar levert. De oprechtheid gebiedt mij echter te zeggen dat u volkomen naast de kwestie hebt geantwoord.

Wij bestrijden niet het feit dat u ons niet voldoende inlichtingen hebt verschaft. Integendeel, er worden weinig ontwerpen in de commissie behandeld waaromtrent de betrokken ministers méér informatie hebben verschaft dan dit hier het geval was. Wij praten niet over een op onvoldoende informatie die ons zou beletten te oordelen, wij praten over een goede wettekst.

In hetgeen u antwoordt met betrekking tot de toepasbaarheid van het artikel 18, in relatie met het artikel 10 — en dat kan trouwens ook als antwoord gelden op het betoog van de heer Storme — kunnen wij geen terrein van overeenkomst vinden om samen te praten. Wij praten naast elkaar heen. Wij praten vanuit ons standpunt over een goede wettekst. Op geen enkel ogenblik heeft een lid de grond van de zaak bestreden, maar, ik herhaal het, het is onze plicht een goede wettekst te maken. U schijnt dit niet te begrijpen. Dit stelt mij voor een zwaar probleem. Ik kan niet repliceren, want u geeft ons geen antwoord. U zegt dat u vele inlichtingen hebt verstrekt. Dat is waar, maar op mijn opmerkingen over de onnauwkeurigheid van uw tekst, daarop antwoordt u niet, tot mijn spijt.

**M. le Président.** — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Je propose au Sénat d'entendre maintenant l'interpellation de Mme Mathieu, les ministres concernés étant présent (*Assentiment.*)

**INTERPELLATION DE MME MATHIEU-MOHIN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES CLASSES MOYENNES ET DU PLAN ET A M. AKKERMANS, SECRÉTAIRE D'ETAT A LA COMMUNAUTÉ FLAMANDE, SUR « LES DIFFICULTÉS DES APPRENTIS FRANCOPHONES QUI DESIRENT TRAVAILLER DANS LA PÉRIPHÉRIE BRUXELLOISE »**

**INTERPELLATIE VAN MEVROUW MATHIEU-MOHIN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN MIDDENSTAND EN VAN HET PLAN TOT DE HEER AKKERMANS, STAATSSECRETARIS VOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, OVER « DE MOEILIKHEDEN VAN DE FRANSTALIGE LEERLINGEN DIE WENSEN TE WERKEN IN DE BRUSSELE RANDGEMEENTEN »**

**M. le Président.** — Mesdames, messieurs, nous passons à l'interpellation de Mme Mathieu au Vice-Premier ministre et ministre des Classes moyennes et du Plan et à M. Akkermans, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, sur « les difficultés des apprentis francophones qui désirent travailler dans la périphérie bruxelloise ».

La parole est à l'interpellateur.

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur le Président, je tiens à préciser que le secrétaire d'Etat à la Communauté flamande m'a fait savoir que son collègue répondrait également en son nom.

J'ai déjà interpellé sur le même sujet, le 4 décembre 1980 au Sénat et le 26 mars 1981 au Conseil de la communauté, à savoir que, suite à la note du secrétaire d'Etat Akkermans de juin 1980, les apprentis ne peuvent plus bénéficier, en région flamande — donc, y compris dans la périphérie bruxelloise — que d'un apprentissage dans la langue de la région, ce qui conditionne aussi l'agrégation du contrat. En conséquence, les apprentis qui travaillent pour un patron francophone de la périphérie dépendant du réseau néerlandophone de formation permanente, se voient forcés soit d'abandon-



ner leur patron qui habite dans la périphérie pour en prendre un en Wallonie ou à Bruxelles, soit de suivre les cours complémentaires en néerlandais.

Etant donné que la situation n'a absolument pas changé depuis mon interpellation de fin 1980, je reviens à charge.

Je continue à recevoir des réclamations sur le même problème de la part de jeunes apprentis, de patrons et de parents.

J'aimerais que les deux membres du gouvernement interpellés donnent enfin satisfaction tant aux apprentis qui travaillent dans la périphérie flamande et désirent suivre les cours théoriques en français qu'aux patrons qui désirent les employer.

*M. Boey, vice-président, prend la présidence de l'assemblée*

Ne pensez-vous pas qu'il y aurait lieu d'accorder des dérogations puisqu'elles sont prévues dans la loi qui règle les contrats d'apprentissage?

Où en sont les tractations des deux cabinets?

Quelles sont les décisions que les deux ministres comptent prendre pour remédier à cette injustice qui frappe même des étrangers qui désirent souscrire à un contrat d'apprentissage et ne comprennent rien à nos élucubrations linguistiques?

En février 1981, M. le ministre Desmaretts me répondait au Conseil communautaire: « Je voudrais, en ce qui me concerne, vous dire combien je regrette ce genre de situation qui met en péril, et cela vaut pour les dirigeants des PME comme pour les jeunes sous contrat d'apprentissage, un système de formation professionnelle qui répond aux difficultés créées par les circonstances économiques que nous connaissons actuellement. Il est évident que pareille attitude est dommageable du point de vue social, économique et même humain.

Nous devons essayer de combler les lacunes présentées par une situation de fait qui résulte inéluctablement d'une législation linguistique aberrante. »

Par la même occasion, M. Desmaretts m'informait de négociations avec son collègue afin de voir, ensemble, dans quelle mesure il était possible de trouver des solutions souples et réciproques. J'aimerais savoir où en sont ces solutions.

Le 12 juin 1981, M. Desmaretts m'écrivait: « Je suis au regret de devoir vous communiquer que M. Akkermans refuse d'admettre des contrats d'apprentissage en français dans les communes à facilités, étant donné que la formation permanente francophone n'est pas de sa compétence. » M. Desmaretts ajoutait: « Je continue néanmoins à chercher une solution pour les apprentis francophones de la périphérie. »

Comment M. Akkermans peut-il dire qu'il refuse d'admettre des contrats d'apprentissage en français, même dans les communes à facilités, étant donné que la formation permanente francophone n'est pas de sa compétence? Il oublie que c'est lui qui a déclenché toute l'opération de blocage!

Puisque la formation permanente francophone n'est pas de sa compétence, admettrait-il donc que cette formation accepte les jeunes apprentis précités et s'occupe elle-même de l'homologation des diplômes, quel que soit l'endroit où ces jeunes travaillent? Cela résoudrait le problème!

Admettrait-il donc, enfin, le droit au travail chez un patron de son choix et dans la langue de son choix?

De même les jeunes Flamands qui travaillent en région francophone pourraient suivre des cours en flamand. L'attitude sectaire de M. Akkermans, a en effet, provoqué le boomerang de la part de l'Institut francophone qui n'ose plus, contrairement à ce qu'il faisait volontiers avant la note de M. Akkermans, homologuer les diplômes des jeunes apprentis flamands placés dans la situation inverse des apprentis francophones de la périphérie.

J'estime qu'à une époque où l'emploi se fait rare, la décision du département de la Région flamande est inadmissible et qu'il est grand temps de revenir sur une mesure de ce genre!

La liberté du père de famille est accordée pour tous les écoliers, par accord politique, sauf pour les apprentis. Le gouvernement semble les considérer comme des sous-étudiants. C'est scandaleux, alors qu'on fait appel de partout à une main-d'œuvre qualifiée!

Pourquoi ne pas les faire dépendre de l'Education nationale au lieu des Classes moyennes dans le domaine de l'homologation du contrat d'apprentissage? Cela réglerait le problème: il suffirait de changer la législation actuelle, et je vous dis tout de suite que je suis prête à essayer de le faire si vous maintenez vos décisions injustes.

Je regrette l'absence de M. Akkermans.

**M. Mesotten.** — Mais il est là! Il n'est pas au banc du gouvernement. C'est cela la modestie! (*Sourires.*)

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur Akkermans, je regrette alors que vous ne répondiez pas vous-même, à mon interpellation car, en fait, c'est vous que j'attaque. Vous m'aviez dit que M. Desmaretts répondrait au nom des deux départements, mais c'est vous qui avez lancé l'opération. Vous me répondriez d'ailleurs certainement que vous vous retranchez derrière la loi.

Messieurs les ministres, êtes-vous décidés à apporter une solution à ce problème et laquelle?

**M. le Président.** — La parole est à M. Desmaretts, ministre.

**M. Desmaretts,** Vice-Premier ministre et ministre des Classes moyennes, du Plan et adjoint à la Communauté française. — Monsieur le Président, chers collègues, c'est effectivement la troisième fois que Mme Mathieu m'interpelle sur cette matière: une première fois au Conseil de la communauté française, une deuxième fois dans cette Haute Assemblée et la troisième fois aujourd'hui.

Que voulez-vous dès lors que je fasse, sinon répéter pour la troisième fois que la loi du 8 août 1980 étant ce qu'elle est, le ministre des Classes moyennes se voit obligé de dire qu'à son sens, la loi est la loi, *de wet is de wet*, et qu'il s'agit d'une matière communautaire?

Par conséquent, le ministre des Classes moyennes n'a en tout cas — hélas pour lui, peut-être — plus de compétence en la matière.

Vous savez que je porte plusieurs casquettes. Je suis aussi ministre, adjoint à la Communauté française et compétent pour la formation professionnelle francophone à Bruxelles.

**M. Jorissen.** — Cumulard! (*Sourires.*)

**M. Desmaretts,** Vice-Premier ministre et ministre des Classes moyennes, du Plan et adjoint à la Communauté française. — Peut-être, mais toujours pour le même prix, à la différence de beaucoup d'autres!

Je ne suis donc compétent en l'occurrence — pour les 19 communes. Là aussi, la loi est la loi. Je continue, comme ministre des Classes moyennes, à regretter que nous ne puissions pas trouver de solution raisonnable à ce problème important pour notre jeunesse, plus singulièrement en cette période économique difficile. Je déplore aussi que des conflits de ce genre apparaissent.

Qu'en est-il cependant des contacts que vous aviez demandé que je noue avec mon collègue M. Akkermans? En fait, ils n'ont pas abouti. Je me suis pourtant efforcé de trouver des solutions.

**M. Lagasse.** — Et ces contacts n'ont pas abouti?

**M. Desmaretts,** Vice-Premier ministre et ministre des Classes moyennes, du Plan et adjoint à la Communauté française. — En effet, monsieur Lagasse. Aussi je ne puis que redire mes regrets.

Ceux qui ont souhaité la communautarisation ou la régionalisation, doivent apprendre à en subir les inconvénients comme les avantages. J'ai eu l'occasion de m'expliquer lors de la discussion de la loi de redressement des Classes moyennes. Les membres de cette assemblée ont également pu découvrir que les aides aux PME étaient régionalisées, d'où certaines « désharmonies ». Que puis-je y faire? La loi est la loi, *de wet is de wet*!

Récemment le gouvernement s'est penché sur le problème d'un secteur régionalisé au sujet duquel certains voulaient voir intervenir la garantie de l'Etat. C'est un problème. Il convient de savoir ce qu'on veut dans ce pays. Veut-on maintenir un régime unitaire? Ce genre de problème ne s'y pose pas! Dès l'instant où l'on réforme des institutions dans la voie de la fédéralisation, il faut en accepter certaines conséquences. La loi du 8 août n'a pas encore été abrogée, elle doit donc être appliquée.

**M. Lagasse.** — Votre devise est « Subir »!

**De Voorzitter.** — Het woord is aan staatssecretaris Akkermans.

**De heer Akkermans,** staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, in mijn antwoord op de interpellatie van mevrouw Mathieu van 4 december 1980, heb ik reeds uiteengezet op welke gronden ik mij baseer bij de beslissing geen leercontracten te erkennen in het Nederlandstalig gedeelte van Brabant die niet in de Nederlandse taal kunnen gebeuren.



Ik herhaal beknopt:

De voortdurende vorming in de middenstand behoort tot de culturele aangelegenheden bedoeld in artikel 59bis, § 2, 1°, van de Grondwet en nader omschreven in artikel 4 van de wet van 8 augustus 1980. Als staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap kan ik enkel leercontracten erkennen in de taal van de Vlaamse gemeenschap.

Daarenboven is het pedagogisch onverantwoord dat de patroonopleider niet dezelfde taal zou spreken als de leerling. In het taalgebied van de Nederlandse gemeenschap kan dit enkel in het Nederlands.

Hoezeer ik mij ook bewust ben van de tewerkstellingsproblemen, kan ik geen beslissingen nemen die strijdig zijn met de Grondwet en ik verwacht dit ook niet van mijn collega bevoegd voor de Franse gemeenschap.

Ik herhaal dat deze materie een culturele materie is en dus ook niet thuishoort onder Nationale Opvoeding.

De Vaste Commissie voor Taaltoezicht, op 8 mei 1980 om advies gevraagd, heeft mij tot op heden geen andersluidend standpunt voorgehouden zodat ik niet inzie waarom en hoe ik de genomen beslissing kan herzien. (*Applaus op sommige banken van de meerderheid.*)

**M. le Président.** — La parole est à Mme Mathieu.

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur le Président, je constate que M. Desmarests était d'accord pour essayer de trouver un arrangement et que M. Akkermans n'y a montré aucune bonne volonté.

Par ailleurs, M. Desmarests nous parle des dangers de la communautarisation et de la régionalisation mais nous remarquons que la région de Bruxelles n'est toujours pas mise sur pied.

Il est vraiment regrettable qu'aucune solution ne soit apportée à un problème que tout le monde se plaît à reconnaître comme étant intéressant et primordial. Je crois qu'il faudrait essayer de modifier la loi et de faire en sorte que les apprentis dépendent, comme tous les autres écoliers de ce pays, non plus du ministère des Classes moyennes mais du ministère de l'Éducation nationale.

**M. le Président.** — L'incident est clos.

*M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée*

**INTERPELLATION DE MME MATHIEU-MOHIN A M. AKKERMANS, SECRETAIRE D'ETAT A LA COMMUNAUTE FLAMANDE, SUR «LA POLITIQUE DISCRIMINATOIRE EN MATIERE DE LOTISSEMENTS A CRAINHEM ET DANS L'ENSEMBLE DE LA PERIPHERIE»**

**INTERPELLATIE VAN MEVROUW MATHIEU-MOHIN TOT DE HEER AKKERMANS, STAATSSECRETARIS VOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, OVER «HET DISCRIMINEREND BELEID INZAKE VERKAVELINGEN IN KRAAINEM EN IN DE RANDGEMEENTEN IN HUN GEHEEL»**

**M. le Président.** — L'ordre du jour appelle l'interpellation de Mme Mathieu au secrétaire d'Etat à la Communauté flamande.

La parole est à l'interpellateur.

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur le Président, la presse, et plus précisément le *Pourquoi Pas?* n° 3264 du 18 juin 1981, fait état d'un projet de convention que vos services de l'Aménagement du Territoire ont présenté et voulaient imposer à un architecte délégué par le propriétaire de terrains situés à Crainhem dans le lotissement Potaardegaarde. Cet architecte venait discuter de points techniques à régler avec votre cabinet.

Cette convention dont je vous ai par courtoisie envoyé la copie est un exemple frappant de dictature impérialiste flaminguante. (*Exclamations sur divers bancs.*)

**M. Mesotten.** — Pas plus?

**Mme Mathieu-Mohin.** — Pas moins, malheureusement.

**M. Mesotten.** — C'est bien de le savoir.

**Mme Mathieu-Mohin.** — En voici les points principaux.

Il s'agit donc d'un avant-projet de contrat remis en mains propres du délégué cité plus haut qui devait lui-même le faire signer par chaque candidat acheteur du lotissement. Je ne relève dans cet

avant-projet de contrat, dont je possède un exemplaire, que les points principaux.

1. Le soussigné s'engage à mettre sous surveillance d'une commission les opérations relatives à la réalisation du lotissement précité. Si mes renseignements, monsieur le secrétaire d'Etat, sont exacts, cette commission sera formée de membres désignés par vos services. Est-ce exact? Sinon, qui fait partie de cette commission? Qui décide de sa composition?

Il faut remarquer ici que de semblables conventions ont déjà été présentées à de nombreux acheteurs dans la périphérie bruxelloise, notamment à Rhode-Saint-Genèse. Une telle «surveillance» est de toute façon inadmissible et anti-démocratique. Quelle est la loi qui prévoit entre acheteur et promoteur un contrat de ce genre?

2. Avant la vente de chacune des parcelles du lotissement Potaardegaarde, l'accord préalable de la commission de contrôle doit être obtenu. Sa décision sera fondée uniquement sur des raisons socioculturelles. De quelles raisons socioculturelles s'agit-il? La préservation du caractère flamand sans doute! Etant donné la suite du contrat, c'est bien de cela qu'il s'agit!

3. La commission donne souverainement son avis sans aucune obligation de motivation. Ne pensez-vous pas que cela est de la dictature pure et simple?

4. L'acquéreur s'engage à faire figurer dans l'acte notarial que, durant un délai de cinq ans, le bien ne sera ni aliéné, ni vendu ni loué sans avoir reçu l'autorisation écrite du promoteur.

Sauf cas de force majeure, l'acquéreur s'engage à occuper le bien personnellement, si ce n'est des membres proches, sauf accord du promoteur.

6. En cas de défaut, sans sommation, une indemnité de 50 p.c. du prix de vente serait payée au CPAS sans un minimum du prix d'acquisition.

7. Clause de sanction, sans sommation concernant le promoteur.

Pensez-vous que les clauses 4, 5, 6 et 7 sont des clauses démocratiques?

Ce qui me semble un summum de la dictature est le point suivant.

8. Le promoteur s'engage moralement à vendre onze parcelles de terrain à bâtir avec maison unifamiliales à des néerlandophones. Le soussigné est disposé à faire un rapport concernant les activités de vente.

Cette nouvelle explosion du droit du sol est scandaleuse. Qu'en pensez-vous? De combien de parcelles s'agit-il en tout dans le lotissement Potaerde? De onze parcelles probablement!

Le gouvernement a déjà été interpellé en février 1978 à la Chambre par MM. Risopoulos, Clerfayt et Desmarests, qui est actuellement Vice-Premier ministre de ce gouvernement, sur les conventions et la politique discriminatoire en matière d'urbanisme pratiquées dans la commune de Rhode-Saint-Genèse. A Dilbeek, les lotissements sont également réservés aux seuls Flamands. A Vilvorde, la commune a fait discrètement savoir aux notaires locaux qu'il leur était interdit de faire la moindre publicité pour vente de terrains ou maisons en français, même sur Bruxelles.

La réponse était chaque fois que le gouvernement n'est pas au courant de ce genre de conventions. Mais cette fois, monsieur le secrétaire d'Etat, j'ai la preuve que c'est dans vos services qu'une telle convention est présentée, donc pensée, tapée et même stencillée. Vous ne pouvez donc pas vous retrancher derrière votre ignorance de ce phénomène puisque vous êtes responsable de ce qui se passe dans vos services et de votre personnel.

J'estime qu'il est inadmissible que des fonctionnaires ou des membres d'un cabinet prennent une telle attitude antifrancophone, exercent une pression sur qui que ce soit concernant une vente de terrain et la possibilité de bâtir.

Des critères socioculturels ou linguistiques ne peuvent entrer en ligne de compte pour le choix d'un domicile. C'est là porter une atteinte à la liberté individuelle. Il convient d'arrêter ce mouvement antidémocratique et discriminatoire d'urgence si nous ne voulons pas voir ce pays sombrer dans une dictature qui nous rappelle de fort tristes souvenirs.

Puis-je vous demander ce que vous comptez faire pour expurger votre département de telles pratiques et les mesures que vous comptez prendre pour qu'elles cessent à travers les communes avec ou sans facilités de la périphérie bruxelloise?

Ne me dites pas que vous n'êtes pas au courant de ces agissements et qu'ils n'ont pas eu lieu dans vos services! La personne qui s'y est rendue et qui m'a remis personnellement ce document liti-

gieux est prête à en témoigner. (*Applaudissements sur les bancs FDF-RW.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Akkermans.

**De heer Akkermans**, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, wat de algemeenheid van het betrokken principe betreft, kan de aandacht worden gevestigd op de bepalingen van artikel 1 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening.

Het tweede lid van dit artikel bepaalt onder meer dat de ordening zowel uit economisch, sociaal als esthetisch oogpunt wordt ontworpen. Het is dus nodig bij de ordening rekening te houden met elementen van sociale aard. Belangrijke elementen daarin zijn onder meer de levenswijze en de cultuur van de betrokken bevolking. Hoewel de taal een belangrijk sociocultureel element is, is zij niet het enige maatgevend gegeven; het globale pakket van socioculturele factoren moet in overweging worden genomen. Het is aangewezen bijzonder de aandacht te schenken aan deze sociale aspecten in die gebieden waar omwille van verschillende levensaard en culturele verscheidenheid spanningen kunnen ontstaan tussen bevolkingsgroepen of gemeenschappen.

Deze bezorgdheid geïnspireerd door het algemeen belang en de goede samenleving van de verschillende bevolkingsgroepen, vindt een ontmoetingspunt in het initiatief van sommige promotoren en verkavelaars, die de verkoop en de toewijzing van loten en woningen onderwerpen aan het advies van een toezichtscommissie. Op deze wijze poogt men te komen tot een betere integreerbaarheid van de toekomstige bewoners in de betrokken wijk.

Het advies van deze commissie is niet uitsluitend gebaseerd op taaloverwegingen hoewel de taal natuurlijk een belangrijk cultureel en dus ook sociaal element is. Voor zover bekend, worden in de toezichtscommissie ook criteria in verband met verschillende socioculturele factoren in rekening gebracht. Belangrijk daarbij is de mogelijkheid tot integreerbaarheid in het bestaande bevolkingspatroon.

Het feit dat een promotor of verkavelaar een voorstel doet met tussenkomst van een toezichtscommissie kan een element van socioculturele aard zijn waarmee rekening kan worden gehouden. Anderzijds mag niet uit het oog worden verloren dat voor de gevallen waar dergelijke begeleidende initiatieven niet bestaan, een aantal gegevens, onder meer betreffende de mogelijkheid tot de integreerbaarheid, niet voorhanden zijn. In deze gevallen dienen de projecten te worden beoordeeld aan de hand van de voorhanden zijnde gegevens op het stedenbouwkundige en planologische vlak.

Wat uw concrete vragen aangaande de gemeente Kraainem betreft, kan ik u meedelen dat tot op heden geen overeenkomst werd ondertekend tussen de promotor enerzijds en de voorzitter en de leden van de toezichtscommissie anderzijds. Op de door u gestelde vragen kan dan ook enkel in het algemeen worden geantwoord.

Ten eerste, de commissie van toezicht kan maar tot stand komen door een voorstel, initiatief of akkoord van de promotor, verkavelaar of eigenaar van de betrokken grond. Wanneer een promotor dusdanig initiatief wil nemen, kan hijzelf een voorstel indienen, maar hij kan ook, wat de praktische uitvoerbaarheid betreft, suggesties vragen. De promotor is totaal vrij met deze suggesties al dan niet rekening te houden. De relatie tussen de toezichtscommissie en de promotor of de verkavelaar gebeurt op basis van een bilaterale overeenkomst, waarbij de overheid niet optreedt. De toezichtscommissie is samengesteld uit personen die persoonlijk handelen en als privé-persoon. Er kan dus geen sprake zijn van een toezicht vanwege de overheid op de toewijzing van de loten en de woningen.

Ten tweede, zoals hoger reeds gesteld kan de commissie rekening houden met een globaal pakket van socioculturele en socio-economische factoren. Hierbij is de taal een belangrijk maar niet noodzakelijk doorslaggevend element.

Ten derde, het betreft een overeenkomst tussen de promotor en de toezichtscommissie. Indien de promotor het wenst kan hij in de overeenkomst stellen dat de commissie haar standpunt motiveert. Het is ook mogelijk dat de promotor vertrouwt op het beraad van de commissie en geen motivering nodig acht.

4°, 5°, 6° en 7° Wanneer men een perceel of woning koopt, heeft de verkoper steeds het recht een aantal bepalingen in de verkoopsovereenkomst in te lassen, voor zover deze niet indruisen tegen de wettelijke bepalingen. Voor zover bekend druisen de geciteerde bepalingen niet in tegen de wet en heeft de verkoper het recht deze als voorwaarde bij de verkoop te stellen. Het is aan de koper deze bijkomende voorwaarden al dan niet te aanvaarden.

**M. R. Gillet.** — Cela va à l'encontre de la Constitution. L'emploi des langues est encore libre en Belgique.

**De heer Akkermans**, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Ten achtste, de clause waarbij de promotor zich moreel verbindt zelf percelen met eengezinswoningen te verkopen aan Nederlandstaligen is me totaal onbekend. Zij komt trouwens niet voor in de tekst van de ontwerp-overeenkomst.

Tenslotte spreekt het vanzelf, dat iedereen welkom is om zich waar dan ook in het Vlaamse gewest te vestigen, maar spreekt het eveneens vanzelf dat deze nieuwe inwoners bereid moeten zijn zich te integreren in de Vlaamse gemeenschap zonder daarom hun eigen identiteit te verloochenen. (*Applaus op verschillende banken van de meerderheid.*)

**M. le Président.** — La parole est à Mme Mathieu.

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur le secrétaire d'Etat, vous dites que cette commission est tout à fait privée et composée de personnes privées. S'il en est ainsi, pourquoi est-ce précisément dans vos propres services qu'on présente le type de contrat que j'ai sous les yeux? En tant que membre du gouvernement, vous n'avez absolument pas à interférer dans des accords entre promoteurs et acheteurs.

Quant au point 8, je puis vous affirmer qu'il figure également à ce contrat. Il est stipulé que l'acheteur prend l'engagement moral de vendre un nombre déterminé de parcelles de terrain à des néerlandophones.

**M. R. Gillet.** — C'est scandaleux!

**Mme Mathieu-Mohin.** — Je n'ai rien inventé; ce texte est à votre disposition.

**M. R. Gillet.** — Monsieur le Président, il faut que le secrétaire d'Etat réponde! Il a dit ce qui n'est pas.

**M. le Président.** — Monsieur Gillet, vous ne pouvez intervenir dans cette discussion.

**M. R. Gillet.** — Je puis intervenir dans toutes les discussions du Sénat.

**M. le Président.** — Dans une interpellation, seul l'interpellateur et ceux qui se joignent à lui ont droit à une réplique.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

#### ONTWERP VAN WET TOT OPRICHTING VAN EEN PUBLIEK-RECHTELIJKE RECHTSPERSOON GENAAMD «PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN»

##### Beraadslaging en stemming over artikelen

#### PROJET DE LOI PORTANT CREATION D'UNE PERSONNE JURIDIQUE DE DROIT PUBLIC DENOMMEE «PALAIS DES BEAUX-ARTS»

##### Discussion et vote d'articles

**M. le Président.** — Nous abordons l'examen des articles du projet de loi.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet.

Je signale qu'une série d'amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles.

Ik deel u mee dat een reeks amendementen, ondertekend door minder dan drie leden, zijn ingediend op verschillende artikelen.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Mag ik aannemen dat deze amendementen gesteund worden? (*Talrijke leden staan op.*)

Aangezien deze amendementen reglementair gesteund worden, maken ze deel uit van de bespreking.

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

L'article premier est ainsi rédigé:

**Artikel 1.** Onder de benaming «Paleis voor Schone Kunsten», hierna de «instelling» genoemd, wordt een instelling met rechtspersoonlijkheid opgericht, ingedeeld in categorie B zoals bedoeld in de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

De instelling hangt af van de minister of de ministers die de in het Brusselse gewest gevestigde tweetalige culturele inrichtingen in hun bevoegdheid hebben.

**Article 1<sup>er</sup>.** Il est institué, sous la dénomination de «Palais des Beaux-Arts», appelé ci-après «l'établissement», un établissement doté de la personnalité juridique, classé dans la catégorie B visée dans la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public.

L'établissement relève du ou des ministres qui ont dans leurs attributions les institutions culturelles bilingues situées dans la région bruxelloise.

De heer De Bondt stelt het volgend amendement voor:

Het tweede lid van dit artikel te vervangen als volgt:

«De instelling hangt af van de Eerste minister.»

Remplacer le deuxième alinéa de cet article par la disposition suivante:

«L'établissement relève du Premier ministre.»

Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Ik verwijs naar het stuk, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Wij stemmen later over het amendement.

**Art. 2.** De zetel van de instelling bevindt zich in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad.

**Art. 2.** Le siège de l'établissement se trouve dans l'arrondissement administratif de Bruxelles-Capitale.

De Voorzitter. — De heer De Bondt stelt het volgend amendement voor:

Dit artikel te vervangen als volgt:

«De zetel van de instelling bevindt zich in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.»

Remplacer le texte de cet article par la disposition suivante:

«Le siège de l'établissement se trouve dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale.»

Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Ik verwijs naar het stuk, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Wij stemmen later over het amendement.

**Art. 3.** De opdracht van de instelling bestaat erin:

a) Het beheer waar te nemen van de gebouwen thans beheerd door de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel»;

b) Onder de door de Koning te bepalen voorwaarden de gebouwen ter beschikking te stellen van instellingen en verenigingen waarvan het doel is culturele activiteiten te Brussel en in de andere drie taalgebieden te organiseren;

c) Het overleg tussen de sub b bedoelde instellingen en verenigingen te bevorderen.

**Art. 3.** L'établissement a pour mission:

a) De gérer les bâtiments actuellement gérés par l'ASBL «Palais des Beaux-Arts de Bruxelles»;

b) De mettre les bâtiments, selon les règles définies par le Roi, à la disposition d'organismes et d'associations dont l'objectif est d'organiser des activités culturelles à Bruxelles et dans les trois autres régions linguistiques;

c) De promouvoir la concertation avec les organismes et associations visées au point b.

De Voorzitter. — De heer De Bondt stelt het volgende amendement voor:

Littera b van dit artikel te vervangen als volgt:

«b) Onder de door de Koning te bepalen voorwaarden de gebouwen ter beschikking te stellen van instellingen waarvan het doel is, culturele activiteiten te organiseren in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en in de andere drie taalgebieden.»

Remplacer le littera b de cet article par la disposition suivante:

«b) De mettre les bâtiments, selon les règles définies par le Roi, à la disposition d'organismes et d'associations dont l'objectif est d'organiser des activités culturelles dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale et dans les trois autres régions linguistiques.»

Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Ik verwijs naar het stuk, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Wij stemmen later over dit amendement.

**Art. 4.** De Koning regelt de organisatie en de werking van de instelling.

**Art. 4.** Le Roi règle l'organisation et le fonctionnement de l'établissement.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 5. § 1.** De instelling wordt beheerd door een raad van beheer die samengesteld is uit:

1) Dertien Nederlandstalige leden, benoemd door de Koning op voordracht van de bevoegde minister. Voor het eerste mandaat moeten ten minste twee van deze leden gekozen worden uit de leden van de raad van beheer van de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel», zoals zij vóór haar ontbinding samengesteld was;

2) Dertien Franstalige leden, benoemd door de Koning op voordracht van de bevoegde minister. Voor het eerste mandaat moeten ten minste twee van deze leden gekozen worden uit de leden van de raad van beheer van de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel», zoals zij vóór haar ontbinding samengesteld was;

3) Eén Duitstalig lid, benoemd door de Koning op voordracht van de bevoegde ministers.

Wanneer drie vierde van de in 1 of 2 bedoelde leden van oordeel zijn dat een beslissing van de raad van beheer de belangen van hun gemeenschap schaadt, wordt de beslissing geschorst.

De Koning doet uitspraak binnen een termijn van dertig dagen te rekenen vanaf de betekening van de gewraakte beslissing.

§ 2. 1) De voorzitter van de raad van beheer wordt door de Koning benoemd uit het midden en op voordracht van deze raad. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter beslissend;

2) De ondervoorzitter van de raad van beheer wordt door de Koning benoemd uit het midden en op voordracht van die raad. In afwezigheid van de voorzitter is, bij staking van stemmen, de stem van de ondervoorzitter beslissend.

§ 3. De voorzitter en de ondervoorzitter van de raad van beheer worden benoemd voor twee jaar.

De voorzitter en de ondervoorzitter behoren noodzakelijkerwijze tot een verschillende taalrol. Er wordt om de beurt een Nederlandstalige en een Franstalige voorzitter benoemd.

De leden van de raad van beheer worden benoemd voor een termijn van vier jaar. Hun mandaat kan worden hernieuwd.

§ 4. Het lidmaatschap van de raad van beheer is onverenigbaar met:

1) Dat van lid van een wetgevend lichaam, van de regering of van een uitvoerend orgaan;

2) De functie van ambtenaar bij de instelling;

3) Het uitoefenen van een bestuurs- of beheersfunctie bij een van de aangesloten verenigingen, die hun activiteiten uitoefenen in het kader van de instelling.

**Art. 5. § 1<sup>er</sup>.** L'établissement est placé sous l'autorité d'un conseil d'administration composé de:

1) Treize membres d'expression néerlandaise nommés par le Roi sur proposition du ministre compétent. Pour le premier mandat,



deux au moins de ces membres doivent être choisis parmi les membres du conseil d'administration de l'ASBL « Palais des Beaux-Arts de Bruxelles » tel que constitué avant sa dissolution;

2) Treize membres d'expression française nommés par le Roi sur proposition du ministre compétent. Pour le premier mandat, deux au moins de ces membres doivent être choisis parmi les membres du conseil d'administration de l'ASBL « Palais des Beaux-Arts de Bruxelles » tel que constitué avant sa dissolution;

3) Un membre d'expression allemande nommé par le Roi sur proposition des ministres compétents.

Lorsque trois quarts des membres visés au point 1 ou trois quarts des membres visés au point 2 jugent qu'une décision du conseil d'administration nuit aux intérêts de leur communauté, la décision est suspendue.

Le Roi statue dans un délai de trente jours à dater de la notification de la décision incriminée.

§ 2. 1) Le président du conseil d'administration est nommé par le Roi, au sein du conseil d'administration et sur proposition de celui-ci. La voix du président est prépondérante en cas de parité;

2) Le vice-président du conseil d'administration est nommé par le Roi, au sein du conseil d'administration et sur proposition de celui-ci. En l'absence du président, la voix du vice-président est prépondérante en cas de parité.

§ 3. Le président et le vice-président sont nommés pour une durée de deux ans.

Le président et le vice-président sont nécessairement d'un rôle linguistique différent. Il est nommé, alternativement, un président d'expression française et un président d'expression néerlandaise.

Les membres du conseil d'administration sont nommés pour une durée de quatre ans. Leur mandat est renouvelable.

§ 4. La qualité de membre du conseil d'administration est incompatible avec:

1) Celle de membre d'une assemblée législative, du gouvernement ou d'un organe exécutif;

2) Celle de fonctionnaire de l'établissement;

3) Celle de membre d'un organe dirigeant ou de gestion d'une société affiliée exerçant ses activités dans le cadre de l'établissement.

**M. le Président.** — Mme Mathieu présente les amendements que voici:

A. In § 1 van dit artikel punt 1 te vervangen als volgt:

« 1) Dertien Nederlandstalige leden, benoemd door de Vlaamse Raad naar evenredigheid van de politieke fracties. »

B. In dezelfde paragraaf punt 2 te vervangen als volgt:

« 2) Dertien Franstalige leden, benoemd door de Franse Gemeenschapsraad, naar evenredigheid van de politieke fracties. »

C. In dezelfde paragraaf punt 3 te vervangen als volgt:

« 3) Eén Duitstalig lid, benoemd door de Raad van de Duitse cultuurgemeenschap. »

D. In dezelfde paragraaf de laatste twee leden te doen vervallen.

Paragraaf 1 aan te vullen met een 4, luidende:

« 4) Drie leden vrijelijk gekozen door de stad Brussel. »

A. Au § 1<sup>er</sup> de cet article, remplacer le point 1 par le texte suivant:

« 1) Treize membres d'expression néerlandaise nommés par le *Vlaamse Raad*, à la proportionnelle des groupes politiques. »

B. Au même paragraphe, remplacer le point 2 par le texte suivant:

« 2) Treize membres d'expression française nommés par le Conseil communautaire, à la proportionnelle des groupes politiques. »

C. Au même paragraphe, remplacer le point 3 par le texte suivant:

« 3) Un membre d'expression allemande nommé par le Conseil communautaire allemand. »

D. Au même paragraphe, supprimer les deux derniers alinéas.

Compléter le § 1<sup>er</sup> de cet article par un point 4, rédigé comme suit:

« 4) Trois membres supplémentaires, choisis par la ville de Bruxelles, selon la convenance. »

La parole est à Mme Mathieu.

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur le Président, mon premier amendement propose une rédaction différente du § 1<sup>er</sup> de l'article 5 qui est relatif à la composition du conseil d'administration. Nous demandons que les divers conseils, à savoir le *Vlaamse Raad*, le Conseil de la communauté française et celui de la communauté alle-

mande choisissent les membres du conseil d'administration. Pour nous, c'est de simple logique étant donné l'autonomie culturelle. Nous pensons que ce choix pourra se faire sans problème par les représentants de nos communautés culturelles et il nous semble plus indiqué que ne le serait un choix fait par le Roi couvert par un de ses ministres.

Mon autre amendement à l'article 5 tend à la suppression de ses deux derniers alinéas. Le système de recours actuel me semble assez dangereux. En effet, si des conflits surgissent, le gouvernement national, le Conseil des ministres, voire un seul ministre ayant des responsabilités nationales restera seul compétent. Je me réfère à la page 7 du rapport. Cela équivaudrait, en cas de conflit, à confier à l'une des parties éventuelles le soin de devenir en même temps juge du litige.

Nous demandons également, parce que cela nous semble logique, qu'il soit inscrit dans la loi que « trois membres supplémentaires choisis par la ville de Bruxelles, selon la convenance », fassent partie d'office du conseil d'administration. M. le ministre Hansenne a déclaré que rien ne s'opposait à ce qu'il en soit bien ainsi. Cette précision constituerait cependant, à notre avis, une garantie supplémentaire.

De même que la loi de 1963 prévoyait que des administrateurs en provenance de la ville de Bruxelles fussent choisis pour le TRM, il nous semble qu'il devrait en être de même pour le Palais des Beaux-Arts.

L'implantation de ce dernier sur le territoire de la ville de Bruxelles justifie amplement cette représentation, de même d'ailleurs que le sacrifice que la ville a consenti au départ en mettant à la disposition de l'ASBL « Palais des Beaux-Arts » le terrain nécessaire à son érection. Chacun sait, en effet, que les terrains de la rue Ravenstein et ceux de la rue Baron Horta ont une très grande valeur immobilière. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Hansenne, ministre.

**M. Hansenne,** ministre de la Communauté française. — Monsieur le Président, j'ai déjà fourni les arguments qui justifient le rejet de ces amendements lors de la discussion générale.

**De Voorzitter.** — De heer De Bondt stelt de volgende amendementen voor:

A. In § 1, 1, van dit artikel de woorden « op voordracht van de bevoegde minister » te vervangen door de woorden « op voordracht van de Vlaamse executieve ».

B. In dezelfde paragraaf 1, 2, de woorden « op voordracht van de bevoegde minister » te vervangen door de woorden « op voordracht van de Franse gemeenschapsexecutieve ».

C. In dezelfde paragraaf 3 te vervangen als volgt:

« 3) Eén Duitstalig lid, benoemd door de Koning op voordracht van de Eerste minister, gehoord de Raad die in uitvoering van artikel 59<sup>ter</sup> van de Grondwet de bevoegdheden van de Duitstalige gemeenschap uitoefent. »

A. Au § 1<sup>er</sup>, 1, de cet article, remplacer les mots « sur proposition du ministre compétent » par les mots « sur présentation de l'exécutif flamand ».

B. Au point 2 du même paragraphe, remplacer les mots « sur proposition du ministre compétent » par les mots « sur présentation de l'exécutif de la communauté française ».

C. Au même paragraphe, remplacer le point 3 par la disposition suivante:

« 3) Un membre d'expression allemande, nommé par le Roi sur présentation du Premier ministre, entendu le Conseil qui exerce les attributions de la communauté germanophone en exécution de l'article 59<sup>ter</sup> de la Constitution. »

Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Mijnheer de Voorzitter, voor al de amendementen die ik op artikel 5 heb ingediend verwijs ik naar de stukken.

**De Voorzitter.** — Wij stemmen straks over de amendementen.

De heren De Rouck en Vandekerckhove stellen volgende amendement voor:

A. In § 1 van dit artikel de alinea's 1, 2 en 3 te vervangen als volgt:

« 1) Dertien Nederlandstalige leden met passieve kennis van de Franse en de Duitse taal, benoemd door de Koning:

— Op voorstel van de Vlaamse Raad;

— En op voordracht van de bevoegde minister met inachtneming van de wet op het Cultuurpact;

2) Dertien Franstalige leden met passieve kennis van de Nederlandse en de Duitse taal, benoemd door de Koning:

— Op voorstel van de Franse Gemeenschapsraad;

— En op voordracht van de bevoegde minister met inachtneming van de wet op het Cultuurpact;

3) Vier Duitstalige leden met passieve kennis van de Franse en de Nederlandse taal, benoemd door de Koning:

— Op voorstel van de Raad van de Duitse cultuurgemeenschap,

— En op voordracht van de bevoegde minister met inachtneming van de wet op het Cultuurpact.

B. Het voorlaatste lid van dezelfde § 1 aan te vullen als volgt:

«Van de Duitstalige gemeenschap wordt de beslissing eveneens geschorst wanneer de helft van de onder 1, 2 en 3 bedoelde leden van de raad van beheer menen dat de belangen van de Duitstalige gemeenschap geschonden werden.»

C. In § 3 van hetzelfde artikel de eerste twee leden te vervangen als volgt:

«De voorzitter van de beheerraad, benoemd voor twee jaar, wordt bijgestaan door twee anderstalige ondervoorzitters; er wordt om de beurt een Nederlandstalige, Franstalige, Duitstalige voorzitter benoemd.»

A. Au § 1<sup>er</sup> de cet article, remplacer les alinéas 1, 2 et 3 par le texte suivant:

«1) Treize membres d'expression néerlandaise et ayant une connaissance passive de la langue française et de la langue allemande, nommés par le Roi:

— Sur proposition du Conseil flamand,

— Et sur proposition du ministre compétent, compte tenu des dispositions du Pacte culturel;

2) Treize membres d'expression française et ayant une connaissance passive de la langue néerlandaise et de la langue allemande, nommés par le Roi:

— Sur proposition du Conseil de la communauté française,

— Et sur proposition du ministre compétent, compte tenu des dispositions du Pacte culturel;

3) Quatre membres d'expression allemande et ayant une connaissance passive de la langue française et de la langue néerlandaise, nommés par le Roi:

— Sur proposition du Conseil de la communauté culturelle allemande,

— Et sur proposition du ministre compétent, compte tenu des dispositions du Pacte culturel.

B. Compléter l'avant-dernier alinéa par le texte suivant:

«La décision de la communauté allemande est également suspendue lorsque la moitié des membres du conseil d'administration visés aux points 1, 2 et 3 jugent que les intérêts de la communauté allemande ont été lésés.»

C. Au § 3 du même article, remplacer les deux premiers alinéas par la disposition suivante:

«Le président du conseil d'administration, nommé par une durée de deux ans, est assisté par deux vice-présidents de rôles linguistiques différents; il est nommé, alternativement, un président d'expression française, un président d'expression néerlandaise et un président d'expression allemande.»

Il veronderstelt dat de indieners van deze amendement ook verwijzen naar het stuk.

**De heer De Rouck.** — Inderdaad, mijnheer de Voorzitter.

**De Voorzitter.** — Wij stemmen later over de amendementen bij artikel 5.

**Art. 6.** De Koning stelt het huishoudelijk reglement van de raad van beheer vast op voorstel van deze raad.

**Art. 6.** Le Roi arrête le règlement d'ordre intérieur du conseil d'administration, sur proposition de celui-ci.

**De Voorzitter.** — De heren De Rouck en Vandekerckhove stellen het volgende amendement voor:

Een artikel *6bis* (nieuw) in te voegen, luidende:

«Het huishoudelijk reglement moet voorzien in een simultaanvertaling.»

Insérer un article *6bis* (nouveau), rédigé comme suit:

«Art. *6bis*. Le règlement d'ordre intérieur doit prévoir une traduction simultanée.»

Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

**De heer Van Ooteghem.** — Mijnheer de Voorzitter, het zal afhangen van de stemming over het vorig amendement of wij het voorstel tot invoering van een artikel *6bis* (nieuw) handhaven.

**De Voorzitter.** — Het amendement is dus aangehouden.

**Art. 7.** De raad van beheer beschikt over alle bevoegdheden, die voor de werking van de instelling vereist zijn.

Hij kan bepaalde bevoegdheden overdragen aan het vast comité, met mogelijkheid tot subdelegatie aan de leidende ambtenaar en de adjunct-leidende ambtenaar.

**Art. 7.** Le conseil d'administration dispose de tous les pouvoirs nécessaires au fonctionnement de l'établissement.

Il peut déléguer certains pouvoirs au comité permanent, avec faculté de subdélégation au fonctionnaire dirigeant et au fonctionnaire dirigeant adjoint.

**De Voorzitter.** — De heren De Rouck en Vandekerckhove stellen het volgende amendement voor:

Dit artikel aan te vullen als volgt:

«Dit kan enkel voor administratieve uitvoeringsdaden. Beiden dienen tweetalig te zijn, met voldoende kennis van het Duits.»

Compléter cet article par la disposition suivante:

«Cette possibilité ne s'applique qu'aux actes d'exécution administratifs. L'un et l'autre fonctionnaire doivent être bilingues et avoir une connaissance suffisante de l'allemand.»

Wij stemmen later over het amendement.

**Art. 8. § 1.** De raad van beheer kiest uit zijn leden, voor het dagelijks beheer van de instelling, een vast comité van acht leden, waarvan de voorzitter en de ondervoorzitter in rechte deel uitmaken. De overige leden worden gekozen uit de personen bedoeld in artikel 5, § 1, 1 en 2, met inachtneming van de pariteit tussen de Franse en de Vlaamse gemeenschap. Beide leidende ambtenaren wonen de vergaderingen bij.

§ 2. Het vast comité wordt voorgezeten door de voorzitter van de raad van beheer of, wanneer hij afwezig is, door de ondervoorzitter. In geval van afwezigheid van de voorzitter en de ondervoorzitter, neemt het oudste lid in jaren het voorzitterschap waar.

**Art. 8. § 1<sup>er</sup>.** Le conseil d'administration nomme en son sein, pour la gestion quotidienne de l'établissement, un comité permanent, composé de huit membres dont le président et le vice-président font partie de droit. Les autres membres sont nommés parmi les personnes visées à l'article 5, § 1<sup>er</sup>, 1 et 2, dans le respect de la parité entre les communautés française et flamande. Les deux fonctionnaires dirigeants assistent aux réunions.

§ 2. Le comité permanent est présidé par le président du conseil d'administration ou, en son absence, par le vice-président. En cas d'absence du président et du vice-président, le membre le plus âgé assure la présidence.

**De Voorzitter.** — De heren De Rouck en Vandekerckhove stellen het volgende amendement voor:

Dit artikel te vervangen als volgt:

«De raad van beheer kiest uit zijn leden voor het dagelijks bestuur van de instelling een vast comité van tien leden: vier Nederlandstalige, vier Franstalige en twee Duitstalige, waarvan de voorzitter en de twee ondervoorzitters deel uitmaken.

Beide leidende ambtenaren wonen de vergadering bij, evenals één Duitstalige ambtenaar volgens een jaarlijkse beurtrol en met inachtneming van de bepalingen van de wet op het Cultuurpact.»

Remplacer cet article par le texte suivant:

«Le conseil d'administration nomme en son sein, pour la gestion quotidienne de l'établissement: un comité permanent de dix membres: quatre néerlandophones, quatre francophones et deux germanophones, dont le président et les deux vice-présidents font partie.

Les deux fonctionnaires dirigeants assistent aux réunions, ainsi qu'un fonctionnaire germanophone selon un tour de rôle annuel et dans le respect des dispositions du Pacte culturel.»

Wij stemmen later over het amendement.

**Art. 9.** De instelling wordt geleid door een leidend ambtenaar en een adjunct-leidend ambtenaar, die elk tot een verschillende taakrol behoren en die door de Koning benoemd en ontslagen worden, nadat de raad van beheer is gehoord.

**Art. 9.** L'établissement est dirigé par un fonctionnaire dirigeant et un fonctionnaire dirigeant adjoint, de rôle linguistique différent, nommés et révoqués par le Roi, le conseil d'administration entendu.

**De Voorzitter.** — De heren De Rouck en Vandekerckhove stellen het volgende amendement voor:

Dit artikel te vervangen als volgt:

«De instelling wordt geleid door een leidend ambtenaar en twee adjunct-leidende ambtenaren die tot de andere gemeenschappen behoren en die door de Koning benoemd en ontslagen worden, nadat de raad van beheer is gehoord.

Op straffe van nietigheid van het administratief stuk, zijn de handtekeningen vereist van de betrokken drie ambtenaren, onder elke mededeling, beslissing, zowel interne als externe.»

Remplacer cet article par le texte suivant:

«L'établissement est dirigé par un fonctionnaire dirigeant et deux fonctionnaires dirigeants adjoints qui appartiennent aux autres communautés et qui sont nommés et révoqués par le Roi, le conseil d'administration entendu.

Les signatures des trois fonctionnaires concernés sont requises sous toute communication ou décision tant interne qu'externe, à peine de nullité du document administratif.»

Wij stemmen later over het amendement.

Artikel 10 luidt:

**Art. 10. § 1.** De Staat verwerft de eigendom van de onroerende goederen die door de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel» worden geëxploiteerd, onder de voorwaarden die nader omschreven zullen worden in een tussen de belanghebbende partijen gesloten overeenkomst waarvan de akte wordt verleden door het comité van aankoop van onroerende goederen voor de Staat.

§ 2. De Staat neemt te zijnen laste de interesten en de terugbetaling van alle leningen die door de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel» onder staatswaarborg zijn aangegaan.

**Art. 10. § 1<sup>er</sup>.** L'Etat acquiert la propriété des biens immeubles exploités par l'ASBL «Palais des Beaux-Arts de Bruxelles», selon les modalités qui seront précisées par un acte passé par le comité d'acquisition d'immeubles pour l'Etat entre les parties intéressées.

§ 2. L'Etat reprend à sa charge le service des intérêts et de l'amortissement de tous les emprunts contractés par l'ASBL «Palais des Beaux-Arts de Bruxelles» sous la garantie de l'Etat.

Het woord is aan de heer Windels.

**De heer Windels.** — Mijnheer de Voorzitter, artikel 10 van het ontwerp is een sleutelartikel. Het zal niet mogelijk zijn het zonder meer aan te nemen want het bevat twee elementen die ons moeilijk kunnen voldoen.

Ten eerste, nadat dit ontwerp zal zijn aangenomen zal het contract tussen de stad Brussel en de Staat worden opgemaakt in verband met de overname van de gebouwen, bedragen en alle voorwaarden inbegrepen.

Ten tweede, zullen de voorwaarden bekend zijn waaronder de Staat, de nieuwe vereniging, alle schulden en lasten van de bestaande VZW zal overnemen. Dat moest worden gedaan vóór de wet werd goedgekeurd. Maar, doordat op onze vraag de minister en haar medewerkers alle mogelijke informatie hebben gegeven in verband met cijfers en met intenties van contractuele overeenkomst zullen wij het ontwerp niet verwerpen. Wij zullen ons bij de stemming onthouden.

**De Voorzitter.** — De heer De Bondt stelt het volgende amendement voor:

Dit artikel te vervangen als volgt:

«Wordt goedgekeurd de akte van overname door de Staat, vertegenwoordigd door de Eerste minister en de minister van Financiën, tussen de Belgische Staat en de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel», afgesloten op ... en waardoor de Staat alle baten en lasten van deze VZW overneemt, akte die slechts door dit artikel rechtskracht verkrijgt, als daaraan gehecht is het besluit tot ontbinding van de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel», voor zover dit ontbindingsbesluit de buitenwerkingstelling inhoudt van artikel 15 van de statuten van dezelfde VZW.

Deze akte wordt als bijlage aan deze wet gehecht.»

Remplacer cet article par les dispositions suivantes:

«Est ratifié l'acte conclu le ... entre l'Etat belge, représenté par le Premier ministre et le ministre des Finances, et l'ASBL «Palais des Beaux-Arts de Bruxelles», par lequel l'Etat reprend tout l'actif et tout le passif de celle-ci; cet acte n'aura toutefois force de loi en vertu du présent article que s'il y est joint la résolution par laquelle l'ASBL «Palais des Beaux-Arts de Bruxelles» se dissout elle-même et pour autant que cette résolution comporte la mise hors d'application de l'article 15 des statuts de ladite ASBL.

L'acte précité figure en annexe à la présente loi.»

Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, geachte collega's, het kan niet worden ontkend dat bij dit artikel 10 van verschillende zijden belangrijke opmerkingen zijn gemaakt en dat de toepasbaarheid van het ontwerp van wet, wanneer het zal worden goedgekeurd, afhankelijk is van een juiste redactie van artikel 10 in samenhang met artikel 18.

Zoals het thans gesteld is, is het onuitvoerbaar omdat men in een vicieuze cirkel belandt, zoals de heer Storme heeft aangetoond. Ik heb dan, uitgaande van het advies van de Raad van State dat ik in de algemene bespreking heb voorgelezen, een tekst voorgedragen die ik even wil citeren. Artikel 10 zou niet luiden zoals de commissie het aan de Senaat voorlegt maar eerder moeten worden gelezen als volgt: «Wordt goedgekeurd, de akte van overname door de Staat vertegenwoordigd door de Eerste minister en de minister van Financiën tussen de Belgische Staat en de VZW, Paleis voor Schone Kunsten, afgesloten op ... en waardoor de Staat alle baten en lasten van deze VZW overneemt, akte die slechts door dit artikel rechtskracht verkrijgt, als daaraan is gehecht het besluit tot ontbinding van de VZW, Paleis voor Schone Kunsten van Brussel, voor zover dit ontbindingsbesluit de buitenwerking inhoudt van het artikel 15 van de statuten van dezelfde VZW. Deze akte wordt als bijlage aan deze wet gehecht.» Op die manier is er een volmaakte continuïteit en rechtszekerheid en bekent ook de stad Brussel niet een eenzijdig voordeel zoals zij thans bekomt door de veronachtzaming van de juiste toepassing van artikel 15 van de huidige statuten. Deze zeggen dat de stad Brussel bij het beëindigen van de culturele opdracht van de VZW, opnieuw eigenaar wordt van de roerende en de onroerende goederen, maar dat ze meteen ook samen met de Staat, elk voor de helft, de lasten op zich neemt die op de eigendommen en roerende goederen rusten.

De Senaat zou er goed aan doen daar meer dan gewone aandacht aan te besteden. Indien het artikel kan worden aangenomen zoals door mij gesuggereerd, dan kan de wet toepassing vinden wat niet kan gebeuren indien mijn amendementen worden verworpen.

Mijnheer de Voorzitter, ik dring er bij de collega's sterk op aan mij hier te willen volgen.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan staatssecretaris De Backer.

**Mevrouw De Backer-Van Ocken,** staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, zoals ik reeds zei bij de algemene bespreking is het juist om een juridisch vacuüm te vermijden, waarvan vooral het uitvoerend personeel het slachtoffer zou zijn, dat wij deze wijze van handelen hebben gekozen.

Wij beloven vast dat zo snel mogelijk de ontbinding van de VZW en de oprichting van de nieuwe instelling die gelijktijdig moeten gebeuren, zal plaatsvinden. Dat moet de bezwaren van de heer De Bondt toch gedeeltelijk opvangen.

**De Voorzitter.** — Wij stemmen later over het amendement.

Mme Mathieu présente les amendements que voici:

A. Aan § 1 van dit artikel een tweede lid toe te voegen, luidende:

«Indien de gebouwen van het Paleis voor Schone Kunsten of ieder gebouw dat op die plaats zou worden gesticht een andere dan culturele bestemming zouden krijgen, komen de grond en het gebouw bedoeld in artikel 10, § 1, aan de stad Brussel toe.»

A. Ajouter au § 1<sup>er</sup> de cet article un deuxième alinéa, libellé comme suit:

«Si les bâtiments du Palais des Beaux-Arts ou tout immeuble qui serait édifié à cet emplacement recevaient une affectation autre que culturelle, le terrain et l'immeuble visés à l'article 10, § 1<sup>er</sup>, reviendraient à la ville de Bruxelles.»

B. Dit artikel aan te vullen met een § 3, luidende:

«§ 3. De stad Brussel blijft in het genot van de volle eigendom van de winkels die zij aan de Ravensteinstraat en Baron-Hortastraat



bezit evenals van de parkeerruimte onder de openbare weg die in verbinding staat met het gebouw.»

B. Compléter cet article par un § 3, libellé comme suit:

«§ 3. La pleine propriété des magasins qu'elle possède rue Ravenstein et rue Baron Horta ainsi que des parkings situés sous la voirie et communiquant avec le bâtiment reste à la ville de Bruxelles.»

La parole est à Mme Mathieu.

**Mme Mathieu-Mohin.** — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, nous proposons d'ajouter au paragraphe premier de l'article 10 un deuxième alinéa libellé comme suit: «Si les bâtiments du Palais des Beaux-Arts ou tout immeuble qui serait édifié à cet emplacement recevaient une affectation autre que culturelle, le terrain et l'immeuble visés à l'article 10, paragraphe 1<sup>er</sup>, reviendraient à la ville de Bruxelles.»

Nous nous référons pour ce faire à l'article 15 du contrat établi en 1922, lors de la constitution de l'ASBL «Palais des Beaux-Arts».

Les échevins et les conseillers communaux de la ville tiennent énormément, nous le savons, au maintien de cet article du contrat de 1922.

Dans le même esprit, nous souhaitons que la pleine propriété des magasins que la ville possède rue Ravenstein et rue Baron Horta ainsi que des parkings situés sur la voirie et communiquant avec le bâtiment reste à la ville de Bruxelles. En effet, si nous pouvons comprendre que l'Etat s'accorde la propriété des immeubles exploités par l'actuelle ASBL «Palais des Beaux-Arts», il nous semble inadmissible qu'il acquière, sans bourse délier, la propriété du sol et, par les effets de l'accession, la propriété des bâtiments qui y sont érigés.

**M. le Président.** — La parole est à M. Hansenne, ministre de la Communauté française.

**M. Hansenne,** ministre de la Communauté française. — Monsieur le Président, comme les modalités prévues par l'article 10 ainsi que les accords en cours de négociation avec la ville de Bruxelles sont de nature à rassurer Mme Mathieu, il n'y a pas lieu de retenir son amendement.

**M. le Président.** — Nous voterons ultérieurement sur l'amendement.

**Art. 11.** De instelling neemt voor de overige de roerende goederen, rechten en verplichtingen van de vereniging over. Zij kan geen onroerende goederen verwerven.

**Art. 11.** L'établissement reprend pour le surplus les biens meubles, les droits et les obligations de l'association. Il ne peut acquérir de biens immeubles.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 12.** Op de rijksbegroting kunnen subsidies voor de instelling worden uitgetrokken.

**Art. 12.** Des subsides destinés à l'établissement peuvent être inscrits au budget de l'Etat.

**De Voorzitter.** — De heer De Bondt stelt voor dit artikel te doen vervallen.

**M. De Bondt** propose de supprimer cet article.

Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn verantwoording.

**De Voorzitter.** — Wij stemmen straks over het aangehouden artikel.

Nous voterons tout à l'heure sur l'article.

**Art. 13.** Het personeel van niveau 1 wordt benoemd, bevordert en ontslagen door de Koning op voordracht van de raad van beheer.

De raad van beheer is daarvoor bevoegd voor het personeel van niveau 2, 3 en 4.

De raad van beheer kan, zonder de mogelijkheid van subdelegatie, deze bevoegdheid overdragen aan het vast comité voor de be-

trekkingen van niveau 3 en 4, bedoeld in het statuut van het rijks-personeel.

**Art. 13.** Le personnel de niveau 1 est nommé, promu et révoqué par le Roi sur proposition du conseil d'administration.

Cette compétence incombe au conseil d'administration pour le personnel de niveaux 2, 3 et 4.

Le conseil d'administration peut, sans faculté de subdélégation, déléguer ce pouvoir au comité permanent pour les emplois correspondant aux niveaux 3 et 4 visés au statut des agents de l'Etat.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 14.** De personeelsformatie wordt vastgesteld door de Koning, met inachtneming van de pariteit tussen de Franse en de Vlaamse gemeenschap op alle niveaus.

**Art. 14.** Le cadre du personnel est fixé par le Roi de manière à assurer, à chaque niveau, la parité entre les communautés française et flamande.

**De Voorzitter.** — De heer De Bondt stelt volgend amendement voor:

Dit artikel te doen luiden als volgt: «De personeelsformatie wordt vastgesteld door de Koning.»

Rédiger cet article comme suit: «Le cadre du personnel est fixé par le Roi.»

Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Ik verwijs naar mijn verantwoording.

**De Voorzitter.** — Bij dit zelfde artikel stellen de heren De Rouck en Vandekerckhove volgend amendement voor:

Dit artikel aan te vullen als volgt:

«Op elk bestuurs- en uitvoerend niveau moet ten minste één persoon het bewijs van de grondige kennis van het Duits overleggen.»

Compléter cet article par la disposition suivante:

«A chaque niveau de gestion et d'exécution, une personne au moins doit fournir la preuve d'une connaissance approfondie de la langue allemande.»

Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

**De heer Van Ooteghem.** — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, vermits het Paleis voor Schone Kunsten een ontmoetingsplaats zal worden voor de drie cultuurgemeenschappen van het land, zou er op elk bestuursniveau een personeelslid van de Duitstalige gemeenschap moeten aanwezig zijn. Dit is zo logisch dat de staatssecretaris het onmiddellijk zal beamen.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan staatssecretaris De Backer.

**Mevrouw De Backer-Van Ocken,** staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, zoals gezegd in de commissie, zal het Paleis voor Schone Kunsten inderdaad een ontmoetingsplaats zijn voor de drie cultuurgemeenschappen. De contacten met de Duitstalige verenigingen moeten derhalve in het Duits verlopen. De raad van beheer moet daar de nodige maatregelen voor nemen.

Het is echter niet nodig het personeelskader daarom te bezwaren. Die aangelegenheid kan trouwens door het reglement van inwendige orde worden opgevangen.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

**De heer Van Ooteghem.** — Mijnheer de Voorzitter, ik dring er niettemin bij de Senaat op aan het amendement goed te keuren. Het is een bewijs van hoffelijkheid tegenover onze Duitstalige landgenoten.

**De Voorzitter.** — Wij stemmen straks over de amendementen bij artikel 14.

**Art. 15.** § 1. Tot aan de invoering van de personeelsformatie en van het personeelsstatuut geniet het huidige personeel het voordeel van de verworven rechten die voortvloeien uit de gesloten arbeidsovereenkomst met de VZW «Paleis voor Schone Kunsten van Brussel» met name inzake graad, anciënniteit, bezoldiging en legale en extra-legale pensioenrechten.

§ 2. Binnen de perken van de personeelsformatie zoals die werd vastgesteld in artikel 14, kunnen de op 1 oktober 1979 in dienst zijnde personeelsleden het statuut van vastbenoemd ambtenaar krijgen, zonder dat aan de voorwaarden van dit nieuw statuut moet worden voldaan, met de instemming van de betrokken voogdijministers en volgens de door de Koning vastgestelde regels, inzonderheid de gelijkwaardigheid van de functies.

Art. 15. § 1<sup>er</sup>. Jusqu'à l'instauration du cadre et du statut du personnel, le personnel actuellement en place continuera à jouir des droits acquis tels qu'ils résultent du contrat de travail conclu avec l'ASBL « Palais des Beaux-Arts de Bruxelles », notamment quant au grade, à l'ancienneté, à la rémunération et aux droits à la pension tant légale qu'extra-légale.

§ 2. Dans les limites du cadre du personnel tel que déterminé à l'article 14, les membres du personnel en service le 1<sup>er</sup> octobre 1979 peuvent obtenir le statut de fonctionnaires nommés à titre définitif, sans qu'il soit satisfait aux conditions de ce nouveau statut, sous réserve d'accord des ministres de tutelle intéressés et suivant les règles fixées par le Roi, en particulier pour ce qui concerne la fixation de l'équivalence des fonctions.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 16. In artikel 1 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut wordt de categorie B, naar alfabetische volgorde, aangevuld met de woorden « Palais voor Schone Kunsten ».

Art. 16. A l'article 1<sup>er</sup> de la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public, la catégorie B est complétée dans l'ordre alphabétique, par les mots « Palais des Beaux-Arts ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 17. De wet van 3 augustus 1922 tot goedkeuring der deelneming van de Staat aan de oprichting der vereniging zonder winstgevend doel, genaamd « Paleis der Kunsten, te Brussel », alsmede der verschillende uit deze deelneming voortvloeiende verbintenissen, wordt opgeheven.

Art. 17. La loi du 3 août 1922 approuvant la participation de l'Etat dans la formation de l'association sans but lucratif dénommée « Palais des Beaux-Arts de Bruxelles » ainsi que divers engagements consécutifs à cette participation, est abrogée.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 18. Deze wet treedt in werking op een door de Koning vast te stellen datum.

Art. 18. La présente loi entre en vigueur à une date à fixer par le Roi.

De Voorzitter. — De heer De Bondt stelt voor dit artikel te doen vervallen.

M. De Bondt propose de supprimer cet article.

Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb wat pech want ik zie dat de minister van Justitie verdwenen is. Het zou voor hem misschien interessant zijn geweest mijn opmerkingen te horen vermits hij het zegel des lands aan deze wet moet hechten.

Artikel 18, zoals voorgedragen door de commissie, luidt als volgt: « Deze wet treedt in werking op een door de Koning vast te stellen datum. » Artikel 18 is een soort negatieve volmachtwet. Volmachtwetten geven aan de Koning de bevoegdheid te legiferen binnen een bepaalde termijn, wat een *terminus ad quem* is. Hier legificeert men en laat men het aan de Koning over om te bepalen of die wet ooit enige uitwerking zal hebben. Dit soort parlementaire democratie kan men in sommige landen van Latijns-Amerika beoefenen waar *law and order* aan de orde zijn, maar we kunnen zulks toch moeilijk verdedigen in dit land.

Zelfs indien dit argument geen waarde zou hebben, dan wil ik degenen die bezorgd zijn — en dat zijn we allen — om het totstandbrengen van deze nieuwe instelling willen wijzen, zoals de heer Storme dit reeds tijdens de algemene bespreking heeft gedaan, op de weerslag van het artikel 18 op het artikel 10 en omgekeerd.

Dit gelijkijkt zowat op de geschiedenis van de kip en het ei waar men uitzocht wat er eerst was, de kip of het ei. Artikel 10 kan niet worden toegepast zolang de wet niet in werking treedt en de wet kan niet van kracht worden wanneer artikel 10 niet wordt toegepast. Wie daar zijn weg in vindt, is een hele flinke mijnheer of een hele flinke mevrouw. (Gelach.)

Artikel 18 zou beter worden geschrapt en voor de inwerkingtreding van de wet zouden de gewone ons bekende regelen beter worden gevolgd. Als dit artikel wordt gehandhaafd, dan ontstaat met betrekking tot de inhoud van de wet, iets zonderlings dat de laatste vergadering van deze zitting van de Senaat zou ontsieren. (Applaus op sommige banken.)

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris De Backer.

Mevrouw De Backer-Van Ocken, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de h. Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb reeds eerder gewezen op het gevaar van een juridisch vacuüm. De overnameakte voor onder meer de gebouwen, de ontbinding van de VZW en de oprichting van de parastatale instelling moeten gelijktijdig kunnen gebeuren. Mijn collega van de Franse Gemeenschap en ikzelf hebben reeds in de commissie gezegd dat wij het voornemen hadden de parastatale instelling zo vlug mogelijk te installeren. Met de voorbereiding ervan zijn we overigens reeds bezig.

Het is dan ook geenszins de bedoeling de uitvoering van deze wet ten eeuwigen dage uit te stellen. Men kan wel aannemen dat wij al deze moeite niet doen om niets te verwezenlijken. Om niet terecht te komen in een juridisch vacuüm vragen wij het behoud van dit artikel.

De heer De Bondt. — Dat is een schoolvoorbeeld van een dovemansgesprek.

De Voorzitter. — Artikel 18 is aangehouden.

Wij stemmen straks over de aangehouden amendementen, over de aangehouden artikelen en over het ontwerp van wet in ... geheel.

Nous voterons tout à l'heure sur les amendements et articles réservés et sur l'ensemble du projet de loi.

#### PROJET DE LOI TENDANT A REPRIMER CERTAINS ACTES INSPIRES PAR LE RACISME OU LA XENOPHOBIE

*Demande de consultation du Conseil d'Etat*

#### ONTWERP VAN WET TOT BESTRAFFING VAN BEPAALDE DOOR RACISME OF XENOFOBIE INGEGEVEN DADEN

*Verzoek tot raadpleging van de Raad van State*

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'examen du projet de loi tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.

Aan de orde is het ontwerp van wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

Avant d'ouvrir la discussion générale, je dois donner lecture à l'assemblée de la lettre que j'ai reçue de M. Storme:

« Geachte heer Voorzitter, hierbij heb ik de eer u het verzoek te overhandigen van meer dan één derde van de Senatoren om advies te vragen aan de Raad van State, dit ingevolge artikel 2, paragraaf 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals gewijzigd bij wet van 9 augustus 1980. »

Ik lees u de vraag voor zoals zij werd geformuleerd door de heer Storme, mede namens de drieënzestig Senatoren die dit hebben ondertekend:

« Ondergetekende senatoren verzoeken, overeenkomstig artikel 2, paragraaf 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, de Voorzitter het advies in te winnen van de Raad van State over het voorstel van wet, houdende bestraffing van racisme en xenofobie en meer in het bijzonder over de amendementen die door de regering in de Kamer werden ingediend en die door amendementen, die in de Senaat werden ingediend, worden bestreden. »

Zoals ik u meedeelde is dit verzoek ondertekend door drieënzestig senatoren. De diensten van de Senaat hebben dit volledig geverifieerd.

Uit contact met de fractievoorzitters is gebleken dat wij het eventueel door mij te vragen advies aan de Raad van State over dit ont-

werp of de bespreking ervan niet zonder meer kunnen acteren. Men wenst eerst een debat te voeren over de interpretatie van artikel 2, paragraaf 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Hierover is een brede of een beperkende interpretatie mogelijk die het al dan niet aanvaardbaar zijn van de vraag die werd voorgelezen impliceert.

Mesdames, messieurs, je demande à chacun un peu de discipline. Nous allons donc discuter d'abord non pas du contenu même du projet de loi, mais de l'interprétation de l'article 2, paragraphe 2, des lois coordonnées relatives au Conseil d'Etat. Nous verrons, par la suite, comment clore le débat sur ce point.

Eerst geef ik het woord aan de heer Storme.

**De heer Storme.** — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren ministers, geachte collega's, bij wet van 9 augustus 1980 werd artikel 2, § 2, ingelast in de gecoördineerde wetten van de Raad van State.

Ik moge u nog even de tekst daarvan in herinnering brengen: «De Voorzitter van de Senaat is verplicht het advies te vragen over de voorstellen van wet of van decreet en over de amendementen op ontwerpen of voorstellen wanneer ten minste één derde van de leden van de betrokken Kamer daarom verzoeken.»

Het is in uitvoering van dit artikel 2, § 2, dat ik namens drieënzestig collega's, zijnde één derde van deze vergadering, het zoëven voorgelezen verzoek aan de Voorzitter heb overgemaakt.

Dit verzoek dient te worden ingewilligd. Het komt de vergadering niet toe te beslissen of dit verzoek al dan niet mag, moet, of kan worden ingewilligd. De tekst van de wet is ter zake *zeer* duidelijk. Derhalve dient voorafgaandelijk aan de bespreking van het ontwerp dat thans voorligt, de aangelegenheid naar de Raad van State te worden gestuurd.

Ik moge nochtans vooraf stellen dat de collega's die dit verzoek hebben ondertekend zonder enige twijfel — en ik meen ongeveer te weten wat bij ieder van hen leeft — vrijwel eensgezind akkoord gaan over de noodzaak om het racisme en de vreemdelingenhaat te bestrijden. Dit kadert trouwens, mag ik eraan herinneren, binnen de uitvoering van het Verdrag van New York, dat ons land heeft mede ondertekend en dat wij derhalve moeten respecteren.

Om elk misverstand uit te schakelen — want blijkbaar heersen dienaangaande misverstanden in deze vergadering — verklaar ik met klem — en ik spreek hier namens onze fractie — dat wij, christen-democraten, van niemand enige les hebben te krijgen inzake verdraagzaamheid, strijd tegen de ongelijkheid in de wereld, tegen vreemdelingenhaat en tegen racisme.

Sinds de eerste dagen van het christendom, dus sedert bijna twintig eeuwen, werden overal ter wereld christenen ter dood gebracht wegens hun godsdienstige of ideologische overtuiging. Ook vandaag blijkt dit nog het geval te zijn. Ik denk dat er geen mooiere symbolische figuur voor deze twintig eeuwen strijd kan worden geciteerd, dan dominee Dietrich Bonhoeffer, omgekomen in één van de Duitse concentratiekampen. (*Rumoer op verschillende socialistische banken.*)

**De heer Wyninckx.** — Ik dacht dat dit debat ging over artikel 2, § 2, van de gecoördineerde wetten van de Raad van State.

**De heer Storme.** — Ik kom onmiddellijk tot het proceduredebat, maar ik wil vermijden dat in het proceduredebat zaken aan bod komen die beter vooraf worden behandeld.

Wij wensten dit te onderstrepen, opdat daarover noch in de openbare vergadering, noch bij de publieke opinie enig misverstand zou heersen. (*Rumoer op verschillende banken.*)

**De heer Wyninckx.** — Protea!

**De heer Storme.** — Ik wil eveneens onderstrepen — en hier kom ik tot het proceduredebat — dat wij hier in dit halfroond onze taak op ernstige wijze wensen te vervullen en dat wij dit wensen te doen met de nodige sereniteit en met de nodige onafhankelijkheid, wars van elk verbaal of mentaal geweld.

Wij stellen vast dat wanneer bijvoorbeeld gevraagd wordt om artikel 47 van de Grondwet grondig te bespreken, men ervan verdacht wordt een tegenstander te zijn van het stemrecht op 18 jaar.

Wij stellen vast dat wanneer wij niet onmiddellijk ingaan op de resolutie van de heer Désir, die vanmiddag werd besproken, wij tegenstanders zouden zijn van de persvrijheid.

Wij stellen vast dat wie het ontwerp van wet tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden wil verbeteren, of in overeenstemming wil brengen met ons rechtssysteem, door sommigen beschouwd wordt als een voorstander van het racisme.

Wie ernstig legislatief werk wil verrichten en slechte teksten wil amenderen, is tegen de regering, tegen de tekst, of tegen om het even welk ander principe dat ons heilig moet zijn. Wij moeten dit doen op een wijze die het fundamenteel beginsel in onze rechtsstaat niet aantast. Dat is de reden waarom de ondertekenende senatoren verwezen hebben naar artikel 3 en het opiniedelict dat daar wordt geïnstauraerd. Ik moge Voltaire citeren, zoals ook mevrouw Pétry dat vanmiddag heeft gedaan.

Verder is er het artikel 5 over het optreden van privé-groepen die het staatsmonopolie verwerpen.

**M. S. Moureaux.** — Vous parlez du fond.

**De heer Storme.** — Neen, ik verwijs enkel naar twee artikelen waarover wij meer in het bijzonder het advies van de Raad van State vragen.

Mag ik in herinnering brengen dat in de commissie één van deze twee artikelen, meer bepaald artikel 5, op een onregelmatige wijze werd goedgekeurd? Dat kunt u lezen in het verslag, want nadat men de eerste alinea van dit artikel had weggestemd, heeft men nadien de originele tekst goedgekeurd, hetgeen, naar mijn gevoelen, in strijd is met elk legislatief beginsel.

Aan de hand van de stemmingen in de commissie over de betwiste artikelen bestaan zeer ernstige twijfels bij een zeer groot deel van deze vergadering.

Ten aanzien van deze twijfels mogen wij niet overijld en zomaar op de laatste dag van deze zitting dit ontwerp goedkeuren. Het doet mij pijn te ervaren dat sommigen denken dat België ingevolge die overhaasting in de hele wereld het belangrijkste centrum van het racisme en van vreemdelingenhaat zou zijn.

Ik denk dat er in de geschiedenis geen land te vinden is dat sinds zijn onafhankelijkheid zozeer een paradijs is geweest voor politieke vluchtelingen als dit land, een paradijs voor een vrije meningsuiting, die ons lief is en die wij ook in deze voorliggende tekst willen gerespecteerd zien. Daarom komt het ons voor dat het wijs is — en men zegt soms dat van de beide Kamers de Senaat de *ratio legis* is — maar ook dwingend ingevolge de tekst, de verzingering naar de Raad van State te vragen op de grond bepaald in artikel 2, paragraaf 2.

Ik moge — en wil daarmee ingaan op enkele procedurebezwaren — eraan herinneren dat de paragrafen 2 en 3 van artikel 2 wat hun *ratio legis* betreft, tot stand zijn gekomen, om te vermijden dat men langs de weg van een wetsvoorstel dat door regeringsamendementen op nieuwe banen wordt geleid, de verplichte adviezen van de Raad van State zou omzeilen. Het zou al te gemakkelijk zijn voorstellen in te dienen, deze voorstellen van hun inhoud te ontdoen en te vervangen door regeringsamendementen, die langs deze omweg zouden ontsnappen aan de controle van de Raad van State. Het is precies om deze reden — ik verwijs naar bladzijde 21 van het verslag van de heer Van Cauwenberghe — dat het belangrijke amendement op artikel 3 houdende het opiniedelict door de minister van Justitie werd ongedaan gemaakt. Op artikel 5 werden twee belangrijke drempels ingevoerd ten aanzien van het optreden van groeperingen, met name de drempel van vijf jaar en de drempel van de toestemming van het slachtoffer. Wanneer wij de teksten herlezen die door de heren Glinne in de Kamer en Kevers-Claeys bij de Senaat werden ingediend, dan stellen wij vast dat er een fundamentele wijziging is gebeurd waarover de Raad van State niet is geconsulteerd.

Mijn tweede beschouwing betreft paragraaf 2 van artikel 2 dat op de meest algemene wijze is opgesteld. Het is duidelijk dat het hier gaat — maar ik voel dat men daarover een proceduredebat wenst te voeren, wat mij volledig zinloos lijkt en in strijd met de tekst — om een algemene bevoegdheid toegekend aan een bepaalde kwantiteit van de leden van Kamer en Senaat en dat eenmaal de grens van de kwantiteit is bereikt, men verplicht is daarop in te gaan.

Men zal zeggen, vermoed ik, dat dit artikel ingeschreven staat onder de afdeling bevoegdheidsconflicten en voorkoming van bevoegdheidsconflicten van de wet van 9 augustus 1980 en dat dit ontwerp met de bevoegdheidsconflicten van de wetgeving van 1980 niets te maken heeft.

Ik wil daarop twee dingen antwoorden.

Ten eerste, deze titel is volledig van zijn inhoud ontdaan geworden. De artikelen 17 tot en met 23 staan op het ogenblik niet meer in deze wetteksten. Zij zijn ingevoegd in de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Met andere woorden, de eerste afdeling, voorkoming van bevoegdheidsconflicten, is een zinloze titel. Bovendien, wanneer men artikel 17 en volgende nakijkt, dan zal men vaststellen dat naar aanleiding van een staatshervorming, naar aanleiding van een regionalisatie, men van de geboden gelegenheid heeft



gebruik gemaakt om bepaalde teksten op de werking van de Raad van State te verbeteren.

Men zegt bijvoorbeeld dat de urgentie door de regering niet meer kan worden ingeroepen dan op een met bijzondere redenen omklede vraag. Deze bepaling werd ingevoerd in 1980 en heeft met bevoegdheidsconflicten niets te maken. Dat is gewoon een technische verbetering, aan de hand van de opgedane ervaring, van de wijze waarop het samenspel tussen regering, Parlement en Raad van State dient te gebeuren. In deze bepaling wordt de regering erop gewezen dat ze niet te pas en te onpas de urgentie mag inroepen zonder gemotiveerde redenen.

Ik kan nog andere artikelen voorlezen, maar ik zal dit laten want zulks zou ons te veel tijd kosten. Artikelen 20, 21 en 22 zijn technische artikelen die inhoudelijk noch met bevoegdheidsconflicten noch met de voorkoming ervan te maken hebben. Dat men derhalve in dit debat niet komt beweren dat het verzoek, omdat het niets te maken heeft met bevoegdheidsconflicten, niet ontvankelijk zou zijn.

Enkele woorden over de vorm waarin dit verzoek is ingediend. De wet schrijft niets voor in dit verband. De vorm kan worden gekozen naar goeddunken, op voorwaarde dat de wet wordt gerespecteerd qua aantal — één derde of de helft — en dat dit aantal aanwezig is. Ofwel kent men het aantal *in abstracto* en weet men niet wie erachter staat, maar dan kan men de betrokken leden verzoeken recht te staan om hun identiteit te doen kennen. Ofwel staat die identiteit op papier en wordt het verzoek ondertekend door degenen die het richten tot de Voorzitter, zoals nu het geval is. Deze identiteitsbepaling is gebeurd en kan derhalve niet tot enige verdere discussie over de vorm aanleiding geven.

Het laatste punt betreft de reden waarom de urgentie wordt ingeroepen. Ik heb nog altijd niet begrepen, mijnheer de Voorzitter, waarom dit een dringende aangelegenheid zou zijn. Ik heb er daarstraks al op gewezen. Alsof dit land een hel zou zijn inzake vreemdelingenhaat en racisme! De urgentie wordt niet gevraagd door die senatoren — één derde — die het verzoek hebben gericht tot de Voorzitter. Het spijt mij als ik het zo brutaal zeg. Noch u, Mijnheer de Voorzitter, noch de leden van deze vergadering kunnen de urgentie afdwingen. Ze is niet gevraagd en de Voorzitter is de enige die de wens en het verzoek van één derde van de Senatoren dient uit te voeren en derhalve deze vraag om advies dient over te zenden aan de Raad van State.

Een proceduredebat is niet nodig. Wij dienen gewoon akte te nemen van het feit dat het onderhavige verzoek tot de Voorzitter werd gericht en dat de Voorzitter krachtens de wet niet anders kan dan op dit verzoek in te gaan en derhalve het advies van de Raad van State moet inwinnen. (*Applaus op de banken van de CVP.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Philippe Moureaux, ministre.

**M. Ph. Moureaux**, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, je ne désire pas, au stade actuel, intervenir dans le débat de procédure, mais je souhaite faire une double mise au point.

Tout d'abord, une mise au point à la suite de l'intervention de M. Storme et plus particulièrement des paroles mêmes qu'il a prononcées. En effet, à l'égard du projet que vous examinerez peut-être, il a usé de termes que je ne puis laisser passer. Il a accusé ceux qui sont à l'origine de ce projet de vouloir instaurer dans ce pays le délit d'opinion.

Je tiens dès maintenant — et je m'en expliquerai plus longuement, si la Haute Assemblée le permet — à protester de la façon la plus énergique contre une telle interprétation de ce projet.

En deuxième lieu — et ceci est évidemment beaucoup plus important et politiquement plus lourd de conséquences —, je rappelle que, lors de la constitution du gouvernement Martens IV, il a été décidé...

**De heer Cooreman.** — Dat heeft niets te maken met de procedurekwestie.

**M. Ph. Moureaux**, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — J'ai dit, monsieur Cooreman, que mon intervention ne concernait pas le débat de procédure. C'est une déclaration politique que je tiens à faire au nom du gouvernement avant même que commence le débat de procédure. Je suppose, comme la Constitution le prévoit d'ailleurs, que le gouvernement peut toujours être entendu par la Haute Assemblée. (*Applaudissements sur certains bancs de la majorité.*)

**M. Wyninckx.** — De plein droit et à juste titre!

**M. Bailly.** — Messieurs du CVP, on dirait que cela vous gêne!

**M. Spitaels.** — Remerciez le ministre Moureaux de faire le métier du Premier ministre!

**M. Ph. Moureaux**, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Je tiens à rappeler que, lors de la constitution du gouvernement Martens IV, il a été prévu que le gouvernement ferait voter dans les plus brefs délais un projet de loi concernant le racisme et la xénophobie. A la demande de la commission de la Justice de la Chambre, nous avons accepté, au lieu de déposer un projet, de partir d'une proposition de loi et, en accord avec cette commission et avec les représentants des diverses familles politiques, nous avons mis au point un projet, qui a ensuite été voté par la quasi-unanimité de la Chambre des représentants. Dès ce moment-là, ce projet est celui du gouvernement; je tenais à le souligner et à demander aux membres de la majorité qui ont contresigné la motion, s'ils maintiennent leur demande...

**De heer Cooreman.** — Ja!

**M. Ph. Moureaux**, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — ...qui entrave le vote d'un projet soutenu par le gouvernement. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer De Meyer.

**De heer De Meyer.** — Hooggeachte Voorzitter, dames en heren, het lijkt mij dat de juridische situatie in deze aangelegenheid zeer duidelijk is.

Er is door een aantal leden van deze vergadering, meer dan één derde, een vraag gericht tot de Voorzitter, overeenkomstig de tweede paragraaf van het nieuwe artikel 2, dat krachtens de wet van 9 augustus 1980 het oude artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft vervangen.

Volgens die bepaling, die de heer Storme u reeds in '...invering heeft gebracht, is de Voorzitter van de Senaat, van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van een gemeenschaps- of gewestraad verplicht het advies van de Raad van State te vragen over de voorstellen van wet of van decreet en over de amendementen op ontwerpen of voorstellen, wanneer ten minste één derde van de leden van de betrokken wetgevende Kamer of de betrokken Raad erom verzoekt op de door het reglement bepaalde wijze.

Die tekst legt een duidelijke verplichting op aan de Voorzitter van de vergadering waar zo'n verzoek wordt ingediend en de vergadering zelf welke die voorzitter presideert, kan hem niet beletten deze plicht die op hem weegt na te komen.

**De heer Jorissen.** — Dat spreekt vanzelf, anders heeft het geen zin.

**De heer De Meyer.** — Ik merk op dat meningsverschillen schijnen te bestaan over de betekenis van die tweede paragraaf van artikel 2 en dat hier een beperkende interpretatie van dit artikel wordt aanbevolen. Die beperkende interpretatie is erop gericht te stellen — want daar gaat het wezenlijk om — dat de nieuwe redactie van artikel 2, en meer bepaald van de tweede paragraaf, eigenlijk alleen toepassing zou vinden bij bevoegdheidsconflicten, bij conflicten over de onderscheiden bevoegdheden van de Staat, van de gemeenschappen en van de gewesten. Men gaat er daarbij van uit dat de wijzigingen die door de wet van 9 augustus 1980 in de gecoördineerde wetten op de Raad van State zijn aangebracht, voorkomen in een bepaald onderdeel van de wet van 9 augustus 1980: titel II, voorkoming en regeling van de conflicten, eerste hoofdstuk, bevoegdheidsconflicten, eerste afdeling, voorkoming van de bevoegdheidsconflicten.

Het feit dat de nieuwe bepaling door dat onderdeel van de wet van 9 augustus 1980 in de gecoördineerde wetten op de Raad van State is ingevoegd, laat niet toe de wet over de Raad van State eng te interpreteren. Het nieuwe artikel 2 is van algemene toepassing, ook in aangelegenheden waar geen bevoegdheidsconflict bestaat of kan bestaan tussen de Staat, de gemeenschappen of de gewesten. Er is steeds aangenomen dat de opschriften van titels, hoofdstukken of afdelingen van wetten geen normatieve betekenis hebben en ik meen dat nooit in het Parlement over die opschriften afzonderlijk wordt gestemd. Het enige wat telt, is de inhoud van de bepalingen en die zijn in dit geval in algemene termen geformuleerd. Men heeft een aantal artikelen van de wet over de Raad van State gewijzigd, ten dele doch niet alleen om een nieuwe regeling met betrekking tot bevoegdheidsconflicten tot stand te brengen.

Als men even ingaat op de wordingsgeschiedenis van deze nieuwe bepalingen stelt men het volgende vast. Eerst is er een verandering gekomen in de wet over de Raad van State in 1971 bij het oprichten van de cultuurraden. Bij die gelegenheid had men de verplichting of mogelijkheid tot raadpleging van de Raad van State, zoals die bestond sedert de totstandkoming van de wet van 1946, uitgebreid tot ontwerpen en voorstellen van decreet, waarbij men in een aantal opzichten met betrekking tot ontwerpen en voorstellen van decreet andere regelingen had voorgeschreven dan die welke bestonden met betrekking tot ontwerpen of voorstellen van wet. Zo was het de regering niet mogelijk de urgentie in te roepen om te ontsnappen aan de verplichting de Raad van State over ontwerpen van decreet te raadplegen. Zo had een advies van de Raad van State waarin werd vastgesteld dat bepalingen van een ontwerp of voorstel van decreet de bevoegdheid van de cultuurraad te buiten gingen tot gevolg dat de cultuurraad die bepalingen niet kon aannemen alvorens een resolutie van beide Kamers dit zou hebben toegelaten. En zo waren ook de voorzitters van de cultuurraden ertoe verplicht het advies van de Raad van State in te winnen telkens wanneer ten minste één derde van de leden van hun raad hen daarom verzocht.

Sedert 1971 heeft men meermaals de aandacht gevestigd op de verschillende behandeling die aldus door de wet was voorbehouden aan de cultuurraden, enerzijds, en aan het Nationale Parlement, anderzijds. Er zijn stemmen opgegaan om aan te bevelen dat, wat de raadpleging van de Raad van State betreft, een gelijke regeling zou bestaan voor het Nationale Parlement en voor de cultuurraden, later ook voor de gewestraden. Vandaar dat men bij het aannemen van de wet van 9 augustus 1980 die ongelijkheden heeft weggevoerd.

De urgentieregeling is nu dezelfde.

De regeling over de effecten van adviezen houdende vaststelling van onbevoegdheden is nu dezelfde.

Dezelfde is nu ook de regeling wanneer één derde van het aantal leden van een vergadering de Voorzitter verzoekt het advies van de Raad van State in te winnen.

Zo is die nieuwe regeling tot stand gekomen. Zij is een regeling van algemene toepassing, die niet alleen geldt voor bevoegdheidsconflicten, doch in het algemeen, zoals trouwens alle bepalingen van die afdeling met het opschrift «voorkoming van de bevoegdheidsconflicten».

Als men die afdeling verder leest, dan ziet men dat het daarin niet alleen gaat over de raadpleging van de Raad van State over ontwerpen of voorstellen van wetten en van decreten of over amendementen op ontwerpen of voorstellen, maar dat het daarin ook gaat over andere dingen.

Artikel 6 van de gecoördineerde wetten liet de Eerste minister toe het opstellen van ontwerpen aan de Raad van State toe te vertrouwen: die bepaling is gewijzigd om ook aan de voorzitters van de gemeenschaps- of gewestexecutieven een soortgelijke bevoegdheid te verlenen.

Artikel 9 van de gecoördineerde wetten is veranderd om aan de leden van de gemeenschaps- of gewestexecutieven zoals aan de nationale ministers, die dat vroeger reeds konden, de mogelijkheid te geven om onderwerpen of aangelegenheden van administratieve aard, die niet worden betwist, voor advies aan de Raad van State te onderwerpen.

Ook de regelingen betreffende het gebruik van de talen in de afdeling wetgeving zijn veranderd: de wet van 9 augustus 1980 heeft nieuwe bepalingen in de plaats gesteld van de artikelen 47 tot 50 van de gecoördineerde wetten en er een nieuw artikel 51bis in ingevoegd.

Dit alles bevestigt dat de nieuwe bepalingen die door de eerste afdeling van het eerste hoofdstuk van titel II van de wet van 9 augustus 1980 in de gecoördineerde wetten op de Raad van State zijn ingelast bepalingen zijn van algemene toepassing die niet vatbaar zijn voor limitatieve interpretatie.

Ik wil deze procedurediscussie niet langer doen duren dan nodig. Mij lijkt het evident dat uit artikel 2, paragraaf 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State voortvloeit dat de Voorzitter van de Senaat verplicht is, nu, zo spoedig mogelijk, het advies te vragen van de Raad van State overeenkomstig het verzoek van de collega's die tot hem dit verzoek hebben gericht. Daar kan de Senaat niets aan veranderen, zelfs niet indien alle andere senatoren een resolutie uitbrengen om te zeggen dat de Voorzitter dat niet mag doen: hij moet het doen krachtens de wet. Men mag hem dat niet beletten.

Maar het staat hem vrij — in dit opzicht deel ik niet de mening van collega Storme —, bij het vragen van het advies van de Raad van State ofwel de gewone procedure te volgen, eventueel de wens uitdrukken dat het advies hem tamelijk vlug zou worden bezorgd, ofwel gebruik te maken van de mogelijkheid die hem wordt geboden door artikel 84 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State om te vragen dat het advies hem binnen de drie dagen zou worden bezorgd: in dat geval kan de afdeling wetgeving dat advies uitbrengen zonder aanwezigheid van de assessoren. Het staat hem zelfs vrij, maar dat zou de zaken zeer compliceren, overeenkomstig artikel 85 van die wetten te vragen dat het advies zou worden uitgebracht door de algemene vergadering van de afdeling wetgeving: ik meen niet dat iemand daar momenteel aan denkt.

Ik dacht, zeer geachte Voorzitter en collega's, dat deze zuiver juridische overwegingen nuttig konden zijn, tevens als een *mise au point* ten behoeve van de minister van Justitie. (*Applaus op de banken van de CVP en van de liberalen.*)

M. le Président. — La parole est à M. Serge Moureaux.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, chers collègues, pour ma part, je ne me sens pas concerné par les propos du gouvernement au sujet de la déclaration gouvernementale et de son contenu; c'est l'affaire de la majorité.

Par contre, ce projet de loi ne me paraît guère, loin s'en faut, être un fleuron du gouvernement. Il est l'aboutissement, combien lent, d'initiatives parlementaires — réitérées avec une patience digne d'éloges —, notamment de M. Glinne à la Chambre, reprise par M. Kevers au Sénat et portant ma signature, celles de MM. Egelmeers, Claeys et Renard.

Si j'interviens, c'est parce qu'aujourd'hui une initiative parlementaire de première importance allait aboutir et que nous la voyons en péril devant ce qu'il faut bien considérer comme une manœuvre procédurière d'assez mauvais goût. (*Exclamations sur certains bancs.*)

J'essaierai de garder mon calme, mais je ne puis cacher à ceux qui ont signé la requête qu'elle ne me paraît sérieuse ni au fond ni quant aux motivations juridiques. Elle est, à mes yeux, un scandale du point de vue de la procédure parlementaire et le fait de mauvais perdants.

Il est vrai, nous l'avons constaté, que depuis quelques mois est né, notamment et surtout au Sénat, un bloc parlementaire réactionnaire ou, si l'on préfère, conservateur, qui se retrouve fréquemment en commission et qui regroupe toujours le CVP, la Volksunie et le PVV.

M. Jorissen. — Ce sont des gens intelligents.

M. Delmotte. — Les francophones ont compris. Il ne faut pas faire de dessin.

M. S. Moureaux. — Je constate que ce bloc s'est manifesté lors de la décision d'arrêt des travaux de la commission d'enquête sur les milices, lors du rejet des propositions de suspension des poursuites sur l'interruption de grossesse, de même qu'en commission de la Justice à propos du projet sur le racisme et la xénophobie et, cet après-midi encore, sur l'affaire Pour. (*Exclamations.*)

Toujours le même groupe composé des mêmes partis!

M. Cooreman. — Parlez de la procédure.

M. André. — De quoi parlez-vous donc?

M. le Président. — Monsieur Moureaux, veuillez vous en tenir à l'interprétation de l'article 2, paragraphe 2, des lois sur le Conseil d'Etat.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, si je suis dans l'erreur, pour que vous puissiez me le démontrer, il conviendrait de faire distribuer la requête qui vous a été remise. Il serait utile que tous les sénateurs reçoivent ce document.

M. Delmotte. — Bien entendu.

M. S. Moureaux. — Il conviendrait qu'ils puissent examiner le texte et les soixante-trois signatures pour voir d'où vient ce mauvais coup!

De nombreuses raisons m'amènent à considérer qu'il s'agit bien, je le répète, d'un mauvais coup perpétré au moyen d'une procédure de mauvais goût.

D'abord, on invoque l'article 17 de la loi du 9 août. J'ai participé aux débats et je suppose qu'un certain nombre de sénateurs savaient tout de même ce qu'il votait.

Il me paraît clair que le paragraphe 2 de l'article 17 de la loi du 9 août 1980 vise le règlement des conflits de compétence. (*Interruption de M. Cooreman.*)

Ce n'est pas parce que j'ai voté contre ce projet et plaidé contre lui, monsieur Cooreman — avec beaucoup d'ardeur, vous le savez — que je ne puis apprécier l'esprit dans lequel, vous, vous l'avez voté.

Je constate que le texte invoqué figure au titre II « De la prévention et du règlement des conflits », au chapitre I qui s'intitule « Des conflits de compétence » et, parce qu'on n'a voulu faire aucune économie de termes, la section première a pour titre « De la prévention des conflits de compétence ».

A trois reprises, l'intitulé de cet article 17 fait apparaître clairement l'esprit dans lequel le législateur l'a voté. Il s'agissait de permettre aux minorités des assemblées de faire rétablir la réalité des répartitions de compétence. Vous en trouvez d'ailleurs une preuve dans le fait que les groupes linguistiques sont associés à cette possibilité de demande. C'était le droit, pour les minorités linguistiques et les minorités parlementaires, de rétablir la véritable compétence. C'est tellement vrai, chers collègues, que cet article 17 ne vise pas les projets de loi. Si vous en lisez convenablement le texte, vous constaterez qu'il vise uniquement les propositions de loi. C'est tout à fait logique puisqu'une autre disposition impose au gouvernement de consulter le Conseil d'Etat avant tout dépôt de projet.

M. Cooreman. — C'est tout à fait exact.

M. S. Moureaux. — Vous savez que même l'urgence n'en dispense plus le gouvernement. J'ai eu l'occasion de le rappeler au Premier ministre, M. Eyskens, il n'y a pas tellement longtemps à cette tribune, à la suite d'un oubli du gouvernement d'appliquer de nouveaux articles.

Donc, sur la compétence, le gouvernement est tenu, monsieur Cooreman, même s'il y a urgence, de consulter le Conseil d'Etat préalablement au dépôt des projets.

Par conséquent, l'article 17, paragraphe 2, a bien été conçu pour les propositions d'initiative parlementaire et non pour les projets de loi. Il est bien stipulé : « Avis sur les propositions de loi ou de décret, et sur les amendements à des projets ou propositions lorsqu'un tiers des membres... en fait la demande. » Nous allons voir dans un instant si l'astuce du dépôt des amendements de M. Storme peut justifier la demande qu'il a fait cosigner par des collègues du CVP, de la Volksunie et du PVV.

Nous devons examiner si vous êtes dans la légalité pour invoquer l'article 17. D'après nous, vous ne vous y trouvez pas et, dès lors, nous déposerons une résolution pour que le Sénat passe outre.

Il est tout à fait certain que nous nous trouvons, non plus en présence d'une proposition de loi, mais bien d'un projet. Il s'agit d'une proposition d'origine parlementaire, amendée par le gouvernement et votée par la Chambre. C'est donc un projet de loi.

Il est inadmissible que des collègues aussi respectables soient-ils fassent l'injure à une autre assemblée de demander maintenant un avis du Conseil d'Etat. Sur quoi ? Sur la compétence de nos assemblées ? Car c'est bien sur ce point qu'il faudrait interroger le Conseil d'Etat. Ce qui est extraordinaire, c'est que je n'ai à aucun moment entendu M. Storme soutenir dans son exposé que ce projet ne serait pas de notre compétence. Vous savez combien je suis, avec mon groupe, sourcilieux sur les compétences des conseils de communauté et des conseils de région, quand ils existent, mais je ne pense pas que dans cette assemblée, qui que ce soit soutienne que le Sénat ne serait pas compétent en l'espèce, dans l'état actuel de la loi. Peut-être faudra-t-il un jour changer celle-ci puisqu'il semble que, décidément, il existe dans notre pays des blocs qui veulent imposer leur conservatisme au détriment d'une autre communauté, mais cela c'est pour l'avenir.

Puisque personne n'a soutenu que le Sénat n'était pas compétent, je voudrais savoir sur quoi porte la consultation demandée au Conseil d'Etat.

M. De Meyer nous a développé une argumentation juridique éthérée, très esthétique peut-être mais dégagée de toute signification et superbement détachée des raisons pour lesquelles la loi du 9 août 1980 a été votée. En fait, il existe d'après lui un article qui, sortant de ladite loi, s'en va, se satellise, perd tout contact avec ce qui fut à

l'origine de son vote, pour devenir tout à coup une règle en soi, détachée de tout réalité vécue. Cela ne me paraît pas sérieux et on ne peut pas accepter une telle interprétation.

Mais même si nous suivions M. De Meyer, cela voudrait dire que M. Storme et ses cosignataires demandent la consultation du Conseil d'Etat sur le fond du projet voté par la Chambre. Or, si vous lisez l'excellent rapport de nos collègues MM. De Meyer et Lallemand, vous verrez à la page 6 que la proposition de loi, déposée le 16 mai 1974, a fait l'objet d'un avis du Conseil d'Etat rendu le 14 mars 1975, à la demande du Président de la Chambre des représentants.

De heer Cooreman. — Het gaat over de amendementen, mijnheer Moureaux.

M. S. Moureaux. — Que diriez-vous, si c'était un parti d'opposition, monsieur Cooreman, qui venait invoquer l'article 17 au moment du vote d'un projet décisif du gouvernement et qui dépose un amendement, comme il est toujours possible de le faire...

M. Cooreman. — Vous en avez l'expérience !

M. S. Moureaux. — Oui, précisément, et je vous mets en garde monsieur Cooreman.

Au moment du vote d'un projet important pour le gouvernement, un tiers de l'assemblée, donc une minorité — c'est votre thèse et celle de MM. Storme et De Meyer —, dépose un amendement et demande le renvoi au Conseil d'Etat. En attendant de recueillir l'avis de ce dernier, toute la procédure est arrêtée. Or, quand on est au dernier jour de la session parlementaire, il n'y a plus moyen de voter. S'il s'agissait d'un projet décisif pour l'avenir économique ou pour les finances de l'Etat, le gouvernement serait brusquement dépourvu de tout moyen de continuer sa politique.

Est-ce cela que vous voulez ? Je n'y vois pas d'inconvénient mais vous devez alors le décider aujourd'hui en pleine connaissance de cause. En l'occurrence, c'est donner à un tiers de l'assemblée la maîtrise absolue de la conduite des débats et des ordres du jour. Voilà le sens de la proposition abracadabrante déposée par certains de nos collègues qui nous avaient habitués à plus de sérieux.

Monsieur le Président, il existe sans doute une raison supplémentaire d'écarter, de manière résolue, la proposition de notre collègue M. Storme; le paragraphe 2 de l'article 17 stipule que cette demande est faite selon le mode déterminé par le règlement. J'en ai donc consulté tous les feuillets pour constater que jusqu'ici, notre règlement n'a pas été modifié. Le groupe CVP devrait savoir ce qu'il veut !

Hier, en commission de la Justice, j'ai rappelé que, depuis la dernière révision de la Constitution, à l'article 107ter, est créée la Cour d'arbitrage, seule habilitée pour juger des conflits de compétence. Le groupe CVP a rétorqué que, la Cour d'arbitrage n'étant pas encore organisée, il est impossible de la consulter.

Excusez-moi, messieurs du CVP, de vous retourner l'argument; la procédure à laquelle vous voulez recourir n'est pas encore organisée ! A vous suivre, je crois qu'on ne peut pas encore l'appliquer. Voilà une raison supplémentaire de penser que votre proposition, si elle constitue une manœuvre procédurière habile mais d'un goût douteux, n'est pas recevable et qu'elle doit être écartée.

Au terme de ce débat de procédure, nous déposerons, dès lors, une proposition de résolution où nous disons que, « considérant que la procédure concerne les conflits de compétences et qu'un tel conflit n'est même pas évoqué en l'espèce, le Sénat déclare irrecevable la demande tendant à consulter le Conseil d'Etat, sur pied de l'article 17 de la loi du 9 août 1980 ».

Nous vous demandons de passer à ce qui nous paraît la chose sérieuse, c'est-à-dire la défense de la démocratie et la dignité de notre pays sur un sujet aussi important. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW et divers autres bancs.*)

M. le Président. — La parole est au chevalier de Stexhe.

M. le chevalier de Stexhe. — Monsieur le Président, mes chers collègues, dans ce débat de procédure, je crois avoir l'obligation de nuancer assez fortement l'avis de M. Storme et de M. De Meyer, tout autant que celui de M. Serge Moureaux.

Nos collègues de la commission de la Justice savent combien je me suis opposé au fameux article 5 qui fera l'objet, au fond, de notre débat. C'est dire que, lorsque je nuance leur demande, je ne serai pas suspect.



Toutefois, il me semble que la stabilité de nos institutions exige une extrême prudence dans l'interprétation qu'on donne des articles de loi. Cette première expérience d'application d'une loi qui n'a pas encore un an démontre que nous n'avons pas tiré de cette loi et des règlements la leçon que nous aurions dû en tirer.

Il me paraît inacceptable — et sur ce point je suis bien d'accord avec mon prédécesseur à cette tribune M. Moureaux — que des motions dilatoires puissent empêcher le fonctionnement normal du travail parlementaire et menacer la stabilité de nos institutions. C'est l'aspect du problème sur lequel je vous suggérerai une conclusion tout à l'heure.

Par ailleurs, lorsque M. Moureaux propose de déclarer non recevable la demande présentée au président du Sénat, je ne puis vraiment marquer mon accord. La loi est la loi; elle est claire, et je vais essayer de le prouver.

M. De Meyer a déjà évoqué l'historique de cette disposition. Personnellement, je ne vois pas bien la différence entre la disposition actuelle de l'article 2 de la loi sur le Conseil d'Etat et la disposition figurant dans la loi sur le Conseil d'Etat qui, ne l'oublions pas, date de 1946. Déjà alors, le texte stipulait que « la section de législation donne un avis motivé sur le texte de tous projets, propositions de loi, etc. ».

L'article 3 prévoyait: « Hors l'état d'urgence et les projets de loi budgétaire, les ministres soumettent à l'avis motivé de la section de législation, etc. ». Plus tard, il a été prévu —, c'est la loi du 3 juillet 1971 — que les présidents des conseils culturels peuvent également solliciter cet avis.

Qu'a fait la loi du 8 août 1980? Elle a repris ces articles en les complétant. M. Moureaux avait sans doute raison à propos de la forme du texte. Ce n'est pas nous qui avons élaboré le projet de 1946 et sa forme mérite peut-être quelques modifications. Si nous avons inséré une disposition dans un chapitre relatif au règlement des conflits de compétences, cela ne signifie pas qu'elle ne peut être d'application générale. C'est d'ailleurs la loi de 1946 sur le Conseil d'Etat qui a été modifiée. Selon l'article 2 de la loi de 1946, le gouvernement avait l'obligation de saisir le Conseil d'Etat de tout projet de loi.

Par la loi du 8 août, cette disposition a été étendue aux exécutifs des communautés et des régions. L'objectif initial en 1946 consistait à saisir le Conseil d'Etat par l'entremise du gouvernement. Or, maintenant, depuis la loi du 9 août 1980, on a dû y inclure les nouveaux exécutifs régionaux ou communautaires.

Depuis 1946, les présidents des Chambres pouvaient saisir le Conseil d'Etat sur toute proposition de loi et ils ont usé de cette faculté. Par la loi du 8 août, cette compétence a été étendue aux présidents des conseils de communauté et des conseils régionaux. Ce n'est donc pas spécialement pour le règlement des conflits de compétence, évoqué il y a un instant par M. Moureaux, qu'il fallait saisir le Conseil d'Etat uniquement sur ce point-là. La tradition, depuis toujours, était que l'on saisisse le Conseil d'Etat pour avoir de bonnes lois. C'était la tradition.

C'est la raison pour laquelle les conseils de communauté ou les conseils régionaux sont amenés à demander parfois la consultation du Conseil d'Etat, non pas sur des questions de conflits de compétence avec d'autres assemblées, mais sur la réalité d'une bonne législation, notamment pour savoir si elle est conforme à la Constitution, aux lois générales et aux principes généraux du droit.

Evidemment, depuis la loi du 8 août, du fait de compétences difficilement clarifiées, cela constitue un élément supplémentaire de leur consultation. Si bien que, contrairement à ce que disait M. Moureaux — et je comprends qu'on puisse se tromper, ces articles ont été intégrés je ne sais pourquoi sous les articles 17 et suivants de la loi du 8 août — ce n'est pas uniquement pour des conflits de compétence que les présidents des assemblées ou des exécutifs consultent le Conseil d'Etat, mais bien pour l'ensemble du problème légistique.

Sur ce point, aucune confusion n'est possible. MM. Storme et ses amis ont évidemment le droit d'appliquer cette loi et de dire que c'est recevable.

Second argument invoqué par M. Moureaux: l'article 8 de la loi ne prévoit cette disposition qu'à l'égard des propositions, alors qu'ici, il s'agirait d'un projet. Vous apprendrez sans doute avec intérêt, monsieur Moureaux, — j'ai vérifié ce qu'il en était dans les travaux préparatoires — qu'on a visé tout ce qui était à l'origine d'une proposition.

En ce qui concerne les projets, le gouvernement a l'obligation de toujours consulter le Conseil d'Etat. Un amendement, que j'ai personnellement déposé, tendait à préciser qu'il devait en être ainsi hors les cas d'urgence spécialement motivés. Pourquoi avons-nous

insisté? Parce que les gouvernements précédents, et probablement demain les nouveaux exécutifs, auraient trop tendance à invoquer l'urgence à tort et à travers pour ne pas consulter le Conseil d'Etat. Nous avons donc vraiment voulu, comme collaboration au travail législatif, qui devient de plus en plus difficile à raison de la répartition de leur compétence, que cette urgence ne soit invoquée que très exceptionnellement. C'est pourquoi nous avons ajouté dans l'article 3 les mots « hors l'état d'urgence spécialement motivé et hors les cas de budget », ce qui me paraît fort important.

Lorsqu'il est dit dans l'exposé des motifs du 23 mai 1980, qui n'a pas été modifié: « Les présidents des assemblées normatives ne peuvent pas être obligés de demander l'avis de la section de législation sur des projets de loi ou de décrets émanant de leurs exécutifs », le législateur voulait donc bien faire cette distinction fondamentale. Les projets de loi ou de décret émanant du gouvernement et des exécutifs doivent obligatoirement être transmis au Conseil d'Etat.

Mais nous avons constaté que, par le biais de propositions, on pouvait essayer de tourner cette obligation. Le gouvernement peut demander à des amis de déposer des propositions qui ne vont alors pas au Conseil d'Etat. Cette façon de faire est extrêmement dangereuse. C'est pour pallier cet inconvénient que nous avons estimé qu'en toute hypothèse, les présidents des assemblées pouvaient consulter le Conseil d'Etat mais seraient obligés de le faire si un tiers des membres le demande.

Ce n'est pas une question de conflit de compétences mais uniquement dans le souci, à l'époque, de vérifier si les conseils communautaires ou régionaux, voire les assemblées nationales, resteraient dans le cadre de leurs compétences respectives, feraient de bonnes lois ou décrets, d'autant plus que les nouveaux législateurs que seront demain ces conseils, ont peut-être moins de tradition et d'expérience que nous n'en avons. Nous avons voulu, par ces dispositions, les protéger.

J'estime dès lors que du point de vue purement juridique, il ne nous appartient pas d'interpréter et de décider si telle proposition est recevable ou non ou, comme l'a dit le Président il y a un instant, d'apprécier si une interprétation est limitative ou extensive.

Le texte est clair. Je suis persuadé que juridiquement, il ne peut susciter de discussion.

La proposition étant déposée, M. le Président a l'obligation de consulter le Conseil d'Etat. Peut-être, à cet égard, n'avons-nous pas été suffisamment attentifs aux abus possibles.

Dans le souci des institutions, il me paraît impossible que par des motions, par des moyens que l'on appellera de procédure — ce n'est peut-être pas le cas en l'occurrence mais imaginez que ce le soit —, on retarde le déroulement des travaux. Il faut, à mon sens, être extrêmement attentif à cet aspect de la question.

Pour pallier cette éventualité il fut prévu, en 1971 et dans la loi actuelle également, une disposition sur laquelle l'attention n'a pas été particulièrement attirée mais qui, à mon avis, me paraît fort importante.

M. Storme a fait état de l'article 2, paragraphe 2, selon lequel le président, etc., doit demander l'avis lorsqu'un tiers au moins des membres de la Chambre législative ou du conseil intéressé en font la demande selon le mode déterminé par le règlement.

Quel était le but poursuivi à l'époque? Comment l'avons-nous réalisé en 1972?

J'estime qu'à cet égard les règlements du Sénat et de la Chambre sont insuffisants. Il faut, en effet, faire une distinction entre, d'une part, la demande d'avis présentée au Conseil d'Etat et, d'autre part, son effet. Est-elle ou non de nature à suspendre les travaux? C'est une nuance extrêmement importante.

Je me souviens d'avoir participé en 1971 déjà, aux travaux du Conseil de la Communauté française, à l'application de cette même disposition.

A l'époque, M. Pierson, dont nous connaissions également le souci des institutions, a déclaré qu'il ne faudrait pas qu'une minorité d'un tiers puisse bloquer toute activité au sein d'une assemblée. Il faut donc prévoir, dans le règlement des assemblées, des dispositions susceptibles d'empêcher toute manœuvre dilatoire et prévoir, par exemple, que pareille motion doit être déposée lors du premier examen du projet en commission, voire lors du vote en commission. Ce ne pourrait, par exemple, être d'application au niveau budgétaire car ce serait extrêmement dangereux.

Je suis d'ailleurs persuadé que, quelle que soit l'étendue du terme, il importe de faire une distinction très nette entre des lois matérielles et des lois formelles.

Le budget est présenté sous la forme d'une loi. En réalité, ce n'est pas une véritable loi parce qu'il ne crée ni droit, ni obligation pour le citoyen.

Si je reste convaincu que la loi matérielle peut toujours être soumise au Conseil d'Etat, lorsqu'elle crée des droits ou des obligations, il me paraît par contre impossible, lorsqu'il s'agit d'un budget, qu'une minorité qui, par hypothèse se situerait dans l'opposition, puisse, par exemple, lors du vote de la loi de finances, à la veille du nouvel an, exiger la suspension des débats pour solliciter l'avis du Conseil d'Etat.

Il importait dès lors de se protéger contre pareille manœuvre, ce que nous avons fait.

En 1971, nous avons prévu, dans cet esprit, qu'on pourrait déposer une motion qu'il faudrait prévoir par le règlement d'ordre intérieur du conseil culturel les conditions dans lesquelles on l'appliquerait. J'ai, sous les yeux, le règlement du Conseil de la Communauté française, et j'imagine qu'à l'époque, il en a été de même, au *Cultuurraad*. Il vient encore d'être modifié. Le Conseil de la Communauté française a été inspiré par ce souci de donner à un tiers des membres la possibilité de solliciter l'avis du Conseil d'Etat pour faire de bons décrets sans que cela entrave la vie parlementaire. Je cite à titre d'exemple, parce qu'il me semble que c'était l'opinion que nous avions en 1971-1972: «Le président du conseil peut demander à la section de législation un avis... Le président est tenu de solliciter cet avis quand la demande lui en est faite par un tiers au moins des membres du conseil. Sauf décision contraire du conseil — j'y insiste — la demande d'avis de la section de législation du Conseil d'Etat suspend le cours de la procédure en séance publique.»

J'estime indispensable que, confrontées pour la première fois à un problème de cette importance, qui risque d'être dangereux pour l'avenir de nos institutions les Chambres législatives devraient demander à leur commission du Règlement de l'examiner d'urgence. Selon la loi du 8 août 1980, c'est le règlement de l'assemblée qui doit prévoir les temps dans lesquels on peut demander cet avis, préciser les délais dans lesquels on peut le demander et dire si l'on peut suspendre ou non les travaux.

M. Storme demande la consultation du Conseil d'Etat; il ne demande pas le renvoi de la discussion du projet. Si notre règlement l'avait prévu, je crois que l'assemblée aurait apprécié. En l'absence de règlement en la matière — règlement absolument indispensable pour l'avenir —, nous sommes obligés de nous en tenir au texte de la loi. Un tiers des membres de l'assemblée peut donc exiger de M. le Président qu'il sollicite l'avis du Conseil d'Etat.

Nous devons être extrêmement attentifs à ce problème grave qui se pose pour l'avenir.

Mme Pétry. — La loi dit: «... selon le mode déterminé par le règlement...»

M. le chevalier de Stexhe. — C'est ce que je dis. Le malheur, c'est le règlement ne prévoit rien à l'inverse de ce que prévoit la loi. En l'absence de règlement, c'est donc la loi qui est d'application et les membres ont le droit de solliciter...

Mme Pétry. — C'est l'assemblée qui doit en décider. (*Interruptions sur de nombreux bancs.*)

M. le chevalier de Stexhe. — Je ne m'étendrai pas davantage sur ce point. Je souligne simplement que, juridiquement, la demande ne doit pas être soumise à la moindre appréciation.

J'insiste sur le fait que ce premier malheureux exemple...

M. Wyninckx. — Vous en aurez d'autres.

M. le chevalier de Stexhe. — ... mérite que la commission du Règlement se penche sur ce problème, comme cela a été fait dans d'autres assemblées. Je ne dis pas cela comme un moyen de procédure pour m'opposer à cet article. C'est tout autre chose, ainsi que nous le verrons au fond tout à l'heure.

Il y a quelques instants, le ministre de la Justice, M. Philippe Moureaux et notre excellent collègue M. Serge Moureaux ont discuté la paternité de ce projet, si je puis m'exprimer ainsi. On a fait état d'une espèce de vote de confiance des Chambres législatives sur ce projet. Je voudrais rappeler que la déclaration gouvernementale de M. Eyskens en date du 17 octobre 1980 disait à propos de ce problème en général: «Le gouvernement déposera à court terme un projet de loi concernant la répression de certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.»

La majorité et même l'opposition, au sein de la commission de la Justice, étaient d'accord avec l'essentiel des mesures à prendre. Sur un seul article, l'article 5 qui était un article de procédure, il y eut une opposition farouche, ainsi que vous avez pu le lire dans le rapport. Le résultat du premier vote a été un rejet de l'article 5 par 11 voix contre 10 et celui du second de 10 voix contre 11. Je répète qu'il s'agissait d'un article de procédure et non de fond.

Je souhaiterais que le Sénat manifeste son approbation aux articles 1, 2, 4, 3, peut-être, c'est une question de détail. Nous verrons ultérieurement la question de procédure si le débat se poursuit. (*Vives interruptions sur de nombreux bancs.*)

J'estime qu'il eût été souhaitable qu'il y eût unanimité sur ce projet important et qui doit donner aux étrangers le sentiment qu'ils sont bien considérés chez nous. Cette unanimité a malheureusement été impossible en raison d'un incident de procédure qui n'a rien à voir — j'y insiste à nouveau — avec le fond du problème. (*Applaudissements à droite.*)

Mme Pétry. — Ce n'est pas un incident de procédure!

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Seeuws.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren ministers, geachte collega's, ik zal proberen mij in eenvoudige en begrijpelijke termen uit te drukken over de procedure-aangelegenheid die ons wordt voorgelegd.

Het is te hopen dat wij straks de gelegenheid hebben om op de grond van de zaak terug te komen en er dieper op in te gaan.

Vooraf moest misschien de politieke vraag worden gesteld, het gebeurde nog niet, of wel iedereen in deze Hoge Vergadering deze wet wil realiseren. Indien wel, dan vragen wij wat het doel is van deze vertragsmanoeuvres, want anders kunnen wij ze niet noemen.

De heer Wyninckx. — Het is obstructie.

De heer Seeuws. — Er kan hier geen sprake zijn van de procedure tot voorkoming van bevoegdheidsconflicten waarbij... derde van de leden het advies kan vragen van de afdeling wetgeving van de Raad van State, aangezien het hier duidelijk niet gaat om een bevoegdheidsconflict tussen wet en decreet of tussen de wetten onderling. Zoals anderen in de Kamer reeds hebben betoogd moet de wet, ik herhaal het, restrictief worden geïnterpreteerd.

Terugkomend op de uiteenzetting van de heer De Meyer en de motivering van de heer Storme zijn wij inderdaad van oordeel dat de titel in de oorspronkelijke wet wel zin heeft en deel uitmaakt van het geheel. Ten bewijze daarvan het aangehaalde artikel 17, en wel de drie paragrafen.

In paragraaf 1 gaat het immers over alle ontwerpen en voorstellen behandeld in de drie paragrafen van artikel 17.

Paragraaf 2, en daar werd op gewezen, bepaalt dat één derde van de leden dit kunnen vragen. Dit had de bedoeling de prerogatieven van de Kamers te bevestigen ten opzichte van het initiatiefrecht van de voorzitter.

Ook paragraaf 3 bepaalt dat de meerderheid van de leden van een taalgroep in de betrokken Kamer enz. Ook dit is duidelijk opnieuw een verwijzen naar bevoegdheidsproblemen.

Daarenboven verwijs ik naar artikel 18, paragraaf 2, waarin staat dat indien de hoogdringende wordt ingeroepen... dan volgt de rest van de tekst... het antwoord van de Raad van State zich zal beperken om te verwijzen naar de eventuele bevoegdheid van de Staat enerzijds, de gemeenschap anderzijds en tenslotte het gewest.

Ook dit wijst uiteraard op bevoegdheidsproblemen.

De heer De Bondt. — Dat is iets totaal anders.

De heer Seeuws. — Mijnheer De Bondt, dat kunt u straks uitleggen.

Onder meer de heer de Stexhe heeft beklemtoond dat het een gevaarlijk precedent is herhaaldelijk het advies van de Raad van State te vragen over hetzelfde probleem in een analoog voorstel of ontwerp, en daardoor de parlementaire werkzaamheden onnodig te vertragen en soms te blokkeren.

Ik heb nog geen antwoord gekregen op de vraag wat men aan de Raad van State wil vragen, waarom men hem wil raadplegen, en waarover.

Wil men dat doen over artikel 5? In het verslag lezen wij dienaangaande dat dit artikel meningsverschillen heeft uitgelokt omdat het aan instellingen van openbaar nut en verenigingen die tot doel heb-

ben de mensenrechten te verdedigen de bevoegdheid wil verlenen om de aan de burgerlijke partij toegestane rechten uit te oefenen in verband met door racisme of xenofobie ingegeven misdrijven.

Of gaat het, zoals ik in de commissie heb gehoord, zij het nog niet hier, over artikel 1, over de onder meer door de collega's van de Volksunie voorgestelde schrapping van het woord « rassenscheiding »?

Ik verwijs daarbij naar het advies van de Raad van State van 8 april 1975 over het oorspronkelijk voorstel. Zoals de meesten onder ons weten, verwijst dit advies naar het deel in het ontwerp dat ertoe strekt aan iedere vereniging met rechtspersoonlijkheid die volgens haar statuut tot doel heeft de door het al dan niet behoren tot een bepaald ras of volk ingegeven haat tegen personen te bestrijden, bevoegdheid te geven zich burgerlijk partij te stellen en de rechten uit te oefenen die aan de burgerlijke partij zijn voorbehouden. In dit advies wordt tevens gehandeld over het probleem van het voorzetsrecht van groeperingen ter zake en over de rechtsleer die reeds herhaaldelijk op vorderingen van dergelijke groeperingen heeft gewezen. Ik ga daar nu niet verder op in omdat wij, wanneer het gaat over de grond van de zaak, de gelegenheid zullen hebben talrijke voorbeelden aan te halen waar dit wel gebeurd is.

Wat van belang is voor dit proceduredebat is dat de Raad van State toen tot besluit heeft gezegd dat het behoort aan de wetgever uit te maken of de voorgestelde weg moet worden opgegaan. Ten gronde gaat het dus over hetzelfde onderwerp als dit waarover de Raad van State destijds in zijn advies zei dat het behoorde tot de bevoegdheid van deze Hoge Vergadering.

Ik besluit derhalve dat er geen reden is om opnieuw over hetzelfde principe het advies te vragen van de Raad van State daar het de Wetgevende Kamers toekomt te oordelen over de gegrondheid van de voorgestelde tekst. De werkelijkheid is — dit heb ik hier nog niet gehoord, hoewel wel allusie werd gemaakt op de wijze waarop in de commissie werd gestemd — dat de verzending niet werd gevraagd in de commissie, maar wel in deze openbare vergadering wellicht, vrees ik, omdat de eindstemming in de commissie sommige fracties niet welgevallig was en men daarop wenst terug te komen. Onze fractie is echter tegen de verwijzing. (*Applaus op verschillende banken.*)

**M. le Président.** — La parole est au rapporteur.

**M. Lallemand, rapporteur.** — Monsieur le Président, mes chers collègues, je pensais ne plus intervenir après avoir entendu l'intervention de M. Serge Moureaux. En effet, elle me paraissait, sur cette question de la recevabilité de la demande de consultation du Conseil d'Etat, avoir dit l'essentiel, du moins quant à la portée exacte de l'article 17, paragraphe 2, de la loi que nous avons votée le 8 août 1980. Au titre II de cette loi, figure l'intitulé « Des conflits de compétences. De la prévention des conflits de compétence », et l'article 17 dont nous parlons depuis une heure.

Quelles que soient les interprétations textuelles qu'on peut donner, il me paraît indiscutable que la raison principale de cette disposition se trouvait dans la hantise du législateur de voir se multiplier les conflits de compétence dès lors qu'il instituait trois pouvoirs législatifs souverains. Voilà pourquoi on a prévu, dans un texte de loi, ce qui n'avait jamais dû l'être auparavant après un siècle et demi de vie parlementaire. Il ne fallait pas de garanties particulières. La susceptibilité particulière qui s'est manifestée à l'égard des parlementaires en 1980 est née de la crainte des pouvoirs concurrents qu'on instituait. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

C'est une première remarque fondamentale.

**M. le chevalier de Stexhe.** — La loi de 1971 prévoyait de même qu'au sein de chaque conseil culturel, un tiers du conseil pouvait demander le renvoi au conseil d'Etat. « Au sein d'un seul conseil », ce n'est donc pas une discussion de compétence et de communauté.

**M. Lallemand.** — Il ne m'étonne pas que vous citiez la loi sur les conseils culturels. Précisément, la loi de 1971 instituait, elle aussi un organe qui avait une vocation législative comparable à celle du Parlement qui pouvait dès lors, édicter des normes qui pouvaient entrer en conflit avec les lois. C'est bien là l'origine de ces dispositions qui ont modifié nos traditions parlementaires.

Je veux bien que le texte, tel qu'il a été extrait de la loi d'août 1980 pour être inséré dans la loi sur le Conseil d'Etat sous forme d'article 2 soit, en effet, dans sa formulation tout à fait générale, applicable dans tous les cas.

**M. Cooreman.** — Il s'insère dans la loi.

**M. Lallemand.** — Mais il est d'autres arguments, monsieur Cooreman.

En effet, ce texte stipule de façon tout à fait claire deux choses sur lesquelles je veux attirer votre attention.

Tout d'abord, il prévoit que la Président du Sénat peut demander l'avis sur les propositions de loi et de décret.

M. Moureaux a fait remarquer, à juste titre, que nous ne sommes plus devant une proposition de loi. Qu'a voulu dire le législateur? M. de Stexhe affirme que, quand on parle de propositions de loi, on vise tout aussi bien les projets qui sont issus de propositions de loi.

**M. le chevalier de Stexhe.** — C'est l'exposé des motifs du gouvernement qui le précise!

**M. Lallemand.** — Vous voyez qu'il y a, en tous cas, un problème d'interprétation qui se pose, sur lequel il convient — vous ne pouvez me refuser cela — que nous nous mettions d'accord. Comme nous devons nous entendre, sur la portée de ce que vous avez déclaré par la suite, lorsque vous avez commenté la dernière phrase de l'article et qui stipule de la manière la plus formelle que ces demandes d'avis doivent être déposées « selon le mode défini par le règlement du Sénat. » Monsieur de Stexhe, vous l'avez dit admirablement: pourquoi a-t-on inséré les termes « selon le règlement prévu par le Sénat »? Parce que, au moment où l'on donnait à un tiers de l'assemblée le pouvoir exorbitant d'imposer pour chaque mot, pour chaque amendement nouveau, le recours au Conseil d'Etat, il convenait de prendre des précautions. Il fallait que l'assemblée prévît dans son règlement les modalités d'application de ce droit qui, je le répète, est exorbitant. Si mon interprétation ne pouvait être admise, il faudrait être inquiet quant à l'avenir des travaux parlementaires. Il faudrait redouter l'esprit procédurier qui, à chaque amendement déposé en séance, nous imposerait, si un tiers des membres l'exige, le recours au Conseil d'Etat. C'est évidemment inadmissible. Si donc la loi a prévu dans son libellé que la motion de renvoi à l'avis du Conseil d'Etat devait être déposée « selon le mode prévu par le règlement » c'est que, précisément, cette motion ne pouvait être recevable qu'à partir du moment où un règlement existait. En d'autres termes, l'existence d'une réglementation du dépôt d'une telle motion est une condition de sa recevabilité.

Devant les problèmes d'interprétation que je viens de relever, la seule solution raisonnable, c'est que l'assemblée précise selon quelles conditions, selon quelles formalités elle va recevoir cette motion; si, effectivement, celle-ci, déposée in extremis, peut suspendre nos travaux.

J'ai une seconde raison pour marquer mon désaccord. On l'a souligné, déjà: le Conseil d'Etat a déjà donné un avis sur les dispositions essentielles du projet. Tout à l'heure, M. Storme nous a fait part de ses inquiétudes, voire de ses angoisses, devant cet article 5 qui, selon lui, met en péril « l'Etat de droit ». Je dois lui répondre que le Conseil d'Etat a émis un avis longuement motivé sur la question posée par l'article 5.

Sur quoi veut-on véritablement consulter le Conseil d'Etat? Serait-ce par exemple sur le terme « ségrégation » qui ne figurait pas dans la proposition de M. Glinne? On l'a dit, en tout cas lors d'un débat antérieur. Mais ce terme figurait dans la Convention de New York, qui a été approuvée par une loi belge. Dès lors, on peut s'interroger sur le but véritable d'une demande tendant à faire préciser des notions dont le sens n'est pas véritablement douteux, que le Sénat est à même de préciser lui-même. Va-t-on devoir renvoyer le projet à la haute juridiction administrative pour lui demander, par exemple, le sens du verbe « prôner »?

Et ce au moment du vote final sur le projet? Ce serait indigne.

La seule solution acceptable dans la situation où nous nous trouvons est que le Sénat se prononce sur la recevabilité de la motion. Nous devons décider par un vote si nous acceptons cette proposition de renvoi au Conseil d'Etat ou si, au contraire, nous passons enfin à l'ordre du jour, c'est-à-dire à l'examen de ce projet de loi. (*Applaudissements sur de nombreux bancs.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van der Elst.

**De heer Van der Elst.** — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik zal kort zijn en niet herhalen hetgeen reeds vanop deze tribune is gezegd door de collega's De Meyer en de Stexhe. Maar ik voel mij toch verplicht op mijn beurt de Senaat te waarschuwen voor een stemming die voor de toekomst een interpretatie gaat geven niet alleen van artikel 17, maar van al de artikelen die in de wet onder deze titel voorkomen.

Er kan geen twijfel over bestaan dat de artikelen 17 en volgende van de wet niet alleen op bevoegdheidsconflicten slaan. Wij hebben



daarover in de commissie uitvoerig van gedachten gewisseld, en de gedachtengang is geweest dat de wetsontwerpen uitgaande van de regering of ontwerpen van decreten uitgaande van de deelregeringen, aan het advies van de Raad van State moeten worden onderworpen. Er is dus een verplichting inzake wetsontwerpen en ontwerpen van decreten. Wetsvoorstellen die in het Parlement worden ingediend en amendementen daarop ontsnappen evenwel aan enig advies van de Raad van State.

De gedachtengang in de commissie is geweest dat men ook ten overstaan van wetsvoorstellen en amendementen de mogelijkheid moest creëren om een advies te vragen aan de Raad van State. Na een langdurige gedachtenwisseling is men tot het besluit gekomen dat ten minste één derde van de leden van de betrokken Kamer of de helft plus één van een taalgroep een dergelijk verzoek kon doen.

Wanneer wij naar aanleiding van het ontstane incident het hier nu tot een stemming laten komen over de interpretatie die moet worden gegeven aan artikel 17 en impliciet ook aan de volgende artikelen van deze titel van de wet, dan gaan wij in de toekomst de toepassing van deze artikelen beperken tot alleen maar bevoegdheidsconflicten. Ik ben het volkomen eens met de heren de Stexhe en De Meyer dat wij op het punt staan iets te doen dat we niet mogen doen, omdat wij duidelijk zouden ingaan tegen hetgeen de wetgever heeft gewild, tegen hetgeen wij in de commissie hebben gewild wanneer wij daarover hebben beraadslaagd. Het zou betreurenswaardig zijn dat wij ons — en wij doen dat onvermijdelijk — door een restrictieve interpretatie, die afwijkt van hetgeen wij hebben gewild, voor de toekomst daarop gaan vastleggen.

Men kan natuurlijk zeggen dat hetgeen wij in de wet hebben geschreven en hebben gewild tot allerlei consequenties kan leiden. Maar wij hebben het gewild en wij hebben het goedgekeurd. Dan moeten wij de wet wijzigen. Zolang de wet is wat zij is — en ze is duidelijk — mogen wij toch niet door een stemming hier naar aanleiding van een incident voor de toekomst aan deze artikelen een interpretatie geven die in tegenstrijd is met wat wij hebben gewild. *(Applaus op sommige banken.)*

**M. le Président.** — La parole est à M. Philippe Moureaux, ministre.

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, dans un débat d'une telle nature, je donnerai un avis extrêmement limité. En effet, il appartient avant tout à l'assemblée de décider de la manière dont elle applique cet article.

Si l'on m'a souvent fait reproche de ne pas être juriste, et je me le suis parfois fait à moi-même, j'étais plutôt heureux en entendant ce débat aujourd'hui, de ne pas l'être. Je pensais à ce que je lisais récemment dans un ouvrage de philosophie du droit, écrit par un éminent professeur de la faculté de droit de l'Université de Liège, M. Lucien François, qui expliquait que les juristes étaient au fond de grands comédiens. *(Vives exclamations sur de nombreux bancs.)*

**M. le chevalier de Stexhe.** — Vous voulez une suspension de séance pour un incident personnel? Je n'admets pas de telles paroles, monsieur le ministre. Elles sont graves.

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Laissez-moi poursuivre, monsieur de Stexhe.

**M. le chevalier de Stexhe.** — C'est invraisemblable. Je vous demande des excuses immédiates. Je n'ai jamais entendu prononcer de telles paroles au Sénat depuis vingt-trois ans que j'y siége.

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — M. François, quand il emploie le mot « comédien » ne l'emploie pas dans son sens ridicule, comme vous semblez l'avoir compris, monsieur de Stexhe, mais dans le sens de quelqu'un qui joue une pièce. *(Exclamations sur de nombreux bancs.)*

**M. Cooreman.** — Comme vous!

**M. le chevalier de Stexhe.** — Et encore quoi? C'est invraisemblable! *(Colloque. — M. le Président frappe du maillet.)*

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — C'est un propos tout à fait général. M. François explique que, sur un même texte, il y a moyen de défendre, par les accents qu'on donne, des thèses entièrement différentes.

**M. le chevalier de Stexhe.** — Vous commencez par dire que les juristes sont des comédiens et puis, vous dites qu'ils jouent une pièce. C'est scandaleux. *(Colloques.)*

**M. Bailly.** — Monsieur de Stexhe, vous êtes ridicule.

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Monsieur de Stexhe, je tiens à vous dire que si vous avez cru d'une façon ou d'une autre que je voulais porter atteinte ... *(des membres du PSC quittent l'hémicycle)* ... à la dignité d'une profession, ce n'est absolument pas le cas, mais je voulais seulement insister sur le fait qu'au départ d'un même texte, on pouvait apporter des interprétations entièrement différentes. Je crois que c'est ce à quoi nous avons assisté, que cela plaise ou non.

**M. Wyninckx.** — Il n'y a que la vérité qui blesse!

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — En terminant, je dirai que ce qui me paraît le plus important, au delà même des textes, c'est de savoir comment nous pouvons faire vivre nos institutions. *(Les membres du PSC, du CVP, de la Volksunie, du PRL et du PVV quittent l'hémicycle.)*

Si nous n'acceptons pas une interprétation du texte, conforme à la logique de ce qui a été voté en août 1980 et qui concerne le conflit de compétence, nous allons tout simplement paralyser le Parlement et l'Etat. Cela peut, en effet, conduire à des dépôts successifs d'amendements qui eux-mêmes peuvent conduire chaque fois à demander la consultation du Conseil d'Etat.

Ce n'est évidemment pas cela que le législateur a voulu. Sa volonté a été que, lorsqu'il serait question d'un problème important de conflit de compétence, une minorité importante de l'assemblée — qui peut être soit une minorité importante de l'assemblée prise dans son ensemble, soit une minorité plus faible d'un groupe linguistique — puisse demander la consultation du Conseil d'Etat.

C'est dans cet esprit que la loi a été votée et dans cet esprit que votre assemblée devrait se prononcer. *(Applaudissements sur les bancs socialistes et sur certains autres bancs.)*

**M. Wyninckx.** — Le ministre a parlé avec humour!

**De Voorzitter.** — Voor de goede gang van zaken. ... ik toch even herinneren aan artikel 28 van de Grondwet dat uitdrukkelijk stelt dat alleen de wet een authentieke uitlegging van de wet kan geven. De procedure begint dus altijd met een voorstel of ontwerp van wet dat moet worden goedgekeurd door de beide Kamers en tegengekeurd door de Koning.

Al wat men hier stelt over de uitlegging van de wet, is eigenlijk niet helemaal juist. Dat kan alleen door een andere wet. Een verwijzing naar artikel 28 van de Grondwet leek mij derhalve nuttig.

Wat mezelf betreft, voel ik mij gevat tussen twee reeksen van interpretaties. Ik stel mij volkomen neutraal op en wens mij in dit debat te onthouden, wat u zeker van mij zult willen aannemen. Ik respecteer ieders mening en laat ze zoveel als mogelijk aan bod komen.

Ik stel het volgende voor: er is een motie ingediend door de heer Serge Moureaux, die luidt:

« Considérant que cette procédure concerne les conflits de compétence;

Considérant qu'un tel conflit n'est même pas invoqué en l'espèce;

Le Sénat déclare irrecevable la demande tendant à consulter le Conseil d'Etat sur pied de l'article 17 de la loi du 9 août 1980. »

Ik neem dat het wenselijk is dit debat af te sluiten met een stemming over deze motie. Ik vermoed echter dat de fracties graag de gelegenheid zouden krijgen om, na al de argumenten te hebben gehoord, onder elkaar overleg te plegen.

Het woord is aan de heer Wyninckx.

**De heer Wyninckx.** — Mijnheer de Voorzitter, ik wens dat vooraf al de leden in kennis zouden worden gesteld van de teksten, zowel die van de heer Storme als de tekst van de ontwerp-resolutie die door de heer Serge Moureaux is ingediend. Ik vind het normaal dat we daarover zouden kunnen beschikken.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Wyninckx, u hebt die tekst toch gekregen.

**De heer Wyninckx.** — Maar de leden van mijn fractie wensen te recht over dit document te beschikken, mijnheer de Voorzitter.

**M. Bonmariage.** — C'est un document historique.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Wyninckx, ik verzoek u ook wat grip te hebben voor het personeel. U kunt de tekst toch aan uw fractie meedelen. Waarom al dit formalisme?

**De heer Wyninckx.** — Mijnheer de Voorzitter, het is een belangrijk document. Het is wenselijk dat wij over die tekst zouden beschikken.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Wyninckx, u moet toch toegeven dat het niet gaat over elke letter van die tekst.

Het woord is aan de heer Jorissen.

**De heer Jorissen.** — Mijnheer de Voorzitter, heren ministers, dames en heren, ik ben geen jurist en ik voer hier evenmin een toneelstuk op. Ik wil alleen het volgende opmerken.

Wanneer volksvertegenwoordiger Coppieters, een tiental jaar geleden, in de Kamer zich beriep op het reglement en vroeg om een bespreking te verdagen, antwoordde de toenmalige voorzitter van de Kamer, de heer Van Acker: «Gij hebt het recht dit te vragen en gij zult uw stemming krijgen.»

Wat deed dan die eminente voorzitter van de Kamer? Hij liet het hele debat doorgang vinden en zei dan dat er zou worden gestemd over de motie van de heer Coppieters.

Mijnheer de Voorzitter, ik voel mij vandaag hier in een soortgelijke situatie. In de wet op de Raad van State is de beschermingsclausule opgenomen voor een minderheid van één derde van de leden. Wanneer het echter om meer dan de helft van de leden gaat, hoeven deze geen motie in te dienen, want zij kunnen zonder meer een stemming afdwingen. Een motie zal door één derde van de leden worden ingediend wanneer zij weten dat zij geen meerderheid hebben. De wet beschermt de minderheid van één derde van de leden. In dit licht is het de reinste onzin om over het voorstel te laten stemmen.

**M. Bonmariage.** — Ce n'est pas exact.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Wyninckx.

**De heer Wyninckx.** — Mijnheer de Voorzitter, de tekst van de motie is in uw bezit. Die tekst werd echter niet volledig voorgelezen en verschijnt dus niet volledig in het *Beknopt Verslag* of in de *Handelingen*.

**De Voorzitter.** — Ik heb de tekst voorgelezen. Wellicht was u op dat ogenblik afwezig.

**De heer Wyninckx.** — Kunnen wij voorlezing krijgen van de namen van alle ondertekenaars?

**Mevrouw Nauwelaerts-Thues.** — Zijn al die ondertekenaars hier aanwezig, mijnheer de Voorzitter?

**De heer Mesotten.** — De motie werd hier voorgelezen.

**De heer Wyninckx.** — Dat is niet juist, mijnheer Mesotten. De drieënzestig namen werden niet meegedeeld. (*Onderbrekingen op talrijke banken.*)

**De heer Egelmeers.** — Mijnheer de Voorzitter, wij vragen dat al die namen in het verslag over deze vergadering worden opgenomen.

**De Voorzitter.** — Waarom zou dat niet gebeuren, mijnheer Egelmeers?

De namen van de ondertekenaars zullen worden gepubliceerd als bijlage bij de *Handelingen* van de Senaat en bij het *Beknopt Verslag*. Waarover maakt men zich hier eigenlijk druk? Als de fractievoorzitters die lijst van namen hebben gekregen, waarom zouden zij dan niet in de *Handelingen* of het *Beknopt Verslag* mogen worden opgenomen? Niemand van de ondertekenaars zal zich over zijn handelwijze schamen, integendeel.

De tekst van de heer Moureaux zal zo vlug mogelijk worden gestencild, zodanig dat de fractieleiden, die zo dadelijk vergaderen, zonder verwijl over de tekst kunnen beschikken om hem te bespreken. Het vertalen, typen en stencilen van de tekst zal wel enige tijd in beslag nemen.

Ik stel voor de vergadering te schorsen tot kwart voor acht. (*Instemming.*)

— La séance est suspendue à 18 h 55 m.

De vergadering wordt geschorst te 18 u. 55 m.

Elle est reprise à 20 h 30 m.

Ze wordt hervat te 20 u. 30 m.

**M. le Président.** — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Nous reprenons la discussion en cours.

La parole est à M. André.

**M. André.** — Monsieur le Président, je ne voudrais pas allonger nos débats de ce soir. Sans doute seront-ils déjà suffisamment longs.

Je souhaite cependant dire ici que certains propos tenus tout à l'heure par le ministre de la Justice, en particulier à l'occasion d'une intervention de notre collègue, M. de Stexhe, sont apparus comme étant relativement peu acceptables, à nous, amis de M. de Stexhe, comme peut-être, à beaucoup de sénateurs. Ces paroles ont probablement été mal comprises et je souhaite en tout cas qu'elles soient rectifiées comme il convient. (*Applaudissements sur certains bancs de la majorité.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Philippe Moureaux, ministre.

**M. Ph. Moureaux,** ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, si les paroles que j'ai prononcées ont pu heurter la sensibilité de certains, je les retire volontiers. (*Applaudissements sur de nombreux bancs.*)

**De Voorzitter.** — De heer Gijs wenst, in toepassing van artikel 25 een voorafgaande vraag te stellen. Ik geef hem het woord.

**De heer Gijs (voorafgaande vraag).** — Mijnheer de Voorzitter, artikel 28 van de Grondwet bepaalt dat alleen de wet een authentieke uitlegging van de wetten kan geven. Bovendien komt het niet aan één Kamer toe een uitlegging van de wet te geven.

Op grond daarvan vraag ik dat de Senaat zou verklaren dat het door de heer Serge Moureaux ingediende voorstel van motie onontvankelijk is.

**M. le Président.** — La parole est à M. Lallemand.

**M. Lallemand.** — Monsieur le Président, j'ai l'honneur de proposer à l'assemblée le vote d'une motion libellée comme suit:

«Le Sénat,

Considérant que, lors de la séance du 9 juillet 1981, le Sénat a décidé d'accorder le bénéfice de l'urgence à la discussion et au vote d'un projet de loi qui tend à consacrer des principes fondamentaux,

Considérant qu'en l'absence de règlement exigé par l'article 2, paragraphe 2, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, la demande tendant à consulter le Conseil d'Etat sur base de cet article a été déposée au moment du délibéré en séance plénière d'un projet de loi,

Déclare ladite demande irrecevable.»

Ce projet de motion a été signé par MM. Wyninckx, André, Henrion, Bertrand et moi-même. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

**De heer Van Ooteghem.** — Vertaling!

**M. R. Gillet.** — Ce sont de vrais comédiens, ceux-là!

**De Voorzitter.** — Ziehier, de vertaling van de motie ingediend door de heer Lallemand:

«De Senaat,

Overwegende dat ter vergadering van 9 juli 1981 de Senaat besloten heeft de bespreking en de stemming over een wetsontwerp tot bekrachtiging van fundamentele beginselen dringend te doen plaatshebben,

Overwegende dat, bij gebrek aan een regeling als vereist door artikel 2, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, het verzoek tot raadpleging van de Raad van State op de grondslag van dat artikel is ingediend bij de beraadslaging in openbare vergadering over een wetsontwerp,

Verklaart het verzoek onontvankelijk.»

Het woord is aan de heer Windels.

**De heer Windels.** — Mijnheer de Voorzitter, namens onze fractie vraag ik dat de tekst van deze motie aan de leden van de Senaat zou worden rondgedeeld en dat in afwachting de vergadering zou worden geschorst.

**M. R. Gillet.** — Cela, c'est de la comédie!

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Wyninckx.

**De heer Wyninckx.** — Mijnheer de Voorzitter, het lijkt mij nuttig dat de vertaling van dit document aan de leden van de Senaat zou worden rondgedeeld. Ik treed bijgevolg het voorstel van de heer Windels bij.

Tevens vraag ik namens de socialistische fractie dat u de Eerste minister zou willen uitnodigen om onze debatten te willen bijwonen.

Alvorens tot de stemming over te gaan, wensen wij inderdaad van de Eerste minister het regeringsstandpunt ter zake te horen.

Uit het debat in de Kamer van volksvertegenwoordigers mogen wij, meen ik, afleiden dat het hier om een regeringsontwerp gaat.

**M. le Président.** — La parole est à M. Delmotte.

**M. Delmotte.** — Monsieur le Président, j'appuie la demande que vient d'introduire à l'instant mon collègue M. Wyninckx quant à la présence du Premier ministre et aux explications que nous souhaitons de sa part.

**De Voorzitter.** — Hoelang wenst u dat er wordt geschorst?

**De heer Windels.** — Een schorsing van 15 minuten is wenselijk.

**De Voorzitter.** — Ik zal trachten de Eerste minister te bereiken.

De vergadering is voor 15 minuten geschorst.

— *La séance est suspendue à 20 h 40 m.*

*De vergadering wordt geschorst te 20 u. 40 m.*

*Elle est reprise à 21 h 25 m.*

*Ze wordt hervat te 21 u. 25 m.*

**M. le Président.** — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Het woord is aan de heer Wyninckx, voor een motie van orde.

**De heer Wyninckx (motie van orde).** — Mijnheer de Voorzitter, ik stel er prijs op, de Eerste minister te bedanken voor het gevolg dat hij heeft gegeven aan ons verzoek om zich bij deze vergadering te voegen.

Mijnheer de Eerste minister, u weet dat de fractieleiders van de meerderheidspartijen zowel in Kamer en Senaat sinds verschillende weken begaan zijn met het behoud van de solidariteit in de regering. U hebt zich een bruggenbouwer genoemd en wij waarderen de inspanningen die u zich in deze zin getroost. Wij lezen dat u ook wat het huidige debat betreft, in dezelfde richting tracht te werken. Het is niet de gewoonte dat fractieleiders onmiddellijk na een gesprek met de Eerste minister kond maken, wat werd besproken tijdens het onderhoud. Vermits uzelf aan het Agentschap Belga een verklaring hebt afgelegd, wens ik u, mijnheer de Eerste minister, te vragen of u een analoge verklaring voor deze vergadering zou willen afleggen. Ik lees de tekst van uw verklaring:

«Le Premier ministre, Mark Eyskens, est rentré vers 15 h 45 au 16, rue de la Loi après son entrevue au Sénat avec les quatre chefs de groupe de la majorité et le président du Sénat.

«L'entretien a été fructueux, a dit M. Eyskens. J'ai exposé l'avis du gouvernement à propos du projet de loi sur la xénophobie. C'est un projet important qui correspond à la déclaration Martens IV à ce sujet.

Il s'agissait initialement d'une proposition de loi déposée par le député socialiste Ernest Glinne, mais elle est devenue un projet de loi déposé par le gouvernement.

Si un parti de la majorité devait voter contre ce projet, ce serait un incident majeur», a ajouté le Premier ministre et de préciser encore que «les ministres sénateurs défendront, en tout cas, ce projet.»

Het is mij niet onbekend dat u in de Kamer ook dit ontwerp niet hebt goedgekeurd. Ik hoop dat u de oproep die u via het agentschap Belga aan de partijen van de meerderheid hebt gericht, op deze tribune zal herhalen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de Eerste minister.

**De heer Eyskens, Eerste minister.** — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik kan heel kort zijn met mijn verklaring. De regering heeft zich deze morgen in Ministerraad beraden over de stemming die vanavond moet worden uitgebracht.

Ik wens een onderscheid te maken tussen de procedure-aspecten en de inhoudelijke aspecten. Procedure-aspecten zijn uiteraard

aspecten die de Senaat betreffen. Dit geldt ook voor interpretatieproblemen die al dan niet kunnen rijzen.

Wat de inhoud van het ontwerp betreft, kan ik herhalen dat in hoofdstuk VII van de regeringsverklaring van Martens IV, overgenomen door deze regering, een punt 7 voorkomt, waarin staat dat de regering binnen de kortst mogelijke termijn een wetsontwerp zal indienen strekkende tot de bestrijding van de vreemdelingenhaat en het racisme.

Na de afwikkeling van de parlementaire initiatieven ter zake, en nu we dicht bij het moment van de eindstemming zijn gekomen, kan ik namens de regering mededelen dat wij vinden dat dit ontwerp eigenlijk in de plaats komt van punt 7 van de regeringsverklaring.

Derhalve moet ik namens de regering verklaren, dat, mocht de eindstemming over de inhoud van dit ontwerp negatief uitvallen, dit natuurlijk aanleiding zou geven tot een ernstige politieke moeilijkheid waarover de regering zich verder zou moeten beraden. (*Applaus op sommige banken.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

**De heer Vanderpoorten.** — Mijnheer de Voorzitter, de Eerste minister heeft gezegd dat de eindstemming zou moeten meevallen, maar mogen er dan amendementen worden aangenomen door de leden van de meerderheid?

**De heer Cooreman.** — Het is hier geen dictatuur.

**De heer Vanderpoorten.** — Er zijn amendementen van de heer Storme bij de artikelen 3 en 5.

Mijnheer de Voorzitter, dit gaat over de bespreking ten gronde. Wat doen wij daarmee?

**De Voorzitter.** — Mijnheer Vanderpoorten, ik meen dat dit onze zaak niet is.

De Eerste minister heeft gezegd dat de regering zich zal beraden.

**De heer Vanderpoorten.** — Nu de Eerste minister ... is kan hij misschien ineens alles zeggen. (*Gelach.*)

**M. le Président.** — M. Serge Moureaux a déposé la motion que voici :

«Le Sénat,

Considérant que cette procédure concerne les conflits de compétence,

Considérant qu'un tel conflit n'est même pas invoqué en l'espèce, Déclare irrecevable la demande tendant à consulter le Conseil d'Etat sur pied de l'article 17 de la loi du 9 août 1980.»

«De Senaat,

Overwegende dat deze procedure betrekking heeft op de bevoegdheidsconflicten,

Overwegende dat een dergelijk conflict ten deze niet eens wordt ingeroepen,

Verklaart het verzoek tot raadpleging van de Raad van State op de voet van artikel 17 van de wet van 9 augustus 1980 onontvankelijk.»

Daarop aansluitend heeft de heer Gijs een motie ingediend waarin gezegd wordt dat het voorstel van motie van de heer Serge Moureaux onontvankelijk is.

Deze motie luidt :

«De Senaat,

Overwegende dat het door senator Serge Moureaux ingediende voorstel van motie strijdig is met artikel 28 van de Grondwet,

Overwegende dat het niet één Kamer toekomt de wet te interpreteren,

Verklaart voornoemd voorstel van motie onontvankelijk.»

«Le Sénat,

Considérant que la motion déposée par M. Serge Moureaux est contraire à l'article 28 de la Constitution,

Considérant qu'il n'appartient pas à une seule des Chambres d'interpréter la loi,

Déclare que cette motion est irrecevable.»

M. Lallemand et consorts ont introduit la motion suivante :

«Le Sénat,

Considérant que lors de la séance du 9 juillet 1981, le Sénat a décidé d'accorder le bénéfice de l'urgence à la discussion et au vote d'un projet de loi, qui tend à consacrer des principes fondamentaux,



Considérant qu'en l'absence de règlement exigé par l'article 2, § 2, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, la demande tendant à consulter le Conseil d'Etat sur base de cet article a été déposée au moment du délibéré en séance plénière d'un projet de loi,

Déclare la demande irrecevable. »

« De Senaat,

Overwegende dat ter vergadering van 9 juli 1981 de Senaat besloten heeft de bespreking en de stemming over een wetsontwerp tot bekrachtiging van fundamentele beginselen dringend te doen plaatshebben,

Overwegende dat, bij gebrek aan een regeling als vereist door artikel 2, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, het verzoek tot raadpleging van de Raad van State op de grondslag van dat artikel is ingediend bij de beraadslaging in openbare vergadering over een wetsontwerp,

Verklaart het verzoek onontvankelijk. »

Nous devons d'abord nous prononcer sur la motion d'irrecevabilité, déposée par M. Gijs, de la motion de M. Moureaux.

La parole est à M. Serge Moureaux.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, dans la mesure où la motion déposée par notre collègue, M. Lallemand a reçu l'appui de plusieurs groupes — notre chef de groupe y a également adhéré —, je ne vois aucun inconvénient à ce qu'un vote intervienne en premier lieu sur ladite motion.

Mme Pétry. — C'est évident.

M. le Président. — Je tiens à rester aussi objectif que possible. C'est pourquoi j'ai repris l'ordre dans lequel les motions ont été déposées.

Het woord is aan de heer Gijs.

De heer Gijs. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil direct een nieuwe motie indienen die ertoe strekt de tekst van de heer Lallemand c.s. onontvankelijk te verklaren.

De heer Lallemand omzeilt het probleem van de interpretatie van de wet. Als ik het daarstraks goed heb begrepen, was er ook geen eensgezindheid over de vraag of een regeling al dan niet nodig is om de wet toe te passen.

De heer Seeuws. — Wat zegt de wet?

De heer Gijs. — Wanneer men van mening is dat een reglement noodzakelijk is om de wet toe te passen, dan interpreteert men volgens mij eveneens de wet.

Op grond daarvan meen ik dat ook deze motie onontvankelijk is krachtens artikel 28 van de Grondwet.

M. le Président. — Nous votons d'abord sur la recevabilité de la motion de M. Lallemand et consorts.

M. Gijs estime que ladite motion n'est pas recevable. Ceux qui sont d'accord avec lui votent oui; les autres votent non.

Het woord is aan de heer Van der Elst.

De heer Van der Elst. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens te doen opmerken dat de motivering van de motie van de heer Lallemand c.s. geen steek houdt. Het is duidelijk dat de wet voorrang heeft op het reglement van de Kamer, wat de heer de Stexhe daarstraks nog met klem heeft verklaard, en dat men de toepassing van de wet niet kan weigeren op grond van het feit dat het reglement van de Senaat nog niet is aangepast.

Mijnheer de Voorzitter, dit is uw persoonlijke verantwoordelijkheid. Ik ben de mening toegedaan dat wij over de motie van de heer Lallemand niet hebben te stemmen. (Applaus op de banken van de Volksunie en op de liberale banken. — Ook de heer De Meyer applaudisseert.)

De Voorzitter. — Iedereen heeft vanzelfsprekend het recht zijn standpunt te verdedigen. In een debat als dit is de mening van de fractievoorzitters echter wel doorslaggevend.

Ne compliquons pas les affaires.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981  
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, het ware beter de minderheid te beschermen en de zaak naar de Raad van State te zenden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cooreman.

De heer Cooreman. — Mijnheer de Voorzitter, wij mogen niet zo lichtzinnig over deze aangelegenheid gaan.

Het betreft immers een zeer belangrijk precedent in de toepassing van artikel 28 van de Grondwet waarin uitdrukkelijk wordt bepaald dat alleen de wetgevende macht een authentieke uitlegging van de wet kan geven.

Indien men de motie, ingediend door de heer Lallemand en andere collega's zou aanvaarden, betekent dit dat artikel 2 van de gecoördineerde wetten van de Raad van State niet kan worden toegepast zolang er geen artikel in dit verband in het reglement is opgenomen.

De heer Vanderpoorten. — Dat is juist.

De heer Cooreman. — Dit wil met andere woorden zeggen dat wij met een grote meerderheid wetten kunnen goedkeuren en tegelijkertijd verklaren dat die wetten in geen geval kunnen worden toegepast. Dit is een zeer gevaarlijk precedent voor onze instellingen. Immers, dit geldt niet alleen voor de Senaat, dit geldt ook voor de Kamer, voor de Vlaamse Raad en voor de andere Raden. Het houdt in dat, al was het maar door te verhinderen dat in het reglement een zekere bepaling wordt opgenomen, artikel 2 niet kan worden toegepast. Dit is in elk geval een interpretatie die ik niet kan aanvaarden. (Applaus op talrijke banken.)

Mme Pétry. — Eh bien, votez contre!

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, je vais être très bref. Il n'est pas question de modifier le sens de la loi; il s'agit de l'appliquer.

Nous avons simplement indiqué, dans une motion, quelles étaient, selon nous, les conditions d'application du texte de l'article 2, § 2.

Nous estimons, en effet, qu'il faut un règlement et qu'en tout état de cause, en l'absence de celui-ci, c'est le Sénat qui interprète lui-même les conditions de recevabilité d'une motion.

C'est sur ce point qu'il faut voter. (Applaudissements sur les bancs socialistes et du FDF-RW.)

De Voorzitter. — Wij moeten thans stemmen over de motie van de heer Gijs, die uitdrukkelijk stelt dat de motie van de heer Lallemand c.s. niet onontvankelijk is.

De leden die akkoord gaan met de heer Gijs stemmen ja, de andere stemmen neen.

Nous passons au vote sur la motion de M. Gijs.

Wij gaan over tot de stemming over de motie van de heer Gijs.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

153 membres sont présents.

153 leden zijn aanwezig.

77 votent non.

77 stemmen neen.

66 votent oui.

66 stemmen ja.

10 s'abstiennent.

10 onthouden zich.

En conséquence, la motion n'est pas adoptée.

Derhalve is de motie niet aangenomen.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Belot, Bertrand, Bogaerts, Bonmariage, Bruart, Busieau, Canipel, Carpels, Cerf, Conrotte, Coppens, Cudell, Cugnon, De Baere, Deconinck, De Graeve, Delmotte, De Rore, Descamps, Désir, De Smeyter, de Wasseige,

Deworme, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Dussart, Egelseers, Féris, Mme Gillet (Lucienne), MM. Gillet (Roland), Goossens, Gramme, Guillaume (François), Henrion, Hismans, Hostekint, Hoyaux, Hubin, Humblet, Kevers, Lagasse, Lallemand, Lambiotte, Leclercq, Lecoq, Lepaffe, Lutgen, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM. Meunier, Moureaux, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Paque, Payfa, Mme Pétry, MM. Poullain, Pouillet, Radoux, Mme Remy-Oger, MM. Renard, Seeuws, Sondag, Spitaels, Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Van den Eyn-den, Van Spitael, Vernimmen, Wathelet (Jacques) et Wyninckx.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

M. Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bril, Mme Buyse, MM. Capoen, Claeys, Coen, Cooreman, Cornelis, Croux, Cuvelier, Daems, De Bondt, De Clercq, Decoster, De Kerpel, Deleecq, Mme De Looze-Raeymaekers, MM. De Meyer, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Gerits, Gijss, Joris-sen, Kenens, Kuylen, Lagae, Lahaye, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, MM. Mesotten, Nauwelaerts, Noël de Burlin, Mme Pan-neels-Van Baelen, MM. Peete, Peeters, Piot, Mmes Planckaert-Staes-sens, Rommel-Souvagie, M. Smeers, Mmes Smitt, Staels-Dompas, M. Storme, Mme Turf-De Munter, MM. Vandekerckhove, Vanden-abeele, Van den Broeck, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborgh, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Van-nieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Wambeke, Verbist, Waltniel, Windels et Leemans.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Akkermans, Calewaert, Chabert, Mmes De Backer-Van Ocken, De Pauw-Deveene, MM. Féaux, Geens, Mme Goor-Eyben, MM. Lavens et Mainil.

**De Voorzitter.** — Wij moeten ons thans uitspreken over de motie van de heer Lallemand c.s.

Het woord is aan de heer De Bondt.

**De heer De Bondt.** — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, wat ik ga zeggen is misschien volkomen nutteloos, maar men weet nooit.

De stemming die zoëven is uitgebracht kreeg een negatieve uit-slag, maar de schade die daardoor is aangebracht, kan worden beperkt indien de heer Lallemand zou willen in overweging nemen zijn motie niet aan te houden.

Ik wil erop wijzen dat de geest van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State — wij hebben vandaag zeer intelligente uiteenzettingen en verklaringen gehoord over de juiste betekenis van dit artikel in zijn evolutief karakter sedert 1971 tot vandaag — er precies in bestaat binnen de diverse raden en kamers de minderheid te beschermen tegen een eventueel overhaast besluit, vooraleer over sommige punten het advies van de Raad van State bekend is. Dit artikel 2 heeft een preventief karakter omdat door het feit van het bestaan van dit artikel, de regering en de voorzitters van de wetgevende vergaderingen er bij wege van preventie toe worden gebracht vooraf het advies van de Raad van State in te winnen. Als dat al eens zou zijn verwaarloosd, zoals klaarblijkelijk volgens de mening van meer dan één derde van deze Senaat thans het geval is, dan zou het tegen de essentie van dit artikel zijn indien de gewone meerderheid van de vergadering dit beroep op de Raad van State bij wege van een meerderheidsbesluit zou verwijderen. Dit heeft vóórdragende gevolgen voor de toekomst met betrekking tot de bescherming van welkdanige minderheid dan ook, minderheid die niet noodzakelijk moet samenvallen met de meerderheid of minderheid die het regeringswerk betreft, maar die op allerlei andere manieren kan opgebouwd zijn naargelang het onderwerp dat wordt besproken.

Uitgaande van de stemming die zoëven is uitgebracht en vanuit deze overwegingen, mijnheer Lallemand — ik weet dat u deze gelegenheid met grote ernst opvat — zou ik u willen verzoeken deze motie, tenminste als de medeondertekenaars die u hebben gesteund daarmee kunnen akkoord gaan, niet te handhaven. (*Applaus op de banken van de CVP en van de liberalen.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Lallemand.

**M. Lallemand.** — Monsieur le Président, ma réponse est très simple. Cette motion, de toute évidence, n'est pas ma motion, mais

celle de cinq personnes au moins. Par conséquent, elle ne m'appartient pas et je ne puis donc à titre personnel la modifier.

En outre, nous nous sommes expliqués très longuement sur la portée de ce texte qui, si vous l'avez lu attentivement, est particulièrement nuancé. Il contient deux affirmations : d'une part, qu'un règlement est indispensable; d'autre part, qu'en l'absence de règlement, le dépôt de la motion tendant au renvoi au Conseil d'Etat, dans l'état actuel de la procédure, n'est pas recevable.

Pour toutes ces raisons, je dois m'en tenir au texte déposé. Je regrette de ne pouvoir donner satisfaction à M. De Bondt, mais notre position a été parfaitement explicitée. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Croux.

**De heer Croux.** — Mijnheer de Voorzitter, ik heb aandachtig geluisterd naar de heer Lallemand. Wat hij pertinent gedaan heeft in het tweede deel van zijn uiteenzetting, is interpreteren. Hij was volop de wet aan het interpreteren en zulks kan niet volgens artikel 28 van de Grondwet.

**M. Lagasse.** — Mais non ! Ce n'est pas une interprétation, c'est l'application à un cas déterminé.

**De heer Croux.** — Blijkbaar staan wij voor een uitermate zwaarwichtige toestand in verband met het verder constitutioneel leven in ons land. (*Applaus op de banken van de CVP, op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer De Clercq.

**De heer De Clercq.** — Mijnheer de Voorzitter, ik heb daarnet vernomen uit de mond van de Eerste minister dat het voorstel van de heer Glinne, dat door aanvaarding in de Kamer wetsontwerp is geworden, het punt VII-7 vervangt van de regeringsverklaring. Derhalve vraag ik mij af of het niet aangewezen is dat de regering het advies vraagt van de Raad van State, wat deze namiddag permanent is bestreden door leden van de regering. (*Applaus op de banken van de CVP, op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Storme.

**De heer Storme.** — Voorzitter, geachte collega's, ik wil nog even op mijn beurt mijn verbazing uitspreken in zover het voorstel van de heer Lallemand en medeondertekenaars zou worden gehandhaafd. Ik ga niet uitvoerig in op het proceduredebat dat deze namiddag reeds lang gevoerd werd.

Ik zou alleen mijn verbazing willen staven door het volgende feit. Op de agenda van vandaag stond ook de behandeling van de herziening van artikel 47 van de Grondwet. Ik moge verwijzen naar het uitstekend rapport van de heer Seeuws waaruit u kunt opmaken dat men in de commissie voor de Herziening van de Grondwet langdurig van gedachten gewisseld heeft over de vraag of enkel door de aanneming van het gewijzigd artikel 47, waardoor stemrecht zou worden gegeven aan de achttienjarigen, dit direct uitvoerbaar is zonder enige tussenkomst van de wetgever of van de reglementerende macht. De commissie was van oordeel dat dit artikel onmiddellijk uitwerking heeft en dus ook onmiddellijk zal kunnen worden toegepast.

Wanneer ik deze opinie plaats naast artikel 2, paragraaf 2, zeg ik met evenveel kracht...

**M. Goossens.** — La situation n'est pas la même : dans l'hypothèse que nous examinons, la loi renvoie expressément au règlement.

**M. Wyninckx.** — C'est déjà la prochaine manœuvre qu'on annonce !

**De heer Storme.** — ... dat ook artikel 2, paragraaf 2, onmiddellijk uitvoerbaar zou zijn. (*Onderbreking van de heer S. Moureaux.*)

On le sait déjà, monsieur Moureaux; votre frère l'a déjà dit.

Ik merk nog op, mijnheer de Voorzitter, dat niettegenstaande dit late uur ook dit proceduredebat belangrijk is. Het is belangrijk in de mate dat het heilzaam is voor onze verdere gedragingen omdat wij inderdaad dank zij het precedent dat geschapen werd — ik ben er nog altijd van overtuigd dat het een wijs voorstel was en ik hoop nog steeds dat het zal worden ingewilligd — de Senaat in de kortst mogelijke tijd zal beraadslagen over het uitwerken van een noodzakelijk reglement. Daarvan is iedereen overtuigd. Maar terug-

werking geven — want daarop komt het voorstel van motie neer — op een verzoek dat wij met de passende meerderheid hebben gericht tot de Voorzitter, lijkt mij, om nu ook professor Lucien François te citeren, een vorm van *anti-droit*. Het druist regelrecht in tegen artikel 28 van de Grondwet en tegen artikel 2 van de wetten op de Raad van State. (*Applaus op sommige banken.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Cooreman.

**De heer Cooreman.** — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, alvorens we over deze motie stemmen is het goed dat we duidelijk weten wat deze motie inhoudt.

Ik lees de tekst in het Nederlands: « Overwegende dat, bij gebrek aan een regeling als vereist door artikel 2, paragraaf 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, het verzoek tot raadpleging van de Raad van State op de grondslag van dat artikel is ingediend bij de beraadslaging in openbare vergadering over een wetsontwerp. »

Indien we daarover stemmen, wil dit zeggen dat, wanneer men in het vervolg een dergelijk verzoek zou indienen vóór in openbare vergadering, over een ontwerp wordt beraadslaagd, dus vóór het verslag is ingediend, het verzoek wel ontvankelijk zou zijn. Dat kan desnoods een interpretatie zijn van deze tekst. Of heeft men dit alleen maar zo gesteld *in casu*, omdat men aan dit probleem vandaag een bepaalde oplossing wil geven? Ik kan mij daarover vergissen.

**M. Sweert.** — Accordez vos violons avec M. De Bondt.

**De heer Cooreman.** — Geachte collega, als we stemmen zou ik graag weten welke de draagwijdte is van wat wij stemmen. Als het zo wordt geïnterpreteerd, wil dit zeggen dat we ook een beslissing nemen in een andere richting. Wij moeten duidelijk weten welke de gevolgen zijn van onze daden van vandaag. Het gaat er niet om vandaag een probleem op te lossen en op die manier andere problemen te scheppen. Vergeten we niet dat er na vandaag morgen komt. Daarom is het vandaag zo belangrijk. De ene partij zit al eens in de regering en dan weer in de oppositie.

Wanneer we door de goedkeuring van artikel 17 het nieuwe artikel 2 van de wetten op de Raad van State hebben aangenomen, was het om minderheden te beschermen en niet om een bepaalde meerderheid te beschermen. We moeten die wet toepassen. We zouden vandaag een wet goedkeuren en die achteraf niet toepassen omdat het ons in een bepaald geval niet gelegen komt. Dat is zeer gevaarlijk. (*Applaus op verschillende banken.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer De Meyer.

**De heer De Meyer.** — Geachte Voorzitter, dames en heren, ik vermoed dat in de tekst van de motie van de heer Lallemand c.s. een fout moet zijn geslopen.

**De heer Jorissen.** — Meer dan één!

**De heer De Meyer.** — Er staat: « ... a été déposée au moment du délibéré », « is ingediend bij de beraadslaging ».

Ik meen te hebben begrepen bij het begin van de beraadslaging dat het verzoek om raadpleging van de Raad van State is ingediend vóór de beraadslaging: indien ik mij niet vergis is dat gisteren gebeurd.

Dat klopt dus niet. Men zal er iets anders op moeten vinden. (*Applaus op talrijke banken.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. André.

**M. André.** — Monsieur le Président, il a été demandé à M. Lallemand et consorts de retirer la motion qu'il a déposée et que j'ai contresignée.

Personnellement, je suis d'accord de la retirer mais à une seule condition, à savoir que les membres qui ont déposé l'autre motion la retirent aussi. (*Applaudissements sur les bancs socialistes, du PSC et du FDF-RW.*)

La motion de M. Lallemand et consorts n'existe que parce que l'autre a été déposée. Il faut le savoir.

Que les deux motions soient retirées simultanément et immédiatement et qu'on commence à discuter du fond du problème! C'est le jeu démocratique. Il n'y en a pas d'autres. (*Vifs applaudissements sur de nombreux bancs.*)

**M. le Président.** — Nous allons passer au vote sur la motion de M. Lallemand et consorts. (*Vives protestations sur les bancs socialistes.*)

**M. Sweert.** — La motion de M. Lallemand et consorts serait retirée et, en contrepartie, l'autre motion devrait l'être aussi.

**Mme Pétry.** — Qu'en pensent les « 63 »?

**M. Sweert.** — Monsieur le Président, M. André n'a pas reçu de réponse à la question qu'il vient de poser à la tribune.

**M. Busieau.** — Il est souhaitable qu'il l'obtienne.

**M. Sweert.** — Nous attendons cette réponse, monsieur le Président.

**M. Busieau.** — M. André propose de retirer les deux motions. C'est un acte de bonne volonté.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Gijs.

**De heer Gijs.** — Mijnheer de Voorzitter, wij vinden dat de wet de wet is. Wij hebben daar een interpretatie van geformuleerd en zijn van oordeel dat het ontwerp voor advies naar de Raad van State moet worden gestuurd. Wij weigeren deel te nemen aan een stemming over een motie die een andere interpretatie van de wet inhoudt. (*Applaus op de banken van de CVP.*)

**De Voorzitter.** — Ik breng de motie van de heer Lallemand c.s. in stemming.

Nous votons sur l'ordre du jour de M. Lallemand et consorts. (*Protestations sur de nombreux bancs. — De leden van de CVP fractie verlaten de vergadering.*)

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. Akkermans, André, Bailly, Basecq, Bataille, Belot, Bertrand, Bogaerts, Bonmariage, Bruart, Busieau, Calewaert, Canipel, Carpels, Cerf, Chabert, Conrotte, Coppens, Cudell, Cugnon, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Baere, Deconinck, De Graeve, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Rore, Descamps, Désir, De Smeyter, de Wasseige, Deworme, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Dussart, Egelmeyers, Féaux, Férier, Geens, Mme Gillet (Lucienne), M. Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Henrion, Hismans, Hostekint, Hoyaux, Hubin, Humblet, Kevers, Lagasse, Lallemand, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lepaffe, Lutgen, Mainil, Mme Mathieu-Mohin, MM. Meunier, Moureaux, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Paque, Payfa, Mme Pétry, MM. Poulain, Pouillet, Radoux, Mme Remy-Oger, MM. Renard, Seeuws, Sondag, Spitaels, Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Van den Eynden, Van Spitael, Vernimmen, Wathelet (Jacques), Wyninckx et Leemans.

Etaient excusés:

Waren verontschuldigd:

MM. Adriaenssens, Califice, Dalem, Daulne, de Bruyne, Delpérée, Dewulf, Flagothier, Mmes Hanquet, Herman-Michielsens, MM. Paulus et van Waterschoot.

Etaient absents:

Waren afwezig:

MM. Bascour, Belmans, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bril, Bury, Mme Buyse, MM. Capoen, Claeys, Coen, Cooreman, Cornelis, Croux, Cuvelier, Daems, De Bondt, De Clercq, Decoster, De Kerpel, Delecek, Mme De Loore-Raeymaekers, MM. De Meyer, Demuyter, De Rouck, De Seranno, le chevalier de Stexhe, D'Haeyer, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Février, Gerits, Gijs, Gillet (Jean), Guillaume (Emile), Hanin, Houben, Jorissen, Kenens, Kuylen, Lagae, Lagneau, Lahaye, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, M. Maes, Mme Mayence-Goossens, MM. Mesotten, Nauwelaerts, Noël de Burlin, Nutkewitz, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Fedé, Peeters, Piot, Mmes Planckaert-Staessens, Rommel-Souvagie, M. Smeers, Mmes Smitt, Staels-Dompas, MM. Storme, Toussaint (Michel), Mme Turf-De Munter, MM. Vandekerckhove, Vandenabeele, Van den Broeck, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborcht, Van der



Elst, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Wambeke, Verbist, Verhaegen, Waltniel et Windels.

**De Voorzitter.** — Uit de stemming blijkt dat het quorum niet aanwezig is.

Le vote fait apparaître que le Sénat n'est pas en nombre.

Mesdames, messieurs, je vous propose une suspension d'un quart d'heure. Je prie la commission des Travaux parlementaires de se réunir tout de suite. (*Protestations sur de nombreux bancs.*)

**De heer Jorissen.** — Mijnheer de Voorzitter, de vergadering moet worden gesloten.

**De heer Vanderpoorten.** — Mijnheer de Voorzitter, het reglement van de Senaat bepaalt dat als het quorum niet bereikt is, de stemming moet worden hernomen in een volgende vergadering.

**M. Wyninckx.** — A minuit cinq la séance sera reprise!

**De Voorzitter.** — Ik spreek niet over stemmen, mijnheer Vanderpoorten.

**De heer Jorissen.** — Wij eisen uitdrukkelijk de eerbiediging van het reglement.

U hebt uw verantwoordelijkheden ontvlucht, mijnheer de Voorzitter.

**De Voorzitter.** — Ik spreek niet over stemmen. Ik vraag overleg en dat mag. Ik wil de vergadering even schorsen om met de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden overleg te plegen om dan straks in de voltallige vergadering verder te zien wat kan gebeuren.

Ik herhaal, mijnheer Jorissen, dat ik niet over stemmen heb gesproken. U moet beter luisteren.

**De heer Jorissen.** — Ik heb goed geluisterd, mijnheer de Voorzitter, maar u hebt mij kwaad gemaakt.

**De Voorzitter.** — De vergadering is geschorst.

— *La séance est suspendue à 22 heures.*

*De vergadering wordt geschorst te 22 uur.*

*Elle est reprise à 23 h 55 m.*

*Ze wordt hervat te 23 u. 55 m.*

**M. le Président.** — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Ik deel u mede dat deze vergadering wordt gesloten. Tijdens de volgende vergadering, die over een tiental minuten zal plaatsvinden, zal eventueel opnieuw worden gestemd.

**De heer Jorissen.** — Is er een nieuwe agenda, mijnheer de Voorzitter?

**De Voorzitter.** — Ja, de agenda die wordt voorgesteld door de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden, en die dadelijk zal worden rondgedeeld.

## PROJET DE LOI — ONTWERP VAN WET

### Dépôt — Indiening

**M. le Président.** — Le gouvernement a déposé un projet de loi portant approbation de la Convention n° 147 concernant les normes minima à observer sur les navires marchands, adoptée à Genève le 29 octobre 1976 par la Conférence internationale du Travail lors de la 62<sup>e</sup> session.

De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 147 betreffende minimumnormen op koopvaardischepen, aangenomen te Genève op 29 oktober 1976 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar 62ste zitting.

— Ce projet de loi est renvoyé à la commission des Relations extérieures et de la Défense.

Dit ontwerp van wet wordt verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en de Defensie.

## VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

### Indiening — Dépôt

**De Voorzitter.** — De heer Deleek heeft ingediend de volgende voorstellen van wet:

1° Tot wijziging van de wet van 27 juni 1969, betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan minder-validen, zoals gewijzigd bij de wetten van 6 juli 1973 en 5 januari 1976;

M. Deleek a déposé les propositions de loi ci-après:

1° Modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés, modifiée par les lois du 6 juillet 1973 et du 5 janvier 1976;

2° Tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan minder-validen, zoals gewijzigd bij de wetten van 6 juli 1973 en 5 januari 1976.

2° Modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés, modifiée par les lois du 6 juillet 1973 et du 5 janvier 1976.

— Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

**De Voorzitter.** — Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

## PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

### Dépôt — Indiening

**M. le Président.** — M. Lagasse a déposé des propositions de déclaration de révision de la Constitution.

De heer Lagasse heeft ingediend voorstellen van verklaring tot herziening van de Grondwet.

— Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

**M. le Président.** — Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

## PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

### Renvoi — Verwijzing

**M. le Président.** — Il est proposé au bureau de renvoyer à la commission de la Justice, la proposition de loi modifiant l'article 141 de la loi du 4 août 1978 de réorientation économique, qui est actuellement pendante à la commission des Affaires sociales.

Aan het bureau wordt voorgesteld het voorstel van wet tot wijziging van artikel 141 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering, dat thans aanhangig is bij de commissie voor de Sociale Aangelegenheden, te verwijzen naar de commissie voor de Justitie.

Pas d'opposition?

Is hiertegen geen bezwaar?

Il en sera donc ainsi.

Dan is aldus besloten.

## INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

### Demandes — Verzoeken

**M. le Président.** — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellations suivantes:

1° Par M. Lutgen au Premier ministre et au ministre de l'Emploi et du Travail sur « la demande d'un cadre spécial temporaire intro-

duite par les pouvoirs organisateurs de l'enseignement catholique aux fins de remplir des tâches éducatives dans les internats libres »;

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1° Door de heer Lutgen tot de Eerste minister en tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de aanvraag om een bijzonder tijdelijk kader ingediend door de inrichtende machten van het katholiek onderwijs ten einde opvoedende taken te verrichten in de vrije kostscholen »;

2° Par M. De Bondt au Premier ministre et au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'absence d'une décision à prendre d'urgence concernant un projet CST déposé par l'association représentative des pouvoirs organisateurs de l'enseignement catholique en faveur des internats libres ».

2° Door de heer De Bondt tot de Eerste minister en tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « het uitblijven van een hoogdringende beslissing over een BTK-project ingediend door de representatieve vereniging van de inrichtende machten van het katholiek onderwijs ten behoeve van de vrije internaten ».

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.

Le Sénat se réunira demain samedi 18 juillet 1981, à 0 heure 10 minutes.

De Senaat vergadert opnieuw morgen zaterdag 18 juli 1981, te 0 uur 10 minuten.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 23 h 57 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 23 u. 57 m.)

#### BIJLAGE — ANNEXE

#### VERZOEK OM RAADPLEGING VAN DE RAAD VAN STATE DEMANDE DE CONSULTATION DU CONSEIL D'ETAT

Hebben medeondertekend: de senatoren Storme, Lindemans, Gijs, Staels-Dompas, Rommel-Souvagie, Maes-Van Robaey, Claeys, Lagae, Cornelis, De Seranno, Smitt, Verbist, Smeers, Peeters, Turf-De Munter, Capoen, Boey, Daems, Decoster, Pede, Vandersmissen, Vannieuwenhuyze, Piot, De Clercq, Vandenabeele, D'Hondt-Van Opdenbosch, Nauwelaerts, Windels, Van den Nieuwenhuijzen, De Kerpel, Van Haverbeke, Vanderborght, Planckaert-Staessens, Van der Elst, De Rouck, Van Ooteghem, Vandekerckhove, Van den Broeck, Nutkewitz, Lahaye, Cuvelier, Croux, De Loore-Raeymaekers, Van Nevel, Cooreman, Panneels-Van Baelen, Buyse, Kuylen, Vangeel, De Bondt, Van Herreweghe, Mesotten, Deleeck, Van Wambeke, Vangronsveld, Jorissen, Vandezande, Maes, Vanderpoorten, Bril, Waltniel, Bascour, Kenens.

2220